

T.C
İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
MEDYA VE KÜLTÜREL ÇALIŞMALAR ANABİLİM DALI



GÖRSEL MEDYA DİSTOPYA ANLATILARINDA
HEGEMONYANIN İNŞASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İLKİM ERGENE

İSTANBUL, 2021

T.C
İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
MEDYA VE KÜLTÜREL ÇALIŞMALAR ANABİLİM DALI



GÖRSEL MEDYA DİSTOPYA ANLATILARINDA
HEGEMONYANIN İNŞASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İLKİM ERGENE

İSTANBUL, 2021

KABUL VE ONAY

İlkim Ergene tarafından hazırlanan “**Görsel Medya Distopya Anlatılarında Hegemonyanın İnşası**” adlı tez çalışmasının savunma tarihi **Tarih girmek için dokunun** tarihinde yapılmış olup aşağıda verilen jüri tarafından oy birliği /oy çokluğu ile İstanbul Arel Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Medya ve Kültürel Çalışmalar Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

İmza

Danışman

Doç. Dr. Hasan GÜRKAN

.....

Üye

Doç. Dr. Güven ÖZDOYRAN

.....

Üye

Doç. Dr. Aybike SERTTAŞ

.....

İstanbul Arel Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yönetim Kurulu’nun
..... tarih ve sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof. Dr. Ali AKDEMİR

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Görsel Medya Distopya Anlatılarında Hegemonyanın İnşası” başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ahlak ve geleneklere uygun şekilde tarafımdan yazıldığını, yararlandığım eserlerin tamamının kaynaklarda gösterildiğini ve çalışmanın içinde kullanıldıkları her yerde bunlara atıf yapıldığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

01.02.2021

İLKİM ERGENE



ÖZET

GÖRSEL MEDYA DİSTOPYA ANLATILARINDA HEGEMONYANIN İNŞASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İLKİM ERGENE

İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
MEDYA VE KÜLTÜREL ÇALIŞMALAR ANABİLİM DALI
(DANIŞMAN: DOÇ. DR. HASAN GÜRKAN)

İSTANBUL, 2021

Görsel medyada yer alan bilimkurgu içeriklerinde distopya teması var olmayan bir zaman dilimi içerisinde gerçekleşen karamsar ve kasvetli durumları anlatmaktadır. Distopya temalı film ve dizi içeriklerinde genellikle bir kurtarıcı, kahraman rolü atfedilen karakterler bulunurken, diğer bir yandan ise içinde bulunulan sisteme karşı gelen karakterler bulunmaktadır.

Söz konusu tez çalışması; film ve dizilerde yer alan distopya temasında karakterlerin iktidar ilişkilerini incelemekte ve hegemonya kavramının inşasına yol açan nedenleri, hegemonik bir sistemin distopik durum anlatısında nasıl işlendiğini ve karakterlerin bu durumlarda dahi aralarında böyle bir sistem oluşturmalarında, toplumsal normların ne gibi bir etkisi olduğunu da baz alarak incelemeyi amaçlamaktadır. Bu çalışma ile; hem toplumsal normların hegemonya sisteminin işlenişine ne gibi bir imkan tanıdığı hem de karakterlerin yaş, cinsiyet, güç, ırk farklılıklarına göre kendi aralarında ne şekilde ayrıldığını incelemek hedeflenmiştir.

Çalışmada görsel medya bilimkurgu türünün tarihsel gelişimi ve ideoloji kavramı üzerinde durularak ‘*The Society*’ adlı genç-ergen dizisi hegemonya kavramı ile bağlantılı olarak incelenmesine yer verilmiştir. Bu incelemelerde, hegemonyanın distopya temalı görsel medya ürünlerinde inşa edilmesine dair bulgulara rastlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: distopya, hegemonya, bilimkurgu, *The Society*, görsel medya

ABSTRACT

THE CONSTRUCTION HEGEMONY IN VISUAL MEDIA DYSTOPIAN NARRATIVES

MSC THESIS

ILKIM ERGENE

GRADUATE SCHOOL, ISTANBUL AREL UNIVERSITY

MEDIA AND CULTURAL STUDIES

(SUPERVISOR: ASSOC. PROF. DR. HASAN GURKAN)

İSTANBUL, 2021

In sci-fi content in Visual Media, the dystopian theme describes pessimistic and gloomy situations that take place in a time period that does not exist. Dystopian film and series content usually includes characters attributed to the role of a savior and hero, while on the other hand, there are characters who oppose the current system.

In societies where there is no customary state order, systems do not work, and there are no deterrent elements, hegemony over the people is provided by individuals who are attributed as heroes. In this thesis, the theme of dystopia is processed and in this depiction of the non-existent future, how the young adolescent age group builds their own hegemony systems, especially in the event of the disappearance of state systems, is examined.

The study focuses on the historical development of the visual media science fiction genre and the concept of ideology, and the young-adolescent series ‘The Society’ is examined in connection with the concept of hegemony. In these studies, findings about the construction of hegemony in dystopian-themed visual media products were found.

Keywords: dystopia, hegemony, science fiction, the Society, visual media

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ÖZET.....	i
ABSTRACT.....	ii
İÇİNDEKİLER.....	iii
ŞEKİL LİSTESİ	vi
TABLO LİSTESİ.....	vii
ÖNSÖZ.....	vii
1 GİRİŞ.....	1
1.1 Problemin Tanımı	2
1.2 Amaç ve Kapsam	3
1.3 Çalışma Yöntemi	4
1.4 Çalışma Planı	4
2 İDEOLOJİ VE HEGEMONYA.....	5
2.1 Gramsci'nin İdeolojisi	5
2.1.1 Politik Toplum-Sivil Toplum	7
2.1.2 Doğu-Batı ve Birleşik Cephe.....	10
2.1.3 Hegemonya Kavramı	12
2.1.4 Hegemonya ve İdeolojinin Tanımı	17
2.2 İdeoloji ve Hegemonya Üzerine Düşünceler	21
3 GÖRSEL MEDYA	26
3.1 Medya Kavramı	26
3.2 Eleştirel Medya Kuramları	27
3.2.1 Frankfurt Okulu	28
3.2.2 Antonio Gramsci ve 'Hegemonya'	30
3.2.3 Althusser ve 'Devletin İdeolojik Aygıtları'	31
3.2.4 İngiliz Kültürel İncelemeleri ve Stuart Hall	32
3.3 Medya Türleri	34
3.3.1 Basılı Medya.....	34
3.3.2 İşitsel Medya.....	35
3.3.3 Görsel Medya.....	35
3.3.4 Yeni Medya	36

4 GÖRSEL MEDYADA BİLİMKURGU VE DİSTOPYA ANLATILARI.....	37
4.1 Bilimkurgu Kavramı ve Alt Türleri	37
4.1.1 Alternatif Tarih	40
4.1.2 Apokaliptik ve Post Apokaliptik	40
4.1.3 Sosyal Bilimkurgu	40
4.1.4 Zamanda Yolculuk.....	41
4.1.5 Katı Bilimkurgu	41
4.1.6 Cyberpunk.....	42
4.1.7 Askeri Bilimkurgu	42
4.1.8 İnsanüstü Varlıklar.....	42
4.1.9 Yumuşak Bilimkurgu	43
4.1.10 Uzay Operası	43
4.1.11 Uzay Westerni	43
4.1.12 Steampunk	44
4.1.13 Feminist Bilimkurgu.....	44
4.2 Distopya ve Ütopya Kavramları	44
4.3 Görsel Medyada Bilimkurgu.....	48
5 DİZİ ANALİZLERİ VE BULGULAR.....	55
5.1 The Society Dizi Künyesi	55
5.2 The Society Dizi İncelemesi	57
5.3 The Society Dizi Özeti.....	58
5.4 Bulgular.....	63
5.4.1 Lider Arayışı.....	63
5.4.2 Egemen Güç Yokluğunda Kaos.....	65
5.4.3 Tek Kişi Hegemonyası	67
5.4.4 İsyan ve Yeniden Lider Arayışı.....	69
5.4.5 Yeni Düzenin Polisleri: Gardiyanlar	73
5.4.6 Yeni Düzendeki Adalet ve Yargı Sistemi.....	76
5.4.7 İdam	78
5.4.8 Geçen 6 ay	82
5.4.9 Seçim	84
5.4.10 İsyanlar	92
5.4.11 Allie Yönetimine Darbe.....	94
5.4.12 The Society Dizisinde Din ve Siyaset Bağlantısı	99

6	KAYNAKÇA	103
7	SONUÇ VE TARTIŞMA.....	105
8	ÖZGEÇMİŞ.....	108



ŞEKİL LİSTESİ

	<u>Sayfa</u>
Şekil 1- The Society Dizi Afışı.....	55
Şekil 2- Liderlik Seçimi Yazı-Tura Oyunu	63
Şekil 3- İlk Kaos 1	65
Şekil 4- İlk Kaos 2	66
Şekil 5- Cassandra'nın Kurallarını Açıklama Sahnesi	67
Şekil 6- Allie'ye Yapılan Baskı	69
Şekil 7- Güç Kullanımının Başlaması	70
Şekil 8- Allie'nin Liderlik İlanı	71
Şekil 9- Gardiyanların Silahlara El Koyması	73
Şekil 10- Dewey'nin Tutuklanması.....	74
Şekil 11- Mahkeme Sahnesi	76
Şekil 12- İdam Kararı	78
Şekil 13- Mahkeme Sahnesi	79
Şekil 14- İdamda Silahların Kullanımı	80
Şekil 15- Dewey'in İdamı	82
Şekil 16- 7.Bölüm Giriş Sahnesi	83
Şekil 17-Seçim Açıklaması.....	85
Şekil 18- Gardiyanların Seçim İsteği.....	86
Şekil 19- Allie ve Gardiyanlar	88
Şekil 20- Lexie'nin Seçim Konuşması.....	91
Şekil 21- Lexie'nin Manipülasyonu	92
Şekil 22- Gardiyanlar ve Campbell	94
Şekil 23- Allie'nin Duyguları.....	95
Şekil 24- Darbe	96
Şekil 25- Lexie ve Harry.....	97
Şekil 26- Linç Girişimi	98
Şekil 27- Din ve Siyaset	101

TABLO LİSTESİ

	<u>Sayfa</u>
Tablo 1- Hegemonyanın Üç Kullanım Biçimi	16
Tablo 2- Hegemonik Dönüşümün Dinamikleri (Gökten, 2013, 63).....	25
Tablo 3 - The Society Dizisinin Künyesi	56
Tablo 4- The Society Dizi Bölümleri	56



ÖNSÖZ

Tüm toplumlar kendi oluşturdıkları belirli bir düzenin içerisinde yaşamaktadır. Bu düzenler, zamandan ve mekandan etkilenmeden nesilden nesile aktararak günümüze kadar gelmiştir. Fakat tüm bu düzenlerin ortadan kalkmış olduğu bir zaman diliminin varlığında toplumların süreçlerin ne şekilde yürüyeceği her zaman merak konum olmuştur.

Bu nedenle bu tez çalışmasında özellikle genç-ergen neslin düzenin bir anda yok olduğu bir toplumda kendilerine nasıl bir düzen oluşturdıkları ve toplumların neden her koşulda kendilerine bir yönetici ihtiyacı duyduklarını, bu yöneticinin hegemonyasını nasıl kabullenebildikleri ve bireyin devletin olmadığı toplumlarda halk karşısında hegemonyasını nasıl inşa ettiği bağlamlarını örneklemim çerçevesinde incelemiş bulunmaktayım.

Bu zorlu sürecimde daima yanımda olan ve bilgi birikimini benden hiçbir zaman esirgemeyen değerli tez danışmanım Doç. Dr. Hasan GÜRKAN'a , hem lisans hem yüksek lisans eğitimimde her zaman bana yardımcı olan Doç. Dr. Güven ÖZDOYRAN'a ve küçüklüğümde beri sinemaya olan ilgimi fark edip bugünlere gelmemi sağlayan en büyük destekçim sevgili babama ve dahilinde tüm aileme teşekkürü bir borç bilirim.

28.01.2020

İLKİM ERGENE

1 GİRİŞ

Antonio Gramsci'nin literatüre kazandırdığı hegemonya kavramı toplumların iktidar ilişkilerini incelenmesinde önemli bir yer tutmaktadır. Egemen güç olarak karşımıza çıkan bireyler, toplum üzerinde önemli söz hakkına sahiptirler. Egemen güç, kendi hegemonyasını toplumdaki diğer bireyler üzerinde oluşturmaktadır. Bu güç sonucunda toplumun belirli bir düzene oturtulması sağlanmaktadır.

Belirli bir devlet düzeni varlığının aniden yok olması durumu, görsel medya ürünlerinden bilimkurgu türü dizi ve filmlerde konu olarak işlenmektedir. Alışılmışın dışına çıkarak, var olan devlet düzeninin yok olması ve toplumsal normların artık geçerli olmadığı durumlarda egemen güç, farklı unsurlar dikkate alınarak yeniden oluşturulur ve yeniden bir sistem kurgulanır.

İnsanlar, dışarıdan gelebilecek tehlikelere ve diğer insani ihtiyaçlarının karşılanması konularına yaşadıkları endişelendikleri nedeni ile bir düzen içerisinde yaşamayı daha uygun bulurlar ve bir yöneticinin varlığı onları güvenli hissettirir. Bu nedenle çağımızda, henüz devlet sistemleri kurmamış toplumlarda bile bir yönetici bulunmaktadır.

Halk, onları yönetme gücünü bir kişiye ya da bir gruba vermiş olsa da, bu kişilerin kendi hegemonyalarını sağlam bir taban oluşturmada ve toplumun kalanının güvenliğini tam olarak kazanmadan inşa etmeleri, halkın herhangi bir isyanında bu hegemonyanın zarar görmesine ve hatta kolayca yıkılmasına neden olabilir.

Distopya temalı görsel medya ürünlerinde, karanlık bir gelecek ya da belirsiz bir zaman tasvir edilmektedir. Görsel medya distopya anlatılarının çoğunda alışılmışın dışında devlet sistemleri ve hegemonya sistemleri karşımıza çıkmaktadır. Görsel distopya anlatılarında, özellikle de bu konuların göz önüne çıkarılması toplumların aslında egemen güç kavramının kendisinden ve bu kavramın yokluğunda yaşanabilecek durumlardan ne şekilde etkilenebileceklerini göstermek amaçlanmaktadır.

Özellikle egemen gücün her şeyin üstünde tutulduğu distopya konulu filmler ve diziler çoğunluktadır. Egemen güç, farklı sistemler ve farklı toplumlarda bir şekilde kendi hegemonyasını inşa etmektedir. Bu inşasını gerçekleştirirken, yöneteceği toplumun değerlerini ve geleneklerini onların devamlılığını sağlama sözü ile başarmaktadır.

Bu çalışma, özellikle genç-ergen (teenage/adolescence) gruplarının sistemlere ve egemen güç hegemonyasına ne derecede bağlı kaldığını ve toplumların her koşulda bir egemen güç kaynağına neden ihtiyaç duyduklarını, yönetilmek istenmelerindeki nedeni ve yöneticilerin bu durumu nasıl kendi lehlerinde kullandıklarını incelemektedir. Tez çalışması tüm bu sorular ışığında distopya temalı genç-ergen dizisi olan '*The Society*' dizisine dayanarak incelenmektedir.

1.1 Problemin Tanımı

Tarihsel süreçte var olmuş tüm toplumlarda bir yönetici ve o yöneticinin ilerlettiği bir toplum düzeni bulunmaktadır. İnsanlar temel ihtiyaçlarını karşılamak, güvenliklerini sağlamak, adalet sistemini oluşturmak ve daha birçok ihtiyaçları, isteklerini yerine getirebilmek için bu yöneticilere ihtiyaç duymaktadır. Çünkü düzenin olmadığı yerde kaos olmasından korkmaktadırlar.

Bu nedenle devlet düzeninin bulunmadığı durumlarda bir düzen oluşturmayı amaçlamaktadırlar.

Genç-ergen olarak nitelendirilen özellikle 15-21 yaş grubu aralığını kapsayan bireyler, her ne kadar içinde bulundukları toplumsal düzenleri anlayamama ve ona karşı çıkma eğilimi gösteriyor olsalar da, içinde bulundukları toplumun normları çerçevesinde yetiştiklerinden dolayı var olan düzenlerinin değişmesi durumunda endişe duymaktadırlar.

Toplum içerisinde yaşayan bireyler, bir egemen güç altında yaşamlarını devam ettirmeyi tam olarak özgür olmaya değişmektedirler. Bu tez çalışması, toplumların neden bir yöneticiye ihtiyaç duyduklarını ve bu hegemonya sistemini nasıl kabullenebildiklerini problem edinmektedir.

1.2 Amaç ve Kapsam

Bu çalışma öncelikli olarak hegemonya ve ideoloji kavramlarını incelemektedir. Görsel medya distopya anlatılarını da konu bağlamında bu kavramlara dahil ederek ‘*The Society*’ dizisindeki iktidar ilişkilerini ve egemen güç hegemonyasının incelenmesini amaçlamaktadır.

Çalışmada 2019 yılı içerisinde yayınlanmış Netflix yapımı *The Society* dizisi, konuya uygun olarak çeşitli bağlamlara dayandırılarak birinci sezonunu oluşturan altı bölümü incelenmektedir. Bu altı bölüm içerisinden kronolojik sıraya bağlı kalarak konu hakkında tespit edilen bulgulara çalışmada yer verilmektedir.

1.3 Çalışma Yöntemi

Çalışmada hegemonya ve egemen güç kavramlarının açıklandığı ayrıca bilimkurgu türünün incelendiği kitaplar, makaleler, tezler ve araştırmalardan faydalanılmaktadır. Araştırma kapsamında bahsi geçen diziden görsel alıntılar ile bulguların detaylı açıklanması sağlanmıştır. Çalışmada metinsel analizi yöntemi kullanılmaktadır. Metinsel analiz yöntemi özellikle medya metinleri, haber metinleri, makaleler, dergi yazıları gibi metinlerin araştırılmasında kullanılmaktadır. (Kulaszewicz, 2015)

1.4 Çalışma Planı

Çalışma toplam beş bölümden oluşmaktadır. İlk bölüm problemin tanımı, amacı ve kapsamı tarif edilerek çalışma yöntemi verilmiştir. Çalışmanın ikinci bölümünde Antonio Gramsci'nin hegemonya ve ideoloji kavramı Gramsci'nin diğer çalışmaları olan politik toplum, sivil toplum, bütünleşik devlet, birleşik cephe gibi kavramlar, bu konular hakkında çalışmalar yürütmüş diğer düşünürlerin de fikirlerini merkeze alarak açıklanmıştır.

Çalışmanın üçüncü bölümünde medya kavramı özellikle araştırmanın konusu olan görsel medya ön planda tutularak çeşitli bağlamlar çerçevesinde incelenmiştir. Çalışmanın dördüncü bölümünde bilimkurgu kavramının tarihsel gelişimi incelenmiş ve görsel medya bilimkurgu anlatılarında distopya ve ütopya kavramları karşılaştırılarak, ilk bölümde bahsi geçen kavramların görsel medya distopya anlatılarında nasıl işlendiği üzerine durulmuştur.

Çalışmanın beşinci bölümünde ise konuya uygun olarak seçilen *The Society* dizisinden elde edilen bulguların değerlendirmesi yapılmıştır.

2 İDEOLOJİ VE HEGEMONYA

2.1 Gramsci'nin İdeolojisi

Antonio Gramsci, 1891-1937 yılları arasında yaşamış İtalyan düşünür ve siyasetçidir. Kendisinin siyasetçi olarak da görülmesinin nedeni, İtalya Komünist Partisi'nin kuruculuğunu yapmış olması ve bir dönem de partiye liderlik etmesidir. Gramsci, 1920'li yıllarda İtalya'da sosyalist bir rejim gerçekleştirmeyi hedeflemiş ve bu hedefi doğrultusunda da işçi sınıfını örgütleyerek onlara önderlik etmiştir. (Özgüden, 2015)

Gramsci, İtalya'da faşist rejimin başa geçmesinden hemen sonra 8 Kasım 1926 tarihinde tutuklanarak Ustica Adası'na gönderildi. 1928 yılında 20 yıllık hapis cezasına çarptırıldı. Gramsci en önemli eserini ise hapishane yıllarında yazmıştır. Hapishanede kaldığı 11 yıl boyunca yazdıkları, sağlık problemlerinden dolayı tahliye edilmesinden sonra, baldızı tarafından hapishaneden kaçırıldı ve dilimizdeki çevirisi ile '*Hapishane Defterleri*' olarak basıldı. (Özgüden, 2015)

Antonio Gramsci'nin düşüncelerini iki ayrı dönem şekillendirmiştir. İlk olarak 1914-1926 yılları arasında, yani tutuklanmasından önce işçi sınıfı mücadelelerine ve İtalya'nın faşist rejimden önceki kültürel ve siyasal durumuna değinmiştir. 1926-1936 yılları arasındaki ikinci dönemde ise alt yapı-üst yapı ilişkilerine, işçi sınıfının iktidarına değinmiş, Niccolo Machiavelli ve Karl Marx'ın ideolojisi üzerine çalışmalarda bulunmuştur. *Hapishane Defterleri* eserini de ikinci dönem içerisinde yazmıştır. (Özgüden, 2015)

Gramsci'nin diğer düşüncelerine de kaynak olan en önemli teorisi '*Bütünleşik Devlet*' teorisidir. Gramsci, bütünleşik devlet teorisinde devletin sadece hükümet ve siyasal kurumlardan ibaret olmadığını, aslında sivil toplum ve politik toplumun özdeşleşmiş ve kaynaşmış bir birleşimi olduğunu ifade eder. Hem sivil toplum hem de politik toplum birbirlerine karşı dengeye dayalı bir ilişki içerisindeyler. (Özgüden, 2015)

Politik toplum ve sivil toplum arasında bir denge ilişkisi olmasının nedeni; politik toplumun devletin şiddete dayalı aygıtlarına yoğunlaştığı alan olması iken sivil toplumun ise devletin daha çok kültürel, sosyal ve dinsel alanlarda yoğunlaşan, iktidarın göz önünde göstermediği fakat arka planda ciddi bir güç akışı sağladığı alanlara yoğunlaşmasındandır. Böylece şiddete bağlı politik toplum ve daha incelikli olan sivil toplum arasında diyalektik bir denge ilişkisi kurulmaktadır. (Özgüden, 2015)

Gramsci, politik toplumu son kertede temel bir sınıfın kendi zor araçları ve ekonomik işlevleriyle tahkim edilen sınıf diktatörlüğü aygıtı olarak niteler. Politik toplumun ilk göze çarpan şiddet unsurları, ordu ve polis gibi doğrudan doğruya fiziki şiddet kullanan teknik askeri şiddet aygıtları ile hukuki olarak şiddet aygıtlarını elinde tutan ve bunları harekete geçirme gücüne sahip olan hükümetten ya da iktidardaki partiden oluşur. Gramsci'ye göre hükümet, "farklı sınıfsal gruplaşmalar arasındaki rekabetin yoğunlaştığı bir uğrak olması nedeniyle genel seçimleri kazanan en güçlü burjuva gruplaşmasının ödülüdür." (Özgüden, 2015)

Gramsci, parlamentoyu hem sivil toplumun hem de politik toplumun bir aracı olarak görür. Parlamento her ne kadar Gramsci'ye göre politik toplumun yasa yapmasını sağlayan organ olsa da aynı zamanda kamuoyunun resmi olarak dışavurumu olduğundan dolayı da sivil toplumun bir parçasıdır. Parlamentonun bu çift yönlü özelliği onu biricik yapar.

2.1.1 Politik Toplum-Sivil Toplum

Antonio Gramsci'nin üzerine en çok düşündüğü kavramlar arasında politik toplum-sivil toplum kavramları yer almaktadır. Gramsci, bütünlük bir devlet yapısından bahsederken bu kavramları açıklamaktadır. (Yaylagül, 2018)

Karl Marx, sivil toplum kavramını incelerken, aslında sivil toplumu incelemenin ekonomi politiğin incelemek olduğunu belirtmektedir. Marx'ın bu düşüncesine göre sivil toplum kavramı Marksist ideoloji kapsamında burjuva ve proleterya arasındaki tarafsız bir çerçeve değil, burjuvanın kendine has hegemonyasını inşa ettiği, kapitalist sömürgeciliği bu kavram içerisinde gizleyen bir eşitlik ve özgürlük çerçevesi olarak yer almaktadır. (Williams, 2018)

Marx ve Engels tarafından kaleme alınan '*Alman İdeolojisi*' başlığı altında toplanmış olan notlarda, sivil toplum kavramı şu şekilde tanımlanmaktadır: "Sivil toplum, üretici güçlerin belli bir gelişmişlik aşamasında, bireyler arasındaki maddi ilişkilerin tümünü içerir. Verilmiş bir aşamadaki tüm ticari ve sınaî yaşamını içerir." (Karl & Friedrich, 1976: 127)

Fakat Marx için sivil toplum kavramı yalnızca ekonominin bir ifadesi değildir, aynı zamanda üstyapı kavramını da ön plana çıkarmaktadır. Marksist düşüncenin sivil toplum eleştirisi, sadece kapitalist felsefesinin oluşturduğu altyapıya bir eleştiri olarak kalmaz, bir yandan da yükselen üstyapıya ait ideolojinin de eleştirisi olmaktadır. (Özgüden, 2015)

Gramsci ise sivil toplum konusuna farklı bakış açısı ile yaklaşarak Marksist düşüncüyü ilerletmektedir. Marx ve Engels, sivil toplum kavramını sadece ekonomik alana indirgemiş ve devletten bağımsız değerlendirmişlerdir.

Gramsci ise sivil toplum kavramına daha geniş bir açıdan bakarak sivil toplum kavramını içerisinde ideoloji, siyasi, kimlik, kültür gibi kavramlarını da ekleyerek inceler.

Gramsci, zorunluluğa dayanan politik toplum kavramının karşısına sivil toplum kavramını çıkarmaktadır. Bu karşı çıkarmada, politik toplumun zorunluluğa dayalı sistemi ve sivil toplumun hegemonyaya bağlı yapısı karşı karşıya konulmaktadır. Hegemonya, sivil toplumun merkezinde gerçekleşmektedir. Gramsci bu bağlamda, hegemonya kavramını aslında sivil toplumun politik toplum üzerindeki bir önceliği olarak görmektedir. Sivil toplum, kendine göre onaya dayalı bir hegemonya oluşturmaktadır.

Gramsci, sivil toplum için devletin siyasi yöntemi ve sınıf ilişkileri arasındaki ideolojik bağlantıyı gösterebilmek için kullanmaktadır. Bu bağlantının şekillendiği yolda ise partiler, kiliseler, eğitim, sanat, medya gibi alanlar yer almaktadır.

Sivil toplumun en önemli ayrıcalıklarından biri de hegemonyanın inşasının, ideolojik mücadelelerin, kimlik oluşumunun, entelektüel faaliyetlerin bu alanda meydana gelmesidir. Gramsci de sivil toplumun bu yönüne özellikle değinmektedir. Sivil toplum alanında birey kendini bulur ve siyasi faaliyetlerine yatkınlığı belirlenir. Siyasal faaliyetlere ilgisi bu alanda oluşur. Tüm bunlar çerçevesinde Gramsci'nin sivil toplum kavramının; bireyin siyasi olarak kendi şuuruna varmasında ve kültürel kimliğin belirlenmesinde, bu kültürel kimlikler içerisinde hegemonyanın yapı taşlarının oluşmasında en önemli alan olduğu görülmektedir. (Özgüden, 2015)

Politik toplum ve sivil toplum arasında bir önce-sonra ilişkisi belirlemek yerine bu iki alan arasındaki organik bağa dikkat edilmelidir. Gramsci'ye göre temeli sağlam bir hegemonya inşası için hem sivil toplumun hem de politik toplumun gelişmesi ve birbirleri ile organik bir bağ içerisinde olmaları gerekmektedir. (Gramsci, 2018)

Gramsci'nin görüşlerine göre modern koşullar altında egemen olma amacıyla bulunan sınıf veya kesim, ahlaki ve entelektüel önderliği ele almalı ve farklı ittifaklarla işbirliği içerisinde olarak kendi çıkarlarının üzerinde davranmalıdır. Baskın sınıflar; sosyal düzen içerisinde bir uyuşma meydana geldiğinde, sınıfsal kurumları, sosyal ilişkileri ve düşünceleri kullanarak kendine özgü hegemonyasını yeniden ve yeniden üretir. Bu rıza ve uyuşma içerisinde inşa edilen hegemonya ise sivil toplum içerisinde gerçekleşir. Bunun nedeni ise hegemonyanın sivil toplum için politik toplum üzerinde bir öncelik olmasıdır. Gramsci, sivil toplum-hegemonya arasındaki bağ kapsamında Doğu- Batı toplumlarını da çatıştırmayı denemektedir. Tarihsel çerçeve içerisinde bakıldığında, Batı toplumlarında ki sivil toplumun, Doğu toplumlarına oranla daha fazla gelişmiş olduğunu ve politik toplumla daha organik bir bağ kurabildiği görülmektedir. (Gramsci, 2018)

Örnek olarak, Doğu toplumlarında yaşanan ekonomik ya da politik sıkıntıların 'devrim' gerçekleştirilerek çözümlendiği görülmektedir. Fakat batı toplumlarında sivil toplum krize doğrudan etki ettiğinden devrim gerçekleşmemektedir. Bu da toplum içerisinde sivil toplum anlayışının gelişmesinin, o topluma hâkim olan hegemonyanın da yayılacağına işaret etmektedir. Yani hegemonya varsa toplum üzerindeki baskı sağlayıcı aygıtlara da gerek kalmamış ve gizli bir konuma gelmişlerdir. (Gramsci, 2018)

Tekrardan politik toplum ve sivil toplum arasındaki organik bağa bakılacak olursa, Gramsci'ye göre burjuvanın ortaya çıkardığı hukuki yanılısamadan uzaklaşıp, iki toplum arasındaki organik bağın niteliğine

odaklanıp iki toplum arasında ‘yöntemsel bir ayrım yapmak’ zorunluluktur. Bu ayrım yapılmadığında politik toplum ve sivil toplum arasındaki organik bağın ve ilişkinin, devlet rolüne ve biçimlerine göre farklılaşan işleyiş mekanizmalarının çözümlenmesi imkansızlaşacaktır. Bu bağlamda yapılacak çözümleme, gündelik politik sorunların ve gelişmelerin anlaşılmasının yanında sosyal stratejinin ve ideolojinin belirlenmesinde de zorunlu bir nokta olacaktır. Bu çözümleme iki düzeyde de işlevsel bir rolde olacaktır. (Williams, 2018; Özgüden, 2015)

2.1.2 Doğu-Batı ve Birleşik Cephe

Bir önceki bölümde değinildiği gibi batı ülkelerinde sivil toplum ve devlet arasında doğrusal bir ilişki bulunmaktadır. Sivil toplum ve politik toplum batı ülkelerinde iyi bir şekilde gelişmiştir ve aralarındaki organik bağın da temeli sağlamdır. Egemen sınıf, kendine özgü hegemonyasının devamı için sivil toplum ve politik toplumdaki dönüşümlü ve uyumlu bir biçimde yararlanmaktadır. Batı toplumlarında sivil toplumun devletin koruma kalkanı işlevini görmektedir. Bu nedenle de sivil toplumun üstyapıları modern savaş sistemlerinde mevzi sistemine benzetilmektedir. (Gramsci, 2018)

Gramsci’nin ifadesi ile ‘‘Devlet sarsıldığında sağlam bir sivil toplum yapısı hemen ortaya çıkıyordu. Devlet yalnızca ileri bir mevzi idi, ardında güçlü bir istihkam ve tabya sistemi duruyordu.’’ (Özgüden, 2015, 51-52)

Gramsci’nin ifadesinden de anlaşılacağı gibi, Batı toplumlarında sivil toplum bir tampon görevindedir. Batı’da yaşanan herhangi bir ekonomik kriz sürecinde sivil toplum içerisindeki yapılar kolaylıkla harekete geçirilerek politik krizler daha kolay çözüme kavuşturulur. Gramsci tam da bu nedenle Batı toplumlarında devrimin gerçekleştirilmesi için öncelikle sivil toplum yapılarının hedef alınmasını ön görmektedir. (Gramsci, 2018)

Antonio Gramsci ‘birleşik cephe’ hakkındaki tanımlamasını, Rusya’daki Ekim devriminin etkisi ile 1930’un sonuna gelindiğinde şu şekilde yapmıştır;

“İlyiç, 1917’de Doğu’da başarıyla uygulanan manevra savaşından Batı’daki tek olanaklı biçim olan mevzi savaşına doğru bir geçiş yapmanın zorunlu olduğunu anladı gibi geliyor bana. {...} Kanımca, ‘Birleşik Cephe’ formülünün anlamı da budur.” (Thomas, 2013: 123)

Gramsci formülünü verdiği Birleşik Cephe kavramını kuramsal olarak kabul etmiş ve üç ölçütü genelleştirmiştir. (Özgüden, 2015) (Gramsci, 2018) (Thomas, 2013)

- 1- İlk olarak birleşik cepheyi, manevra savaşına karşıt olarak mevzi savaşına eşit olarak görmektedir.
- 2- Mevzi savaşını Doğu’dan farklı olan Batı proleter hareketi için en iyi strateji olarak görmektedir.
- 3- Ayırt edici özelliklerinin on dokuzuncu yüzyıla kadar uzandığını bulmuş olduğu 1920’lerin Batılı devletinin tarihini aramaya başlamıştır.

Gramsci’nin bu üç ölçütüne göre; mevzi savaşı Batı toplumlarındaki temel özelliklere eşit gelmekteydi ve buna eşdeğer olarak da birleşik cephe bütünsel bir tarih süreci boyunca sürececek olan proleterya hegemonyasını kurmak için geçerli ve yeterli stratejik yapıyı belirleyecekti ve döngü tamamlanacaktı. Fakat Gramsci’nin bu üçlü ölçütü farklı bir yöne doğru gitti ve hegemonya doktrininin formüle edilmesine neden oldu. (Gramsci, 2018; Yaylagül, 2018)

- 1- Değişen şartlar altında, 1920’lerin başındaki ‘akıl’, ‘siyasal kötümserlik’, ‘realizm’ düşünceleri Üçüncü Dönem’in ekonomik zaferine karşı konumlandırılmıştır.

- 2- Böyle bir çıkmazdan nasıl kurtulacağının anlaşılması için tarihsel sürece bakılarak neden-sonuç ilişkisi kurulmuştur.
- 3- Gramsci politik-tarihsel analizini hem Marx'ın ekonomi-politik eleştirisinden hem de *Feuerbach Üzerine Tezler*'in 'devrimci' faaliyeti olarak praksis kavramı ile bütünleşik hale getirmiştir. (Gramsci, 1971; Williams, 2018)

Kısacası; Doğu toplumları ve Batı toplumlarındaki bu manevra-mevzi savaşı farklılıklarını ve ayrımını anlamanın en kolay yolu elbette ki öncelikle o toplumların sivil toplum yapılarını incelemekten geçmektedir. Sivil toplum ve politik toplum kavramları birbirleri ile iç içe geçmiş olmalıdırlar. Aralarındaki organik bağın çözümlenmesi bu şekilde sağlanmaktadır. Bir topluma ait sivil toplumun çözümlenmesi o toplumun politik toplum yapısının da çözümlenmesine yardımcı olacaktır. Hegemonya inşası sivil toplum içerisinde gerçekleşerek aslında toplumun temelini oluşturmaktadır. Devlet tüm bu kavramlar arasında en orta noktada durmaktadır. Batı toplumlarında yaşanan krizlerde; sivil toplum tampon görevi görmektedir fakat Doğu toplumlarında bu süreç işlememektedir. Bunun en belirgin tarihsel örneği ise, Gramsci'nin de oldukça yakından incelediği Rus Devrimidir. Tarihsel açıdan Doğu toplumu olan Rusya'nın devrim gerçekleştirebilmesi aslında sivil toplum yapısının ne kadar önemli bir faktör olduğunu göstermektedir. Batılı toplumlarda ise sivil toplum yapısı, devleti koruyarak krizlerin daha hızlı çözümlenmesini sağlamaktadır. (Thomas, 2013; Williams, 2018)

2.1.3 Hegemonya Kavramı

Topumlarda egemen sınıf ve alt sınıflar bulunmaktadır. Egemen sınıf hem fiziksel hem kültürel hem de ideolojik aygıtları elinde bulunduran sınıftır. Gramsci'nin kültürel ve ideolojik konulardaki çal (Özgüden, 2015)ışmalarında kullandığı anahtar kavram hegemonya kavramıdır. Gramsci'nin özellikle 1920 ve 1930'lardaki araştırmalarının temeli bu kavrama dayanmaktadır. Hegemonya

kavramı; kültür, iktidar ve ideoloji kavramları ile doğrudan bağlantılıdır. Gramsci, hegemonya kavramını araştırırken asıl merak ettiği nokta ise azınlık olan bir egemen grubun sayısal olarak çoğunluk olan toplumun kalanına hükmetmeyi nasıl ve ne şekilde kabul ettiğidir. (Karl & Friedrich, 1976; Gramsci, 1971; Thomas, 2013)

Antonio Gramsci, hegemonya kavramı ile ilgili olarak çok fazla çalışma öne sürmüştür. Gramsci'nin ideolojisinin temelinde hegemonya kavramı yatmaktadır. Hegemonya kavramı geleneksel olarak devlet içerisindeki kurumlarda ya da devletler arasında siyasi hükümlanlık olarak tanımlanmaktadır. Fakat Marksist kuram, siyasi hükümlanlık tanımına sınıflar arası ilişkileri de dahil ederek hegemonya kavramını genişletmiştir. (Williams, 2018; Özgüden, 2015)

Gramsci, hükümlanlık ve hegemonya kavramları arasında ayrım yapmaktadır. Hükümlanlık kavramı siyasi kriz zamanlarında doğrudan veya dolaylı olarak ifade edilmektedir. Fakat hegemonya, siyasi, toplumsal ya da kültürel olarak çok daha karmaşık şekillerde ortaya çıkar ve bu kesişmeleri ifade eder. (Guido, 2009)

Hegemonyanın Marksist siyaset kuramdaki kültür kuramı üzerinde dolaysız bir etkisi bulunmaktadır. Hegemonya, daha önceki iki etkili kavramı hem içerir hem de onları aşmaktadır. Hegemonya bir yandan insanların tüm hayatlarını biçimlendirdikleri bütünlükle yürütölen bir toplumsal süreç olarak kültür kavramı ile, bir yandan da anlamların, değörlerin ve toplumsal sınıf çıkarlarının yansıması olan ideoloji kavramını içermektedir. (Williams, 2018; Karl & Friedrich, 1976; Gramsci, 2018)

Hegemonya, “bütünlöklö toplumsal sürecin” belirli iktidar ve nüfuz dağılımlarıyla ilişkili olduğunu vurgulaması bakımından, “kültör”ün ötesine geçer. “İnsanların” bütöun hayatlarını tanımlayıp biçimlendirdikleri, sadece bir

soyutlama olarak doğrudur. Herhangi bir gerçek toplumda, araçlara erişmede, dolayısıyla bu süreci hayata geçirme kabiliyetinde belirli eşitsizlikler vardır. Sınıflı bir toplumda bu eşitsizlikler en başta sınıflar arasındaki eşitsizliklerdir. Dolayısıyla Gramsci, her şeye rağmen bütünlüklü bir süreç olarak kabul edilmesi gereken şeydeki tahakküm ve tabiiyeti teşhis etme zorunluluğunu getirmiştir. “Hegemonya” kavramı, işte tam da söz konusu sürecin bütünlüğünü kabul etmesiyle, “ideoloji” kavramının ötesine geçer. Belirleyici olan, sadece fikir ve inançlardan oluşan bilinç sistemi değil, yaşanan toplumsal sürecin tamamıdır: hâkim konumdaki belirli anlam ve değerlerle pratik biçimde örgütlenen sürecin tamamı. (Williams, 2018)

Gramsci, hegemonya kavramını temel olarak temelinde rıza ve ikna olan entelektüel ve ahlaki bir liderlik olarak tanımlamaktadır. Gramsci’nin bu düşüncesine göre hegemonya kavramını açıklarken rıza ve ikna süreçlerinden ayrıca entelektüel kesimden de detaylı olarak açıklamak gerekmektedir. Gramsci entelektüel kesimin aslında hegemonyayı da oluşturan kesim olduğunu söylemektedir.

Entelektüeller, bir toplumdaki kendi öğretileri olan ve bu öğretileri diğer sınıflara ya da toplumsal gruplara da kendi yöntemleri ile aktaran kesimdir. Onlar aslında toplumun örgütleyicileridir. Entelektüellerin, ideolojik inanç sistemlerini, toplumun geneline anlatmak ve yaymak gibi görevleri bulunmaktadır. Entelektüellerin kendilerine ait olan bu görevi yerine getirmelerinin hegemonik bir rolü bulunmaktadır.

Aydınlar, egemen sınıf ile alt sınıflar arasında organik bir şekilde varolan arabulucu gruplardır. Gramsci’nin düşüncesine göre; egemen sınıfın kültürü ve halk kültürü arasındaki çelişki ve çatışmaları toplumsal uzmanlar meşru hale getirirken, aydınlar ise bu çelişkileri ve çatışmaları çözümlerler. Özetle aydınların toplumsal işlevi, belirli bir görüşü ve yaşam standardını genele yani ortak değer ve çıkarlar haline getirmektir. Bu nedenle de hegemonya tam bu noktada, aydınlar ile toplum üzerine kalıcı iknayı sağlayarak varlığını inşa etmektedir.

Gramsci'ye göre rıza; egemen sınıfın kendi dünya görüşünün ve düşünme biçiminin toplumun üyelerine kabul ettirilmesidir. Okul, kilise, medya gibi kurumlar insanların düşüncelerini ürettiği ve yeniden ürettiği kurumlardır. Bu kurumlar aracılığıyla egemen sınıf kendi düşünce biçimini ve dünya görüşünü topluma yayar. İnsanlar herhangi bir toplumsal sorunla karşı karşıya geldiklerinde kendilerine öğretildiği gibi yani egemen sınıfın bakış açısıyla olayları değerlendirirler. Bu bakış açısı onlara doğal ve sağduyu olarak görülür. Olayları sınıfsal çıkarlarla ilişkilendiren kişiler ise sapkın (deviant) kişiler olarak değerlendirilirler. (Yaylagül, 2018: 111)

Gramsci'nin öne sürdüğü hegemonya kavramı, günümüzdeki iktidar ilişkilerinin ve otorite biçimlerinin de anlaşılmasında oldukça önemlidir. Özellikle de baskı biçimlerinin işe yaramadığı kapitalizm etkisindeki toplumlarda egemenliğin sadece baskı yolu ile sürdürülemeyeceğini tespit eden Gramsci, toplumsal egemenliğin sürdürülmesi için rıza ve zorlamanın organik bağından oluşması gerektiğini söylemiştir ve bu kavramı yeniden şekillendirmek istemiştir. (Gramsci, 2018).Konunun daha rahat anlaşılması ve hegemonya kavramının daha net açıklanabilmesi bağlamında hegemonya kavramını Gramsci'nin, üç ana kullanım biçimiyle ele alışına bakmak gerekmektedir. Gramsci'nin hegemonya kavramını ele aldığı üç kullanım biçimi; tarihsel blok, sivil toplum-politik-toplum-devlet ve mevzi savaşı-manevra savaşıdır. Bu kullanım biçimlerine çerçevesinde hegemonyanın tanımları ve işlevleri; (Guido, 2009,Gramsci, 1971,Ransome, 2010)

Tablo 1- Hegemonyanın Üç Kullanım Biçimi

Hegemonya Ve Tarihsel Blok	Sivil Toplum, Politik Toplum, Devlet	Mevzi Savaşı - Manevra Savaşı
Bu kullanım şekliyle hegemonya, ekonomist sendikal bilince dair ayrıştırıcılıkları aşan ve işçi sınıfının bütününe ana ortak amaç taşıyan bir noktada birleştirilmenin önemine ve gerekliliğine bir vurgu yapar. Hegemonya kavramının bu kullanım biçiminde kavram üç farklı noktada genişletilmektedir. Bu üç nokta; 1- Gramsci'nin düşünsel ve ahlaki bütünlüğü, pratik ekonomiden önde tuttuğu durumdur. 2- İlk olarak proleterya sınıfına verimli ve dostça bir anlayış ile yakalaşarak onları kabullenmenin göstergesi olan durumdur. 3- Gramsci'nin kendi düşünsel çerçevesinin toplumsal grupların bütün biçimine uyguladığı durumdur. Bu genişlemeler ile hegemonya kavramı, uygun bir devrim stratejisi geliştirilmesi noktasında toplumsal yapının daha iyi çözümlenmesini sağlayabilmektedir.	Toplumsal olarak baskıcı denetim devlet kurumları ile direk bağıntılandırılırken; ideolojik –rıza temelli- denetim ise sivil toplum kurumlarıyla bağıntılıdır. Fakat bu devlet kurumları ve sivil toplum kurumları aslında fazlasıyla iç içe geçmiş bir yapıda bulunduklarından bu noktada bunların birbirinden ayrı olarak çözümlenmeleri zorlaşmaktadır. Bütün kurumlar bireyler üzerinde etki alanına sahiptirler. Gramsci bu noktada hegemonya kavramını baskıya dayalı ve rızaya dayalı olarak iki ayrı biçimde ortaya çıkan ve aslında iç içe geçerek anlam karmaşasına neden olmasına çözüm üretmek amacıyla kullanmaktadır.	Demokratik bir yapı benimsemiş Batı toplumlarında iktidar rıza ve hegemonya aracılığıyla sağlanmaktadır. Gramsci, iktidar ile gerçekleştirilecek bu hesaplaşmasa hem yapının hem de üst yapının siyasal ve düşünsel alanında gerçekleşeceğini savunur. Dolayısıyla, ortaya çıkacak olan bu yeni grup, hegemonyayı temel alacak bir eleştiri sürecinden geçerek insan zihni üzerindeki burjuva ve ideoloji çarpıklığını aşamalarla yok ederek bu pratiklerden kurtulmayı amaç edinen bir mevzi savaşı yürütmektedir. Mevziler, kazanıldığında yani yeni hegemonyalar oluşturulduğunda burjuva sınıfının savunması en nihayetinde eski cephe saldırısı taktiği kullanılarak alaşağı edilecektir.

2.1.4 Hegemonya ve İdeolojinin Tanımı

Gramsci, ideolojiyi toplumsal ve bireysel olarak insana ait tüm ortak noktalardaki kendini örtük gösteren bir dünya görüşü olarak görmektedir. Fakat ideolojiye bir dünya görüşü olarak bakmak ve bunu tümüyle genellemek eksik olacaktır. İdeoloji, farklı düzeylerde farklı şekillerde ortaya çıkan çok katmanlı bir düşünce sistemidir. (Gramsci, 2018; Karl & Friedrich, 1976)

Dünya görüşü kavramının en üst katmanında felsefe yer almaktadır. Felsefe bu sistem içerisinde en sistematik düzeydir. Kültürel yansımalar en açık ve net olarak felsefede ortaya çıktığından, felsefe ideolojinin bir dayanağıdır. Tüm ideolojiler bir felsefi düşünceye dayanarak ortaya çıkar. (Karl & Friedrich, 1976; Gramsci, 2018)

Felsefe ve halk arasında da bir ilişki bulunmaktadır. Çünkü felsefe kültürel savaşta, farklı katmanlara doğrudan yayılır ve o katmana ait insanların hayat pratiklerine doğrudan etki eder. Bu nedenle ideolojinin oluşmasında felsefe, halk ve ideoloji arasında bir çekim kuvveti uygulamaktadır. Her felsefe, alt katmanları daha iyi yönetmek amacıyla halk ile devamlı ilişki kurmaktadır. (Karl & Friedrich, 1976; Gramsci, 2018)

Felsefe ve halk arasındaki bu ilişki ise ortak duyu olarak adlandırılan kavram sayesinde gerçekleşir. Ortak duyu; belirli bir katmandaki halk kültürünün içine yayılan ve halkın en temel ortak paydası olan, felsefeyle uğraşmayanların yani felsefesizlerin felsefesidir. Genel bir duyu olduğundan, bu kavrama herkesin felsefesi de denilmektedir. (Karl & Friedrich, 1976; Gramsci, 2018)

Ortak duyu alışılmamış bir karmaşıklığıdır; taş devrinden ögeler, daha ileri bir bilim anlayışından ilkeler, yerel düzeyde tarihin tüm geçmiş evrelerinden önyargılar ve dünyada insan ırkının tümünü ilgilendirebilecek, gelecekteki bir felsefeden sezgiler de içerir. (Gramsci, 1971,324)

Statik bir fenomen olmayan ortak duyu, ortak kullanıma girmiş olan bilimsel kavramlar ve felsefi akımlar sayesinde zenginleşerek yeni felsefi ve bilimsel gelişmeleri birleştiren, toplumun dönüşmesiyle birlikte kendisi de dönüşerek sürekli değişen bir fenomendir. (Guido, 2009, 124)

Ortak duyunun başlıca ögeleri bulunmaktadır. Bunların en temeli ise geleneksel ideolojiler özellikle de dinlerdir. Ortak duyu ve dinler arasındaki bağ, felsefe ile olan bağından çok daha güçlüdür. Ortak duyu ve dinler arasındaki bu ilişkinin temeli yalnızca çağdaş dinlerdeki ögeleri barındırmakla değil aynı zamanda çağdaş dinler öncesindeki mitleri ve inançları da barındırmasına dayanır. Bu çerçevede ortak duyunun tek bir tane olmadığı görüşü ortaya çıkmaktadır. Çağdaş dinlerde bile bir dinin içerisinde pek çok farklı alt görüş bulunmaktadır. Her görüşün kendine ait ögeleri ve kendine özgü ortak duyuları vardır. Bu nedenle ortak duyu, tüm katmanlara hükmeden tek bir düşünce olarak görülmemelidir. (Guido, 2009)

Ortak duyu, yönetici sınıfın ideolojisi ile dinlerin bir karışımı olduğundan, her felsefe önünde sonunda dinin ve ortak duyunun eleştirisi ve aşılması süreci olarak ortaya çıkacaktır. Yeni bir hegemonya inşa etmek, hakim ortak duyuyu eleştirerek aşmak ve kendi dünya görüşüne uygun başka bir ortak duyu geliştirebilmekle mümkündür. (Gramsci, 1971, 326)

Öte yandan ister felsefi düzeyde olsun ister ortak duyu düzeyinde olsun, ideoloji sadece belirli bir dünya görüşü olmaktan çok daha fazla bir şeydir. İdeoloji, insan yığınlarını örgütleyen ve insanların kendi tarihsel ve sınıfsal konumlarının ve çıkarlarının bilincine vardığı ve bunun için mücadele ettiği bir savaş alanı, sürekli bir mücadele sahasıdır. (Gramsci, 1971, 377)

Hegemonya; sınıflar arasındaki güç ilişkisi kapsamında ilişkiler kurma, bu ilişkilerin sürdürülmesi ve çözülmesi sürecinde dinamik olarak yer almaktadır. Bu da tüm bu süreçler ve ideoloji arasındaki ilişkinin de incelenmesini gerektirmektedir. Hegemonya ve ideoloji arasında sıkı bir bağ bulunmaktadır. Aralarındaki bu ilişkinin çok sıkı ve kuvvetli olmasından kaynaklı olarak ideolojiyi yok saymak hegemonyayı da anlamsız ve olanaksız kılacaktır. Gramsci, ideoloji ve hegemonya arasındaki bu ilişkinin farkında olduğundan ideolojiyi hegemonyanın mümkün olmasını ve kurulmasını sağlayan bir motor görevinde görmektedir. İdeoloji, hegemonyayı var eden bir güç olduğundan, ideoloji olmaksızın hegemonyadan bahsedilemez. (Gramsci, 2018)

Gramsci, ideolojiyi yaşayan bir ilişkiler bütünü olarak inceler ve çözümlerken egemen ideolojiyi ise sınıfsal çatışmalar içerisindeki ulaşılan bir pratikler bütünü olarak çözümler. Egemen ideoloji, karmaşıklaşan sınıfsal çatışmaların içinde nihai olarak ulaşılan ve hegemonyanın bir bütün olarak yeniden ve yeniden üretilmesini sağlayan ideolojik bir sentezdir. (Gramsci, 2018)

Yeni bir hegemonya sisteminin inşa edilmesi, egemen bir sınıfın iradesi altında ortak bir irade yaratılması anlamına gelmektedir. Bu ortak iradenin temeli ise birleştirici, bütünleştirici bir görev üstlenen belirli bir dünya görüşünden gelmektedir. Bu nedenle hegemonik sistemlerde ideolojinin görevi ve işlevi egemen gücün ve sınıfın hegemonyasını güvence altına alabilmek için farklı görüşleri ve değer sistemlerini birleştirerek bir çimento rolünü üstlenmektir.

Herhangi bir egemen sınıf, ittifak halinde olduğu diğer sınıf ve gruplarla arasındaki ilişkileri korumak amacı ile kendi sınıfsal çıkarlarını eklemlerken, bu görevi birleştirici görev üstlenecek yeni bir ideoloji geliştirerek gerçekleştirir. Yeni bir hegemonyanın inşa edilmesi, daha önceki ideolojinin dönüştürülmesi ve yeni bir görüşün ortaya çıkması ile gerçekleştirilir.

Bu ideolojik dönüşüm süreci hiçbir zaman bir önceki ideolojinin tamamen silinip ortadan kaldırılması ve yerine henüz temelleri güvence altına alınmamış yeni bir ideolojinin konulması ile gerçekleşmez. Bu dönüşüm süreci, mevcut ideoloji içerisindeki ortak duyu, dünya görüşü ve felsefenin barındırdığı öğelerin, simgelerin ve değerlerin dönüşerek yeniden iç içe geçmeleri sonucu yeni bir ideoloji oluşturması sonucunda oluşmaktadır. (Özgüden, 2015)

Hegemonyanın ise yeniden üretilmesindeki temel faktörü, birleştirici güç olan egemen ideolojinin, son noktada iktidar kuvveti içerisindeki güç dengeleri aracılığıyla şekillenmesidir. Bu nedenle hegemonya, temeliyle egemen sınıfın çevresinde kurulan sınıfsal ve toplumsal bir ittifak sorunu değildir. Hegemonya, egemen güçlerin ve onunla ilişki içerisindeki diğer sınıfların ve güçlerin sosyo-ekonomik, kültürel ve diğer değer yargılarının bütünsel olarak kaynaştırılmasıdır. (Özgüden, 2015)

Hegemonyanın yeniden üretimini sağlayan bu süreç içerisinde, ideolojinin geliştirilmesinde ve örgütlendirilmesinde en büyük görev aydınlara düşmektedir. Somut olarak bakıldığında aslında hegemonyayı inşa edenin aydınlardır olduğu görülmektedir. Gramsci, aydınları normatif olarak inceleyen ve sadece egemen olan güce muhaliflik eden, toplumu aydınlatma görevini üstlenen bir varlık olarak gören Aydınlanma felsefesinin aksine aydınları sınıf bilinci ile ilişkilendirmektedir. Bağımsız bir aydınlık sınıfının varlığını reddederek, her sınıfın kendi aydınlık katmanına sahip olduğunu söylemektedir. (Özgüden, 2015; Gramsci, 2018)

2.2 İdeoloji ve Hegemonya Üzerine Düşünceler

Hegemonya teriminin tarihsel evrimini bir ideolojik kavram olarak algılamak ve açıklamak için öncelikle ideoloji kavramını iyice anlamak ve özümsemek gerekmektedir. Bu nedenle ideoloji kavramı üzerine yapılan çalışmalardan ve bu kavrama dair teorilerden bahsedilmelidir. Özellikle Marx'ın ideoloji hakkındaki söylemleri, hegemonya kavramının oluşumundaki nedenleri açıklayacağından Marx'ın ideoloji ile olan ilişkisi incelenmelidir. (Gramsci, 2018)

Marx'ın ideoloji kavramının daha rahat ve anlaşılır bir çözümlemesini Jorge Larrain sunmuştur. Larrain, Marx'ın ideoloji kavramı hakkındaki düşüncelerinin üç aşamalı bir kronolojik sırada gerçekleştiğini öne sürer. (Ransome, 2010) (Larrain, 1979)

Larrain'in belirttiği bu üç aşamanın ilk aşamasında Marx, gerçek dünyanın tersine çevrilerek incelendiğini düşündüğü Hegelci anlayışın karşısında yer alarak, Hegel'in metafizik düşüncüyü, fiziksel gerçek dünyadan daha öne koymasının tehlikeli olduğu savını öne atmaktadır. Bu noktada Marx'a göre bu tersine çevirmelerin Marksist ideoloji kavramı açısından üç önemli noktası bulunmaktadır. İlk olarak Hegel'in fiziksel dünya karşısında düşünceye ve sivil toplum karşısında ise devlete öncelik tanımasının toplum açısından çarpıtılmış ve gerçeklikten uzak bir bilinç yarattığını öne sürmektedir. İkinci olarak tersine çevrilmiş bakış açılarının masum bakılamayacağını ve aslında bu bakış açılarının kapitalist toplumlardaki çelişkilerin ilk belirti noktası olduğunu düşünmektedir. Üçüncü ve son olarak ise Marx, çarpıtılmış bilincin ve buna bağlı gelişen çelişkilerin çözümüne felsefi olarak ulaşamayacağını belirtmektedir. (Marx, 2000) (Ransome, 2010) (Larrain, 1979)

Marx'ın düşüncelerine göre bir düşüncenin ideolojik olup olmadığının bilinmesinin en etkili yolu düşüncenin kendini gerçekleştirmiş olduğu gerçek yani maddi dünyaya bakmaktan geçer. Buna göre bir düşünce eğer içinde bulunduğu maddi dünyanın tam bir tasvirini sunuyorsa ideolojik olduğu söylenebilmektedir. Fakat bu düşünce eğer içinde bulunduğu dünyanın tam bir tasvirini yapamıyor ise o zaman bu düşünce Marx'a göre eksik bir ideolojik açıklama olarak değerlendirilmelidir. (Ransome, 2010)

İdeolojiler, özel amaçlar için birbirine rakip gruplar tarafından ortaya atılırlar; belli bir grubun çıkarlarını şans ederi temsil etmezler. Dolayısıyla, Marx'a göre, hegatif burjuva ideolojisiyle pozitif işçi ideolojisi arasındaki asıl önemli fark, birincisi azınlığın çıkarlarını temsil ederken, ikincinin çoğunluğun çıkarlarını temsil etmesidir. Dahası işçi sınıfının düşünceleri, dünyayı kısmen yanlış anlama anlamında ideolojik bile olsa, bu yanlış anlama iyi niyetliyse, yine de pozitif sayılabilir. Dolayısıyla, özetle, bütün çarpıtılmış inançlar ideolojikken, bazı ideolojilerin diğerlerinden daha negatif olduğu söylenebilir.¹ (Ransome, 2010: 159)

İdeolojilerin etkileri üzerinde düşünmek gerektiğinde ise bu etkilerin her ne kadar birçoğu bireyin toplum üzerindeki düşünsel algılama biçimlerine yaptığı etkileri göz önüne seriyor olsa da, aslında ideolojilerin etkileri maddi dünya üzerinde gerçekleşir yani ideolojilerin maddi etkisi, düşünsel etkisinin önüne geçer. Bu çerçevede elbette ideolojilerin kendi maddesel varlıkları bulunmasa da bu etkiyi, belirli kurum ve pratikler içerisinde ideolojiler belirginleşirler. Yani işçi sınıfı aslında ideolojinin bizzat kendisi tarafından

¹ Bu olumlu-olumsuz bütünü içinde tekil bir ideolojinin nerede durduğuna karar vermek elbette çok zordur. Örneğin, Marx'ın yapmaya çalıştığı gibi, bütün işçi sınıfı ideolojilerinin kaçınılmaz olarak 'iyi' olduğunu iddia etmek anlamsız olacaktır. Benzer şekilde ideolojik olsun veya olmasın, bazı düşünce kümeleri açıkça sınıf temelli değildir. Örneğin, çevre ideolojisi evrensel, dolayısıyla da olumludur, fakat buna karşın, 'çevreyi temizlemeyi' hoş karşılanmayan bir müdahale olarak gören çokuluslu örgütlü tarafından olumsuz olarak da görülebilir. (Ransome, 2010:159)

değil, ideolojiyi içerisinde bulunduran kurum ve pratikler tarafından etki altına alınırlar. (Ransome, 2010)

Özetle, bu durumda, Larrain'ın de belirttiği gibi, bilincin ideolojik biçimleri her zaman gerçekliğin çarpıtılmış algılanışıyla yanlış anlaşılmasının sonucu olduğu için, Marx'ın ideoloji tanımı temelde olumsuz ve *pejoratif*². Kapitalist toplumda bu yanlış anlamalar ve yanlış temsiller, bu toplumsal örgütlenme biçiminin, pratiğin eksikli ve çelişkili bir tarzına dayalı olması olgusundan türer. (Ransome, 2010, 161-162)

Marx'ın bu pejoratif ve negatif ideoloji kavramından başlayıp, pozitif bir ideoloji kavramına ilerlerken Lenin ve Lucaks çerçevesinden ideolojiye bakılmalıdır. Bu noktada ideolojinin Marx'ın açısından Lenin ve Lucaks açısına geçerken negatiflikten kısmen arındığı bu nedenle de bir evrim geçirdiği gözlenmektedir. (Ransome, 2010)

Lenin ve Lucaks'ın ideoloji kavramının gelişmesine katkıları, Marx'ın tartışılan sınıf bilincinin ve devrimci pratiğin gelişmesinin önündeki engellerin çözümlenmesindeki eksiklikleri işe yarar bir şekilde ortadan kaldırma çabası olarak görülebilir. Devrim potansiyelinin zirve noktasında gözüktüğü bir zamanda yazarken, Lenin ve Lucaks, sınıf bilinci üzerindeki ters ideolojik etkilerin devrimci süreci ne şekilde sekteye uğratabileceğiyle kaçınılmaz olarak son derece ilgilidiler. Lenin, sınıf bilincinin (ve dolayısıyla devrim pratiğinin) tam gelişmesinin ancak proleteryanın kendine ait belirgin bir ideoloji ve siyasal bilinç geliştirmesiyle başarılabilirine inanıyordu. Bununla beraber, burjuva ideolojisinin Batıda, doğrudan bub olasılığa karşı rol oynayan çok etkili bir güç sergilediğinin de farkındaydı. (Ransome, 2010, 163)

² Pejoratif, kötü anlamda aşağılayıcı olarak kullanılan bir terimdir. Sosyolojide, kötü bağlamda kullanılma olanağı olan yargıları, teorileri betimlemek için kullanılmaktadır. Bu noktada Marx'ın düşüncelerinin pejoratif olarak nitelendirilmesinin nedeni ideoloji kavramının sosyolojik bağlamda kötü anlamda kullanılma olanağının bulunması ve Marx'ın ideoloji kavramına bu açıdan yaklaşım göstermesidir.

‘Burjuva ideolojisinin kökeni sosyalist ideolojiden çok daha eskidir, daha eksiksiz gelişmiştir ve hizmetinde ölçülemeyecek kadar fazla yayılma aracı vardır’ (Lenin , 1947: 42). Lenin’in bu düşüncesine göre Marx’ın açıkladığı gibi proleterya ideoloji seçeneğini kendiliğinden yararlanarak geliştirmeye çalışsa hatta geliştirmiş olsa dahi burjuva ideolojisinin zayıflamasına neden olamayacaktır.

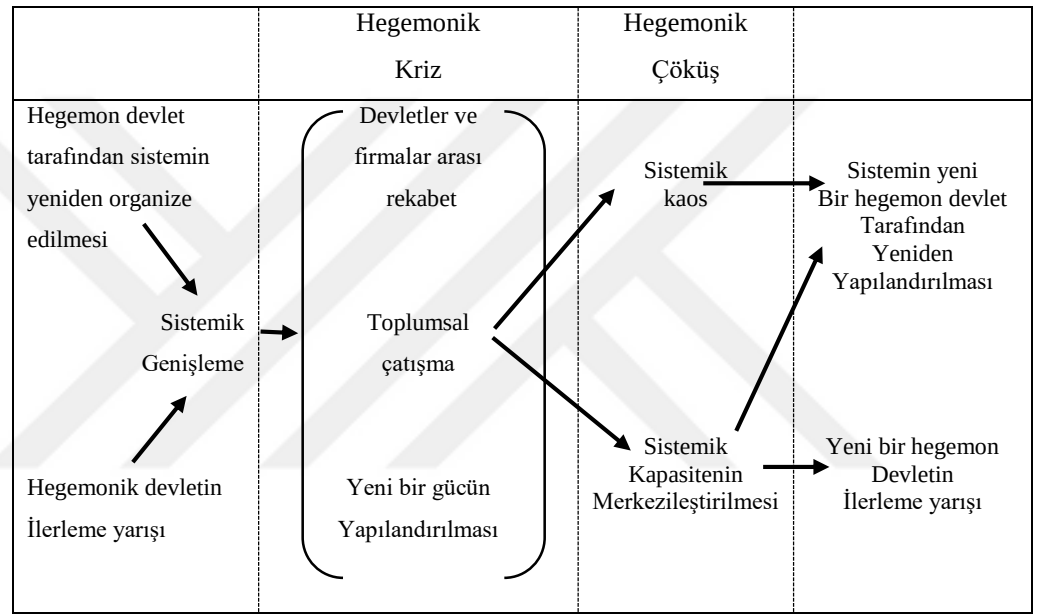
Tüm bu değerlendirmeler ele alındığında Gramsci’nin hegemonya kavramı bu çerçeveler ile bir bağ kurma ve bu değerlendirmeleri önemseyip, özümseyerek bir devrim stratejisi geliştirmenin çabası niteliğinde görülebilir. Gramsci de ideoloji kavramının nihayetinde pejoratif bir anlam kazanma yolunda ilerlediğinin farkındadır fakat bunun belirli bir grubun lehine hareket etmek için oluşturulan bir çeşit karışıklık kaynaklı olduğunu temel alarak bunu savunmaktadır. (Ransome, 2010)

Hegemonya kavramı üzerinde çalışmalar yapan ve hegemonya kavramını dünya sistemleri içerisine uyarlayarak açıklayan Immanuel Wallerstein, hegemonyanın sorununu geçici olması olarak bildirmektedir. Bunun nedeni ise Wallerstein’a göre bir devletin hegemonik olur olmaz gerilemeye başlamasıdır. Bir devlet güç kaybettiği nedeni ile değil aslında diğerleri güç kazandığı nedeni ile gerilemektedir bu gerileme sonucunda devlet mevcut hegemonik konumunu yitirir. Yani hegemonya Wallerstein’ın hegemonyayı dünya sistemleri içerisinde incelemesi sonucunda geçici bir nitelikte görünmektedir. (Gökten, 2013)

Wallerstein hegemonyayı, içlerinden birinin diğerlerinden daha güçlü olduğu kırılğan denegeler üzerine kurulu ‘büyük güçler’ arasında sürekli rekabete dayalı devletlerarası bir sistem olarak tanımlar. Baka bir deyişle hegemonya bir gücün; iktisadi, politik, askeri, diplomatik ve kültürel arenayı düzenleyebilme yeteneğidir. Ona göre 17. Yüzyılın ortalarında Birleşik Eyaletler, 19. Yüzyıl boyunca İngiltere ve 20. Yüzyılın ortasından itibaren ABD

olmak üzere tarihte üç hegemon örneği vardır. Wallerstein söz konusu hegemonlar arasında üç benzerlik olduğunu ileri sürer. İlk benzerlik, her üç hegemonun da parlak bir dönemden sonra iktisadi etkinliklerini kaybetmeleridir. İkinci benzerlik, hegemonik gücün ideolojik ve politikliğiyle ilgilidir. Her üç ülke de hegemon oldukları dönemde, küresel liberalizmin destekleyicisi olmuşlardır. Üçüncü ve son benzerlik, küresel askeri güçlerine ilişkindir. Hegemonik güçlerin önceliği karasal güçten ziyade donanmadır. (Wallerstein, 1991, 237-240)

Tablo 2- Hegemonik Dönüşümün Dinamikleri (Gökten, 2013: 63)



Tablo 2’de Wallerstein gibi hegemonya üzerine analiz yapan Giovanni Arrighi’nin hegemonik dönüşüme dair mekanizmaların nasıl işlediğine dair dinamiklerine ve bunlar arasındaki ilişkilere yer verilmektedir. Arrighi’ye göre dünya hegemonyaları, güç arayışlarının devlet faaliyetlerinin tek amacı olmadığı durumlarda ortaya çıkarabilir. Devletlerarası sistemde güç arayışı, devletlerin birer örgüt olma niteliğiyle stratejilerini ve yapılarını karma bir biçimde tanımlayan madalyonun sadece bir yüzüdür. Madalyonun diğer yüzü bir gücün maksimizasyonudur. Böylece bir devlet baskın haline gelebilir. Dünya hegemonyası nasıl tanımlanırsa tanımlandı değişmeyen bir yapının temelleri üzerinde bağımsız olarak gelişen sisteminde ortaya çıkıp yok olmaz. (Gökten, 2013, 63)

3 GÖRSEL MEDYA

3.1 Medya Kavramı

Medya; bireysel ve toplumsal olarak haber alma ve haberleri aktarma ihtiyacının ortaya çıkardığı bir iletişim sistemidir. Medya araçlarına hayatın her alanında ihtiyaç duyulmaktadır. Spor müsabakalarında, siyasi gelişmelerde, toplumsal değişimlerde medya araçları bilgileri aktarmaktadır. Siyasiler, gazeteciler veya basın organları aracılığı ile toplumla iletişime geçer ve politikalarını aktarırlar.

Medya aynı zamanda kitlesel hareketleri yönlendirme gücüne de sahiptir. Çünkü kitleleri harekete geçirme görevini üstlenmektedir. Sınırları giderek büyüyen, kendi alt yapısını oluşturan ve insanları reklamlar aracılığı ile ekonomik olarak da yönlendirebilme potansiyeline sahiptir. Bu nedenlerden dolayı medya yalnızca düşünceleri etkileyen ve bilgi aktaran bir mecra değildir, her geçen gün giderek büyüyen bir yapısı ile ekonominin de en önemli kollarından biri olmuştur.

Medya organları da kendi arasında bir çatışma içerisindedir. Son zamanlarda internet haberciliğinin yükselmesi ile geleneksel medya organı olan gazetenin yerinin sarsılması ya da televizyon yerine dizilerin artık internet üzerinden izleniyor olması gibi durumlar bu çatışmalara birer örnek olarak gösterilmektedir. Fakat bu çatışmaya rağmen aslında tüm medya organları birbirini tamamlamakta ve desteklemektedir.

Medya kavramı hayatın her alanına yayıldığından ve pek çok medya organı ortaya çıktığından dolayı medya araçları da kendi arasında ayrılarak incelenmektedir.

Televizyon, dergi, radyo gibi araçlar geleneksel medya bir diğer adı ile ana akım medyanın araçlarıdır. Geleneksel medya, devletlerin ve büyük holdinglerin kontrolündedir. Geçmişten günümüze demokrasi açısından oldukça tartışmalı bir medya türü olan ana akım medyanın kitlelerin yönlendirilmesinde çok önemli etkileri vardır.

Bir diğer medya çeşidi ise sosyal medyadır. Sosyal medya; özellikle haber alma ve haber verme konularında son zamanlarda büyük kitlelerin kullandığı medya aracıdır. İnternet tabanlı program, site ve uygulamalar aracılığı ile iletişimi kolaylaştırmakta ve hızlandırmaktadır. Sosyal medya anlık bilgi paylaşımına imkân vermektedir. Sosyal medyayı bireyler yönlendirmektedir. Çünkü sosyal medyada herkesin söz hakkı bulunmaktadır. Son olarak bilgisayar, mobil cihazlar, internet, sanal gerçeklik, artırılmış gerçeklik gibi araçların kullanılması ile ortaya çıkan dijital medya bulunmaktadır. Markalaşma, reklam, finans, eğlence gibi aktivitelerin yer aldığı platformdur. Hem kurumsal hem de bireysel olarak kullanılan ve rekabet içerebilen bir medya alanıdır.

3.2 Eleştirel Medya Kuramları ³

Kitle iletişim ve medya kuramları incelenirken temel çerçevede iki kategoriye ayrılarak incelenmektedirler. Bu iki farklı kategori; egemen kuramlar ve eleştirel kuramlar olarak ayrılmaktadır. Egemen kuramlar ise kendi arasında; ana akım yaklaşımlarınca geliştirilen kuramlar, deneye dayalı psikolojik kuramlar, ilk alan çalışmaları, sosyolojik yaklaşım ve teknolojik yaklaşım olarak kategorize edilmektedirler. Eleştirel yaklaşımlar ise medya araçlarını kültürel ve ideolojik aygıtlar olarak gören medya teorisyenleri tarafından ortaya atılan yaklaşımlardan oluşmaktadır. (Güngör, 2013)

³ Bu çalışmada medyanın ideolojik ve kültürel bir aygıt olarak benimsendiği anlayışına göre bir pratik oluşturulduğundan, konuya eleştirel kuramlar üzerinden yaklaşım sağlanacaktır.

Kitle iletişim çalışmaları alanındaki eleştirel yaklaşımlar liberal çoğulcu toplum kuramına karşıt olarak geliştirilmiştir. Bu yaklaşımlar iletişimin endüstrileşmesi, uluslararası yönü, geliştirilen yeni iletişim teknolojilerinin toplum üzerindeki etkileri, iletişimin siyasal ekonomisi, kültürel incelemeler, iletişimin sosyolojisi gibi çeşitli konularda çalışmalar yapmaktadırlar. (Yaylagül, 2018: 91)

Medyaya dair eleştirel çalışmalar genel hatları ile Maksizm etkisinde ortaya çıkmış olsalar da bazı noktalarda Marksist felsefeden ayrılmaktadırlar. Eleştirel yaklaşımlar kendi aralarında da belirli görüş ayrılıklarına sahiptirler. Marx'ın ilk dönem çalışmalarından etkilenecek Batı Marksizm'i geleneğini oluşturan en önemli teorisyenler arasında ilk kuşak olarak Gramsci, Lucaks, Althusser ve Frankfurt Okulu düşünürleri yer alırken; ikinci kuşak olarak ise Habermas yer almaktadır. Ayrıca İngiliz Kültürel İncelemeleri geleneği de önemli eleştirel kuramlar arasında yer almaktadır. (Güngör, 2013)

3.2.1 Frankfurt Okulu

Frankfurt Okulu kavramı, 1923'te Frankfurt'ta kurulan Toplumsal Araştırmalar Enstitüsü entelektüellerinin görüşlerini ifade etmek için kullanılır. Okul, 1923'te Adolf Hitler'in egemenliği tamamıyla ele geçirmesinden sonra New York'a taşındı. Ancak 1950'lerin başında Frankfurt'ta yeniden kuruldu. Okulun en önemli üyeleri Max Horkheimer, Theodor W. Adorno, Herbert Marcuse, Leo Lowenthal ve Franz Neumann'dır. (Tekinalp & Uzun , 2009: 165)

İletişim alanının ayrı bir disiplin olarak ortaya çıkmasından önce Adorno ve Horkheimer, Columbia Üniversitesi'nde Paul Lazarsfeld⁴ ile birlikte çalışmalarda bulunmuşlar ve onlar Amerikan ampirizmine karşı eleştirel bir tutum geliştirmişlerdir. (Slack & Allor, 1983: 209)

Okulun en önemli düşünürlerinden biri olan Adorno'nun eleştirel kuramlara katkısı Horkheimer ile birlikte 1944 yılında yazdığı *Aydınlanmanın Diyalektiği* adlı eserlerinde yer alan özellikle 'Kültür Endüstrisi' bölümü ile olmuştur. (Güngör, 2013)

Bu yazarlar 'kültür endüstrisi' kavramını iki sebepten dolayı tercih etmişlerdir. Bunlardan ilki toplumsal yapının ancak bütünsel bir yaklaşımla ele alınabileceğini düşünmeleridir. İkinci sebep de bunu kitle kültürü yerine kullanmalıdır. Ancak burada bir noktaya özellikle dikkat çekmektedirler. O da kültür endüstrisi tarafından üretilen kültüre kitlelerin katkısının fazla olmamasıdır. Frankfurt üyeleri kültürü sınıf çıkarlarının doğrudan bir yansıması olarak görmemişlerdir. Bu toplumlarda kültürün toplumsal yapı aracılığıyla dolayımına vurgu yaparlar. (Yaylagül, 2018: 99)

Adorno ve Horkheimer'a göre kültür endüstrileri kapitalist sistem ile bütünleşmiştir ve bu kültür endüstrileri aslında eğlence ve medya firmalarından oluşmaktadır. Kapitalist toplumlarda tüm kültür ve sanat ürünlerinin özgünlükten ve varoluşlarından uzak bir şekilde, auralarını kaybederek standart bir endüstriyel ürünler haline geldiğini savunmaktadırlar. Frankfurt Okulu düşünürlerinin bu savlarına göre kültür endüstrisi kapitalist üretim ve yeniden üretim işlevlerinin en önemli parçasıdır. (Güngör, 2013)

⁴ Paul Lazarsfeld (13 Şubat 1901 – 30 Ağustos 1976) : Columbia Üniversitesi Uygulamalı Sosyal Araştırma Bürosu'nun kurucusu olan Avusturyalı-Amerikalı bir sosyologdur. (Wikipedia, 2020)

Frankfurt Okulu teorisyenlerinin bu kuramından hareketle, aslında medya ürünlerinin tamamen kendi özgünlüklerini yitirmiş ve artık birer meta halini almış ürünler oldukları yaklaşımına varabiliriz.

Frankfurt Okulu'nun en tanınan isimlerinden biri olan Marcuse ise temel olarak felsefe alanı ile ilgilenen bir üyeleridir. Marcuse özellikle kapitalist sistem içerisinde işçi sınıfının sorunlarına değinmektedir. Ayrıca kapitalist toplumlarda bireylerin dahi bir meta haline geldiğini savunmaktadır. (Güngör, 2013)

Frankfurt Okulu'nun yukarıda sözü edilen ilk kuşak üyeleri genel olarak medya konusunda çok kötümserdir. Frankfurt Okulu'na göre; medyanın ve kültür endüstrilerinin burjuva bireyciliğini ve işçi sınıfının devrimci potansiyelini yok eden ideolojik bir işlevi vardır. Kültür endüstrisi, medyanın kollektif çalışmasına ve etkisine atıfta bulunur. Frankfurt Okulu ideoloji üzerinde odaklanır ve ekonomik belirlenimin altını oyar. Bundan dolayı diğer Marksistler tarafından elitizme ve Hegel'ci idealizme kaymakla suçlanırlar. (Akt.Yaylagül, 2018: 105-106)

3.2.2 Antonio Gramsci ve 'Hegemonya'

Egemen güçler toplumları etkisi altına almak fiziksel gücün yanı sıra kültürel ve ideolojik aygıtlar da kullanırlar. Gramsci'ye göre bu noktada kilit kavram ise hegemonyadır. Hegemonya kavramı doğrudan kültür, iktidar ve ideoloji kavramları ile bağ taşımaktadır. Gramsci'nin ana merakı ise azınlık bir grubun hangi çerçevede ve ne şekilde çoğunluğa hükmettiğidir. Bu noktada Gramsci bu durumu hegemonya kavramı çerçevesinde açıklamaktadır. (Guido, 2009; Ransome, 2010)

Gramsci'ye göre rıza; egemen sınıfın kendi dünya görüşünün ve düşünme biçiminin toplumun üyelerine kabul ettirilmesidir. Okul, kilise (din), medya gibi kurumlar insanların düşüncelerini ürettiği ve yeniden ürettiği kurumlardır. Bu kurumlar aracılığıyla egemen sınıf kendi düşünce biçimini ve dünya görüşünü topluma yayar. (Yaylagül, 2018: 111)

Gramsci'nin hegemonya kavramı (ve kuramı) medyaya uygulandığında görülür ki medya, okuyuculara/ izleyicilere/ dinleyicilere egemen sınıfın değerlerini aktaran bir araçtır. Medya genel olarak egemen yapıya ve egemen değerlere karşı olan ve bunları tehlikeye atan her türlü olaya karşıdır. (Yaylagül, 2018: 113-114)

3.2.3 Althusser ve 'Devletin İdeolojik Aygıtları'

Louis Althusser, Fransa kökenli bir Marksist felsefe düşünürüdür. Marksizm'i bir bilim olarak görmüştür. Çalışmalarının yapısalcı gelenek içerisinde yer aldığı gözlemlenmektedir. Althusser Marksizm'i, Marx'ın Hegel'ci özcülüğünü reddetmektedir. (Tekinalp & Uzun, 2009)

Althusser, özellikle ideoloji konusu üzerinde yoğunlaşmıştır. Onun asıl sorunu, ideoloji aracılığıyla öznenin nasıl kurulduğudur. Bu soruya cevap arayan Althusser; ideolojiyi insan zihninin ürettiği ürünlerin bir tasarımı olarak tanımlamaktadır ve bu üretim Althusser'e göre belirli aygıtlar aracılığı ile gerçekleşmektedir. Althusser felsefesi her ne kadar Marksist bir doğrultuda ilerleyen ve Marksizmi kendine temel edinen bir yapıda olsa da en önemli görüşleri Gramsci tarafından geliştirilen egemen ideoloji ve hegemonya kavramları etkisinde ortaya çıkmaktadır. Althusser'in medya kuramları alanına kattığı en önemli teorilerden olan '*Devletin İdeolojik Aygıtları*' teorisi, Gramsci'nin hegemonya ve buna bağlı olarak gelişen rıza kavramı çerçevesinde oluşmuştur. (Güngör, 2013)

Toplumsal ilişkilerde ekonominin tek belirleyici olduğu yönündeki yaklaşımı reddeden Althusser, devlet ve kültürel yaşam arasındaki ilişkilere dikkat çeker. Kapitalist devlet varolan sistemin yeniden üretimi için iki tip aygıt kullanır. Bunlardan ilki kaba güce dayalı fiziksel şiddeti kullanan asker, polis, mahkeme ve hapisane gibi kurumlardan oluşan *devletin baskı aygıtıdır* bunlar her türlü eylemin bastırılması ve denetim altına alınması için kullanılır. İkincisi ise egemen görüş ve düşüncelerin topluma yayılmasını sağlayan medya, eğitim öğretim kurumları, kilise, aile ve siyasal partiler gibi *devletin ideolojik aygıtlarından* oluşur. Bu kurumların hepsi devletin örgütlenmesi içerisinde yer alırlar. Feodal toplumlarda devletin en önemli ideolojik aygıtı kilisedir. Bugün ise eğitim kurumları ve medya en önemli ideolojik aygıtlar haline gelmişlerdir. Bu kurumlar sistemle uyumlu işgücünün yeniden üretimini gerçekleştirir. (Yaylagül, 2018: 118)

3.2.4 İngiliz Kültürel İncelemeleri ve Stuart Hall

1960'lı yıllardan itibaren başta İngiltere'de olmak üzere çağdaş kapitalist toplumlarda ilk olarak edebiyatla başlayan daha sonra disiplinler arası bir yaklaşım sergileyerek kültürün incelenmesi ile uğraşan geleneğe İngiliz kültürel incelemeler geleneği denmektedir. Bu geleneğin en önemli öncüleri Richard Hoggart ve Raymond Williams'tır. (Yaylagül, 2018; Güngör, 2013)

Kültürel incelemeler geleneğinin çalışmaları daha çok ideolojik olarak batı Marksizmine ve yeni sol düşünce sistemine dayanmaktadır. Bu gelenek özellikle medyada sunulan metinlerin analizini yapmaktadır. İngiliz Kültürel İncelemeler araştırmacılarına göre bu metinler, kapitalizm hegemonyasını ve ideolojisini yeniden üreten birer materyallerdir. Yani bu geleneğin öncüleri araştırmalarında ve medya incelemelerinde medyayı egemen sınıfın görüşlerine ve ideolojisini toplumun tüm gruplarına yayan bir ideolojik aygıt olarak görmektedirler. (Güngör, 2013)

Araştırmalarını yaparken özellikle Althusser'in devletin ideolojik aygıtları ve Gramsci'nin hegemonya-rıza-egemen güç kavramlarına başvurmuşlardır. Medya egemen gücün ideolojisini ve bakış açısını yaydığından alt kültürlerin kendi bakış açılarının ve düşüncelerinin gelişmesini engellemektedir. Buradan yola çıkarak medyanın var olan gerçeği olduğu gibi göstermediğini ve onu yanlış sunduğunu ortaya çıkarmışlardır. (Güngör, 2013)

İngiliz kültürel çalışmalarının dünya çapında şöhret kazanmasını sağlayan fakat daha sonra oradan ayrılarak Açık Üniversite'ye geçiş yapan Stuart Hall, 1960 ve 1970'lerde İngiliz siyasal solunun canlanmasına katkıda bulunmuştur. Hall özellikle Althusser'in düşüncelerini takip etmiş ve medyanın gerçeği kendisinin inşa ettiğini aslında gerçeği birebir yansıtmadığı fikrini belirtmiştir. (Güngör, 2013)

Stuart Hall, medyanın egemen sınıfın çıkarlarına hizmet eden ve onları yeniden üreten bir aygıt olduğunu söylemektedir. Ona göre medya hükümet ve diğer kurumlar gibi yetkili kaynaklara göre ikincil tanımlayıcı olmaktadır çünkü medya kaynak olarak önce zaten hükümet ve diğer kurumlara başvurmaktadır. (Güngör, 2013)

Stuart Hall'a göre, medya dünyadaki olaylar hakkında anlamlar üretir. Medya imajları basit bir şekilde dünyayı yansıtmaz, dünyayı yeniden üretmek yerine yeniden sunar. Bunu yaparken medya, olayları ve olguları seçer, yapılandırır, biçimlendirir. Böylece medya hali hazırda var olan bir anlamı iletme yerine kendisi bir anlam üretir ve ürettiği anlamı iletir. Olayların çeşitli anlamları olmasına rağmen medya, olayları belli bir tarzda anlamlandırır ve bunu sürekli yapar. (Yaylagül, 2018: 114)

3.3 Medya Türleri

İletişim kurulurken kullanılan üç temel araç; söz, yazı ve görüntüdür. Matbaa teknolojisinin gelişmesi ile yazılı medya, teknik araçların gelişmesi ve ses eklenmesi ile radyo, ilerleyen zamanlarda da sesle görüntünün birleşmesiyle televizyon ortaya çıktı. En nihayetinde ise yazı-ses-görüntü araçlarının hepsini içerisinde barındıran bilgisayar ve internet teknolojisi ile medya daha geniş bir kullanıma açıldı. Tümünü medya olarak tanımladığımız bu farklı iletişim araçlarının benzerlikleri olduğu kadar ayırt edici farklılıkları da bulunmaktadır.

3.3.1 Basılı Medya

Basılı Medya olarak adlandırılan medya türünde yazılı metinler ve sabit görsel materyaller yer almaktadır. Günlük yayınlı gazeteler ve farklı sürelerle yayınlanan basılı dergiler, basılı medyanın en temel iki araçlarıdır. Basılı medya daha çok medyanın bilgilendirme işlevini yerine getirmektedir. Basılı medya türünün genel özellikleri şu şekildedir; (Anonim, 2018)

- Bilgilendirici içeriğe sahiptirler.
- Köşe yazıları, haber analiz/inceleme alanları ile yorumlamaya teşvik etmektedir.
- Yazılı metinlere yer verilmesinin yanı sıra özellikle son zamanlarda görsellerle yazılar desteklenmektedir.
- Radyo, televizyon ya da internet gibi kolay ulaşılabilir değildir. Abone olmayı ya da gidip satın almayı gerektirir.
- Televizyonla rekabet etme kaygısıyla eğlenceye ağırlık verilmeye çalışılmaktadır. Bu yüzden spor, bulmaca ve magazin sayfalarının sayısı giderek artmaktadır.
- Okuma algılamaya, anlamaya, eleştiri ve yoruma imkân verir. Bu da haberlerin hafızaya yerleşimini kolaylaştırır.

3.3.2 İşitsel Medya

Kulağa hitap eden ve sese dayalı olan medya türüne işitsel medya denilmektedir. Diğer bir ifadeyle işitsel medya aslında radyo yayıncılığıdır. Teknolojinin gelişimi ile televizyon, internet, cep telefonu ve diğer taşınabilir kitle iletişim araçları üzerinden de radyo yayınları yapılabilmektedir. Radyo yayını maliyeti hem dinleyici hem yayıncı için düşük olduğundan yaygın bir kullanıma sahiptir. Temel özellikleri şu şekildedir; (Anonim, 2018)

- Okuma yazma gibi özel bir birikime gerek duymaz, işitme problemi olmayan herkese hitap eder.
- Anlamak ve takip etmek için belli bir yoğunlaşma-konsantrasyon gerektirir.
- Sadece kulağa hitap eder. Bundan dolayı iş yaparken, çalışırken, araba kullanırken rahatlıkla dinlenebilir.

3.3.3 Görsel Medya

Hareketli görüntüler içeren medya türüne görsel medya denilmektedir. En yaygın olanları ise televizyon ve sinemadır. Film ve televizyon izlemeye hatta video oyun oynanmasına izin veren taşınabilir kitle iletişim araçları da görsel medya araçlarıdır. Görsel medyada ses, renk, hareket ve yazı bir araya getirilerek sunulmaktadır. Özel bir yetenek olmadan da anlaşılabilindiğinden en çok takip edilen medya türüdür. En çok kullanılan görsel medya aracı ise televizyondur. Görsel medyanın özellikleri şu şekildedir; (Anonim, 2018)

- İzleyicileri bağlı tutabilmek için kurgulanmış, müzikli, hareketli görüntüler ve canlandırma teknikleri kullanılır.
- Takip edilebilmesi için okuma yazma gibi özel bir yeteneğe ihtiyaç duymaz, bu nedenle herkese hitap eder.

- Haberlerin aktarımında hız çok önemlidir. Bu yüzden sıkça doğrulanmayan bilgilerin aktarılması sorunuyla karşı karşıya gelinmektedir.

3.3.4 Yeni Medya

Görsel, işitsel ve basılı medyanın internet ortamında bir araya geldiği medya türü yeni medyadır. Bilgilendirme, araştırma, eğlendirme, sanal topluluklar kurma gibi işlevleri yerine getirmektedir. Neredeyse bütün medya türlerinin içeriklerine istenildiği zaman erişim sağlayan yeni medya ve internetin özellikleri şu şekildedir; (Anonim, 2018)

- E-posta hizmeti ile kişiler ve topluluklar arası doğrudan iletişim sağlar.
- Sosyal iletişim ağları sanal toplulukların oluşmasını ve dünyanın her yerinden insanların aynı anda iletişim kurmalarını sağlar.
- Haber, özellikle de anlık haber konusunda diğer medyalardan daha hızlıdır. Ancak denetim mekanizması olmadığından yanlış ve eksik haber konusunda önlem alınamamaktadır.
- Film, müzik, video gibi ürünler zaman sınırlanması olmadan yeniden ve tekrarlayarak izlenebilir.
- Birçok bilgiye ulaşım imkânı sağlar.
- İsteyenin istediği veriyi, bilgiyi yayımlayabildiği bir ortam olması dolayısıyla bilgi güvenliği açısından problemler taşımaktadır.

4 GÖRSEL MEDYADA BİLİMKURGU VE DİSTOPYA ANLATILARI

4.1 Bilimkurgu Kavramı ve Alt Türleri

Bilimkurgu türü tıpkı diğer türler gibi birdenbire ortaya çıkmamış, temeli edebiyatın ilk çağlarına dayanmakta olan bir türdür. 19. Yüzyılın başlarında bu yeni türün doğumu gerçekleşmiştir. Bu yeni türün bugünkü anlamı ile kullanımının ilk ortaya çıkışı ise 1924 yılında kurulan Sciencefiction dergisi ile duyurulmuştur. Resmileşmesi ise 1929 yılında Hugo Gernsback'ın kurduğu Science Wonder Stories dergisinin ilk sayısında olmuştur. (Çoker , 2016)

Jean Baudrillard bilimkurgu türünün ortaya çıkışını ve işlevini 19. Yüzyılda başlayan siyasi sorunlar ve sosyal hareketliliklerle ilişkilendirmiştir. Baudrillard'a göre klasik bilimkurgu anlatısı, sömürgeciliğin hâkim olduğu bir dünya görüşüne dayanmaktadır. (Çoker , 2016)

Bilimkurgu türü, ortaya çıkışından sonra aynı kalmamış sürekli gelişim ve değişim göstermiştir. Zaman içerisinde farklı biçimlerde temsil edilmiş ve değişimleriyle birlikte başka türleri de içerisine katmıştır. (Anonim, 2019;Westfahl , 2005; Yürür , 2017)

Özellikle bilimkurgu sineması doğrudan bir şekilde egemen ideolojik yapı ile sıkı bir ilişki içerisinde. Bu nedenle bilimkurgu sineması, bulunduğu çağın siyasi ve kültürel koşullarının gözcüsü konumundadır. Çağlar içerisinde gelişen ve değişen bilimkurgu hem siyasi değişimleri hem de bireyin doğa ve teknolojiye bakış açısındaki dönemsel değişimleri temel alır. (Yürür , 2017)

Bilimkurgu türünün ortaya çıkışı daha eski zamanlara dayanıyor olsa da türün büyük önem kazanması Sovyetler Birliği ve Amerika Birleşik Devletleri arasındaki Soğuk Savaş dönemine dayanmaktadır. Bahsedilen dönemde Sovyetler Birliği, batı sineması ile eş zamanlı kurgusal öyküleri sinema perdesine aktarmıştır. O döneme ait en önemli bilim kurgu filmleri arasında ise 1912 tarihli *Güzel Lukanida* filmi ve 1924 tarihli *Mars Kraliçesi* filmi örnek olarak verilebilir. (Yürür, 2017; Çoker , 2016)

Sovyetler'in yıkılması, Soğuk Savaş'ın sona ermesi ve Amerika Birleşik Devletleri'nin en baskın teknolojik ve global kültürel lider haline gelmesiyle birlikte; 20. Yüzyılın ikinci yarısı, bilim kurgu sineması da kültür kapitalizmi adı altında batının mutlak üstünlüğünü dünyaya kabul ettirme savaşını vermeye başlamıştır. En yalın haliyle bilim kurgu cafcaflı bir gövde gösterisi, hipnotize edici bir panayır haline gelmiştir. (Yürür , 2017, 35)

Bilimkurgu türünün en önemli özelliklerinden biri ise bilimle olan bağımlı etkin şekilde kullanmasıdır. Bilimkurgu, gerçekleşme ihtimali olabilen olay örgülerini işleyerek aynı zamanda bilimin yönlenmesine de katkı sağlamaktadır. Bu yönlendirmeler, bilimsel buluşların açığa çıkmasını sağlamıştır. Örneğin Ray Bradbury tarafından yazılan ve sinemaya uyarlanan *Fahrenheit 451* filminde görünen duvar ekranları günümüzde hayatımıza plazma televizyonlar ve ekranlar olarak yer edinmiştir. Bilimkurgu sineması, bilimsel gelişmeleri bu şekilde desteklemektedir.

Bilimkurgunun bilimi desteklediği kadar bilim de bilimkurguyu desteklemektedir. Bilimsel gelişmeler ışığında bilimkurgu türü de kendine yeni alanlar yaratmaktadır.

Bilimkurgu türü hem gelişimi ve geleceği eleştirir hem de geleceğe dair yeni fikirler ve teknolojiler geliştirir. Bu konudaki tartışmalara sosyologlar ve medya kuramcıları da dahil olmuşlardır. Sinema ve medya kuramcısı olan Vivian Sobhach, bilimkurgu sineması ve hayal gücü arasındaki bağlantıya dikkat çekmiştir. Kurgusal dünyaların hayal gücünü etkileyerek bu şekilde bilime katkı sağladığını belirtmektedir.

Bilimkurgu hikayeleri bilimsel katı gerçekleri kullanırken bazı şeyleri amaçlar:

- Gelecekle ilgili öngörüler sunmak.
 - Teknolojik, kültürel, siyasi ya da ideolojik şartların gelecekte nelere yol açabileceğini göstermek.
 - Bilimsel gelişmelerin yaratacağı sonuçlara bir değerlendirme sunmak.
- (Anonim, 2019; Çoker , 2016)

Son 150 yıl içerisinde giderek gelişen bilimkurgu türü yalnızca yazarlar ya da sinemacılar için değil bilim insanları için de en popüler tür olmuştur. Özellikle de sinema ve televizyonda yani görsel medyada fazlasıyla yer edinen bilimkurgu örnekleri, kendi içlerinde bir sanat dalına dönüşmüşlerdir. Gerçeklerle olan bağı, henüz yaşanmamış gelişmelerle aktaran bilimkurgu, izleyiciler ve okuyucularla da bu nedenle sıkı bir bağ kurmaktadır.

Bilimkurgu çok geniş bir alana yayıldığından bu tür de kendi içerisinde alt türlere ayrılmaktadır. (Çoker, 2016; Küpçü, 2014)

4.1.1 Alternatif Tarih

Alternatif tarih türünde, tarihsel olayların farklı biçimlerde gerçekleşmesi konusu işlenmektedir. Yani tarihsel bir olay farklı türlü gerçekleşseydi ya da hiç gerçekleşmeseydi günümüzün ve geleceğin nasıl olacağı konu edinilir. Bu türe örnek olarak Philip K. Dick'in 1962 yılında yazdığı '*Yüksek Şatodaki Adam*' romanı ilk gösterilmektedir. *Yüksek Şatodaki Adam*'da İkinci Dünya Savaşı'nı Almaya ve Japonya'nın kazandığı bir gelecek tasvir edilmektedir.

4.1.2 Apokaliptik ve Post Apokaliptik

Apokaliptik ve Post Apokaliptik tür, kıyamet ve kıyamet sonrası tür olarak adlandırılır. Bu türe ait örneklerde, bir salgın, virüs, meteor, ekolojik olay gibi gelişmeler sonucunda dünyada yaşamın ve insanlığın yok oluşu konusu işlenmektedir. Bu türden eserlerde, genelde ya yaşanan olay sonrası çok az bir insan topluluğu yaşama yeni dünyada devam eder ya da bu olaydan sonra farklı gezegenlere giden bir topluluk bulunmaktadır. Bu türe örnek olarak da *Mad Max*(1979), *Waterworld*(1995), *The 5th Wave*(2016) gibi eserler gösterilebilir.

4.1.3 Sosyal Bilimkurgu

Sosyal bilimkurgu örneklerinde sosyoloji, ekonomi, psikoloji, antropoloji gibi sosyal bilimleri temel alan konular işlenmektedir. Sosyal değişimler ve karakter etkileşimleri bu türde oldukça etkin şekilde görülmektedir. Bu türü diğerlerinden farklı kılan özelliği teknolojinin ne şekilde

ve nasıl geliştiğini değil, toplum ve bireylerin üzerinde ne gibi etkileri olduğunu açıklamasıdır. Ray Bradbury'nin eserleri bu türe en iyi örneklerdendir. Türe ait en önemli örnek ise George Orwell tarafından 1948 yılında yazılan ve beyazperdeye de uyarlanmış olan *Bin Dokuz Yüz Seksen Dört* adlı romanı ve ardından beyaz perdeye aktarılmış eseridir.

4.1.4 Zamanda Yolculuk

Zamanda yolculuk kavramı bilimkurgu türünün en çok işlediği konulardan biridir. Bu nedenle bu alt türe ait pek çok eser bulunmaktadır. Bu alt türün yükselmesi H.G. Wells tarafından 1895 tarihinde yazılan *Zaman Makinası* romanıyla gerçekleşmiştir. Bu türde, Büyükbaba Paradoksu, paralel evrenler gibi kavramlar da incelenmektedir. Zaman yolculuğu sırasında geçmişe gidildiğinde geçmişteki değişenlerin geleceğe olan etkisi, geleceğe gidildiğinde ise günümüzün geleceğe olan etkileri gösterilmektedir. Türe ait görsel medya ürünlerine en önemli örneklerden biri de 1963 yılında başlayan ve hala devam etmekte olan *Doctor Who* dizisidir. Aynı zamanda bilimkurgu severler tarafından çok beğenilen Back to the Future serisi de türün en önemli örneklerindendir.

4.1.5 Katı Bilimkurgu

Katı bilimkurgularda fizik, kimya, astrofizik kuralları tam anlamı ile uygulanarak işlenmektedir ve detaylı olarak anlatılmaktadır. Bu nedenle bilimin gelişimine en çok katkı sunan bilimkurgu alt türü katı bilimkurgu örnekleridir. Bilimsel gelişmeleri ve gerçekleri eksiksiz olarak aktarmaktadır. Karakter analizleri arka plandadır. Ön planda düşünce analizi yer almaktadır. Asimov, Heinlein ve Stephen Baxter bu türün en ön plana çıkmış yazarlarındandır.

4.1.6 Cyberpunk

Cyberpunk bilimkurgu örneklerinde ileri teknoloji ile donatılmış, genelde mekanik ve fütüristik bir durum söz konusudur. Hackerlar, robotlar ve bilgisayarlar ön plandadır. İnsan vücutlarının, ilerleyen teknoloji ile mekanik akşamlarla birleştiği görülmektedir. Ayrıca sanal ortamlarda da geçen hikayelere yer vermektedir. *Blade Runner*, *Matrix* gibi filmler bu türe ait filmler arasında gösterilmektedir. Cyberpunk türünde nihilizm, post-modernizm ve kara film teknikleri kullanılmaktadır.

4.1.7 Askeri Bilimkurgu

Askeri bilimkurgu örneklerinde ana karakterler askerler ve savaşlarda rol oynayan karakterlerdir. Tüm dünyayı ya da evreni etkisi altına alabilen dünya içi ya da dünya dışı savaşlar konu edinilir. Askeri bilimkurgularda savaşa dair terimler, silah detayları, uzay gemisi detayları metnin içerisinde ayrıntılı anlatılmaktadır. H.G. Wells tarafından yazılan *Dünyalar Savaşı* eseri türün en önemli örnekleri arasında yer almaktadır.

4.1.8 İnsanüstü Varlıklar

İnsanüstü güçlere sahip olan karakterlerin yer aldığı bilimkurgu eserleri insanüstü bir diğer adı ile Superhuman türüne aittir. Bu insanüstü özellikler bazı eserlerde doğal olarak oluşurken bazı eserler de ise kasıtlı olarak yaratılmaktadır. Türe ait filmlerin genelinde ise bir deney sonucu insanüstü varlıklar ortaya çıkmaktadır. Bu karakter bazen ana kahraman bazen de anti kahraman olarak yer edinmektedir. Alfred Bester'ın *Kaplan!Kaplan!* adlı eserinde yer alan Gully Foyle karakteri insanüstü bir karakter örneğidir.

4.1.9 Yumuşak Bilimkurgu

Yumuşak bilimkurgu örnekleri genellikle sosyal bilimkurgu örnekleriyle beraber anılmaktadır. Yumuşak bilimkurgularda, bilimsel konular ve kurallar tutarlı olmak zorunda değildir. Katı fizik kuralları dışında toplumsal ve sosyal yargıları ve gelişmeleri ön planda tutan bir alt türdür. Zamyatin'in ve Stanislaw Lem'in eserleri bu türe örnek olarak gösterilmektedir.

4.1.10 Uzay Operası

Uzay operası alt türüne ait eserler kısmi olarak ya da tamamen uzayda geçen eserlerdir. Teknolojik ve güçlü kabiliyetlere sahip rakiplerin birbirleri ile olan savaşlarını ve çatışmalarını konu almaktadır. Bu alt türün en önemli özelliği ise karakterler, savaşlar ve temaların büyük ölçekli olma eğilimidir. İçerisinde romantik hikayeler ve melodramatik maceralara da yer vermektedir. Bu alt türe ait en önemli ve popüler olan eser ise Star Wars filmleridir. Ayrıca Star Trek ve Battlestar Galactica da türe ait öncü eserlerdendir.

4.1.11 Uzay Westerni

Uzay Westerni alt türü bir bakıma Uzay Operası alt türünün de içerisinde yer almaktadır. Uzay Westerni örneklerinde teknoloji ve uzay uyumu ön plana çıkarılmaktadır. Genellikle uzay kolonileşmesi ve kanunsuz Western hayatı harmanlanarak sunulmaktadır. Uzay westerni alt türüne en önemli örnek ise Joss Whedon'ın *Firefly* dizisidir.

4.1.12 Steampunk

Buharlı makinelerin ön planda tutulduğu, 19. Yüzyıl ve Viktorya dönemlerinde geçen bilimkurgu alt türüdür. İşlediği döneme uygun olarak, içerdiği bilimsel bilgiler ve bulgular da Newton fiziğine dayanmaktadır. Bu türe ait eserlerdeki alt metin ise, teknoloji bu denli ilerlemiş olmasaydı günümüzde hayat nasıl olurdu sorusunun cevabı üzerine kuruludur. *Wild Wild West* türün en önemli örneklerinden biridir.

4.1.13 Feminist Bilimkurgu

Feminist bilimkurgu, toplumun erkek için oluşturduğu roller, kadın ile erkeğin siyasi ve kişisel güçleri arasındaki rol değişimleri gibi sorular ortaya atar. En kayda değer bazı feminist bilimkurgu çalışmaları cinsiyet farklarının olmadığı ütöpik toplumlar ya da erkek egemenliğinin had safhada olduğu distopyalar kurgulayarak bu temaları işlemiştir. (Westfahl , 2005, s. 289-290)

4.2 Distopya ve Ütopya Kavramları

Distopya ve ütopya kavramları bilimkurgu türünün bir alt türü olarak görünüyor olsa da aslında bir alt tür değildir. Distopya ve ütopya, bilimkurgularda kurguyu anlatabilmek için kullanılmaktadır. Bu nedenle bilimkurgunun bir alt türü olarak ele alınmamaktadırlar.

Ütopyalar mükemmel tasarlanmış iyi toplum kurgularıdır. Olması istenen, özendiren ve hayali tasarımlardır. Ütopik toplumlarda, toplum iyi ve güzel tasvir edilmektedir. Bu nedenle sosyal, kültürel ve ekonomik olarak olması gereken en iyiyi temsil etmektedirler. Ütopya kelimesi Avrupa dillerinde ‘ideal

devlet' olarak yer bulurken Türkiye'de ise ütopya kavramının karşılığı gerçekleştirilmesi imkânsız bilimsel olmayan düşüncedir. (Bezel, 2001; Kul, 2019)

Ütopya tasvirlerinin ortak kaygısı toplumsal ve bireysel problemler hakkında tamamen olumlu etkide bir çözüm üretilmesidir. Ütopyalardaki sistem bir kere kurulduktan sonra bir daha bir değişikliğe gerek duyulmaz çünkü kurulan sistem var olabilecek en iyi sistemdir ve herhangi bir değişiklik bozulmaya yol açacaktır. Tam da bu nedenle toplumun geneli formüle edilerek detaylı bir plan çerçevesinde ütopyalar oluşturulur. Ütopyalarda toplum sistematik bir şekilde düzenlenir ve bu düzende devam eder. Sosyal mekanizma ve kurumsal işlevler bireylerin zevk ve çıkarlarına hizmet etmektedir. Bireysel mutluluk ön planda tutulur çünkü toplumun mutluluğu bireyin mutluluğuna bağlıdır. Bu nedenle tüm sistem bireysel ve toplumsal huzur ve mutluluk üzerine kuruludur. Fakat huzur ve mutluluğun gerçekleşmesini sağlayan şey yine bireyin kendisidir. Sistem içerisinde devlet bireyin mutluluğu ve huzuru için bir çaba göstermez ama bireyler mutlu olmak için sistemin sunduklarına boyun eğmektedirler. Sistemin sunduğu mutluluğa karşı gelenler ise toplum ve devlet tarafından anarşist olarak görülmektedirler. (Bezel,2001; Kul, 2019)

Ütopyalarda, eşitlik kavramı ön planda olduğundan herkes kolektif bir şekilde çalışmak zorundadır. Ütopyaların çoğunda para kavramı da ortadan kalkar ve her bireyin kendi ihtiyacını karşılayabildiği genel mağazalar ortaya çıkar. Yemekler sağlıklı beslenmeye uygundur ve genelde ütopya toplumlarında hep beraber yemek yeme eğilimleri bulunmaktadır. Bu nedenlerden dolayı komün yaşam ütopyalarda zorunlu olarak karşımıza çıkmaktadır. (Bezel, 2001; Kul, 2019)

Ütopya kavramı kullanılarak tasarlanmış olan en ünlü filmler arasında yapımcılığını ve yönetmenliğini Sean Penn'in üstlendiği 2007 yapımı *Into the Wild*, 1998 yapımı Peter Weir tarafından yönetilen *The Truman Show* ve Alex

Garland tarafından 1996 yılında yazıldıktan sonra 2000 yılında Danny Boyle tarafından beyaz perdeye aktarılan *The Beach* filmleri örnek olarak gösterilmektedir. (Yürür , 2017)

Distopya toplumları ise ütopya toplumlarının anti-tezini oluşturmaktadır. Ütopyanın tam tersi bir sunum yapmaktadır. Ekonomik, sosyal, kültürel olarak her şeyin kötü gittiği, bireylere önem vermeyen, karamsarlığın hâkim olduğu kurgulardır. Distopya toplumlarda, bireyler genellikle toplumsal normları ve sistemi kabullenmişlerdir hatta çoğu toplumlar sistemin bozukluğunu fark etmemektedirler. Distopya anlatıları da çoğunlukla konusunu tam olarak bu sistemin yanlış olduğunu dile getirerek sisteme karşı çıkan bireylerden almaktadır. Distopya anlatılarında mutlu bir sonla karşılaşmaz, en iyi ihtimal ile hikâyenin baş karakterinin ve sevdiklerinin kurtuluşu gerçekleşir fakat toplumsal bir değişim yaşanmamaktadır. Distopyaların amacı ise toplumlara gelecekte karşılaşılabilecekleri tehlikeleri göstermektir. Bu tehlike kimi zaman makineleşme ile kimi zaman ise tamamen ideolojik ve sosyolojik olarak karşımıza çıkmaktadır. (Yürür , 2017;Westfahl , 2005)

Fakat bunların ötesinde cennet diyarının bir yeryüzü cehennemine dönüşmesine etki eden diğer önemli iki faktör de bürokrasi ve teknolojidir. Bürokrasi bireyleri denetim ve baskı altında tutmak için kullanılırken; teknoloji de bu denetim ve baskıya, gerekli yöntemi ve tekniği sağlamıştır. Kurgulanan bu dünyada bireylerin nasıl yaşayacağı, boş zamanlarını nasıl geçireceği, kimlerle ilişki kuracağı, ne düşünmesi gerektiği sürekli belgelenir. Bu da yoğun bir bürokrasi gerektirir. Üretim ve denetim aygıtlarının sağlanması, bireyin mekanik anlamda anlaşılması ve çözümlenmesi için gerekli yöntemlerin geliştirilmesi işini de teknoloji üstlenmiştir. Böylece distopyalarda toplum, bürokrasi ve teknolojiden oluşan iki yanlı bir mekanizma gibi işler. Bu mekanizmada toplum örgütü makineleşirken birey nesneleşmiş ve yalnızlaşmıştır. (Bezel, 2001, 8-10)

Distopya kavramını konu alan eserlerin çok büyük bir kısmı diktatörlük ve egemen güç kavramını konu almaktadır. Toplumun kendisine itaat etmesini sağlayan diktatör yönetimi tamamen elinde tutmakta ve bireyi sisteme zorunda bırakmaktadır. Bu yönetim sistemi, bireylerin toplumsal rollerini ve kimliklerini kendisi belirler ve toplumu sosyal sınıflara ayırır. Bilim ve teknoloji de dahil olmak üzere tüm araçlar ve kontrol mekanizmaları devlete yani egemen güce aittir. Kurgu gerçeklikler oluşturularak bireylere en ideal ve adil sistemin işleyen sistem olduğu düşüncesi aşılanmaktadır. Böylece bireyler sistem içerisindeki çarkta, farkındalığın olmadığı bir kabulleniş içerisinde yaşamaya devam ederler ve sisteme karşı çıkamazlar.

Terri Chung, bir makalesinde distopyanın karakteristik özelliklerini şu şekilde sıralamıştır:

- Distopyalarda bireyler bir kavram ya da figüre tapmışlardır.
 - Bilgi, serbest düşünce ve özgürlük sınırlandırılmıştır.
 - İktidar toplumu kontrol altında tutmak için propagandayı araç olarak kullanmıştır.
 - Karamsar, baskı altında yaşayan bir toplum tahayyül edilmiştir.
 - Bireyler her an gözetim mekanizmaları tarafından denetlenmektedir.
 - Doğal dünya iktidar tarafından güvensiz bir yer olarak yansıtılmış ve yasaklanmıştır.
 - Birey, bireysellik ve muhalefetten uzaktır.
 - Devletin bekası, bireyin hak ve özgürlüklerini gölgede bırakmıştır.
 - Toplumu oluşturan bireyler, insanlıktan çıkmış bir halde olmasına rağmen yaşanan dünyanın mükemmel olduğu bireylere aşılanmıştır.
- (Akt. Kul , 2019, s. 31)

Distopik bir toplum kurgusu sunan en ünlü filmler arasında ise James McTeigue tarafından 2005 yılında çekilen *V for Vendetta*, 2014 yılında Wess Ball tarafından ilk filmi çekilen ve devam filmleri de bulunan *The Maze Runner*

serisi ve George Orwell tarafından 1948 yılında yazıldıktan sonra 1984 yılında Michael Radford tarafından beyaz perdeye aktarılan *Nineteen Eighty-Four* filmleri örnek olarak gösterilmektedir.

Ütopyalar yeryüzü cenneti inşa ederken; distopyalar ise yeryüzü cenneti inşa etmek isteyenlerin oluşturduğu cehennemi anlatmaktadır. Ütopyalarda mutluluk uyum ile sağlanmaktadır, distopyalar da ise uyum zorunluluktur ve korkuya yol açmaktadır.

Nail Bezel'e göre ütopyalar bir şekilde distopyalara dönüşür bunun en önemli nedeni ise ütopyaların seçeneksiz kalmalarıdır. Çıkabilecek her türlü problemi barındıran olumsuz toplum düzenlerine karşı olan ve seçenekler sunan ütopyalar, mutluluk ve eşitlik kavramlarını koruyabilmek için katı bir kolektifleşmeye ihtiyaç duyarlar. Kısacası ütopyalarda eşitlik, mutluluk ve huzur kavramlarının sağlanması için bireysel özgürlüklerden ve değerlerden vazgeçilmektedir. Bu vazgeçiş ise bireyi toplum içerisinde yok ederek ütopyanın distopyaya dönüşümünü gerçekleştirir. Ütopyalar bireysel özgürleşme ve toplumsal mutluluk arasında bir yer edinmek zorundadır, bu nedenle de seçeneksizdir çünkü var olan bu iki seçenekten biri tercih edilmek zorundadır. Bu tercih sonucunda ütopyalarda birey özgürlüğünden vazgeçer ve toplum mutluluğu ön plana çıkar. Distopya da tam olarak bu anlayışın oluşturduğu toplumsal düzendir. Ütopyalar, bireyi mutlu eden bir rüya olarak kabul görürken distopyalar ise geleceğe dair kötü bir öngörüdür. (Bezel, 2001)

4.3 Görsel Medyada Bilimkurgu

Bilimkurgu sinemasının öncüsü olarak kabul edilen film, 1902 yılında George Melies tarafından çekilmiş olan *Ay'a Yolculuk* filmidir. Bu film sadece bilimkurgu sineması için değil sinema tarihi için de çok önemli bir filmidir. Literatüre büyük katkıları olan *Ay'a Yolculuk* filmi '*Dünya'dan Ay'a*', '*Ay'ın*

Çevresinde Seyahat'' ve ''Ay'daki İlk İnsanlar'' eserlerinden ilham alınarak ortaya çıkmıştır. *Ay'a Yolculuk*, astronomi kulübü üyelerinden birinin diğer üyelere Ay'a yolculuğu teklif etmesi ve bunun sonucunda beş gökbilimcinin Ay'a olan seyahatlerini konu almaktadır. Film gerek konusu gerek işlenişi ve ikonik sahneleri ile sinema literatüründe önemli bir yere sahiptir. (Çoker , 2016)

Ay'a Yolculuk filmi ile sinemada yerini alan bilimkurgu türü Danimarka'da sessiz sinema döneminde ortaya çıkan iki bilimkurgu filmi ile giderek ivme kazanmıştır. Bu filmlerden biri 1916'da çekilen *Dünyanın Sonu* filmidir. Bu film hem Almanya hem de Danimarka için çok önemli bir film yıldızı olan Olaf Fonss ve yetmişin üzerinde filmi olan Ebba Thomsen'i bir araya getirmiştir. Danimarka sinemasının bilimkurguya kazandırdığı bir diğer film ise; Holger Madsen yönetmenliğinde çekilen ve bilimkurgu sinemasının Birinci Dünya Savaşı'na bir tepkisini ortaya koyan *A Trip to Mars* filmidir. Bu film aynı zamanda bilimkurgunun alt türlerinden olan 'Uzay Operası' türünün de ilk temsilcisidir. (Çoker , 2016)

1921 yılında ise bilimkurgu sinemasının en önemli eserlerinden biri olan *Mekanik Adam* filmi Fransız yönetmen Andre Deed tarafından türe kazandırılmıştır. Deed filmin hem senaryosunu yazmış hem de yönetmenliğini yapmıştır. Film sadece bilimkurgu ile değil iyi ve kötünün savaşını konu alması ile korku sinemasına da katkı sağlamıştır. Orijinal hali 60 dakika olarak çekilen filmin sadece 26 dakikası günümüze ulaşabilmiştir. *Mekanik Adam* filmi de Birinci Dünya Savaşı'nın yarattığı tahribata dikkat çekmiş ve savaşın aslında bir kazananı olmadığını vurgulamıştır. (Çoker , 2016)

Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra *Fantastika* adıyla da bilinen Rus Bilimkurgu Sineması öne çıkmaya başlamıştır. SSCB dönemi filmler her ne kadar ünlü olsa da *Fantastika* aslen Rus İmparatorluğu zamanına dayanmaktadır. 1912 yılında Ladislav Starevich tarafından yönetilen *Güzel Lukanida* filmi *Fantastika* türünün öncüsü olarak tarihe geçmiştir. Rus bilimkurgu sinemasının

en önemli eseri ise 1924 yılında Yakov Protazonov tarafından çekilen *Aelita* filmidir. *Aelita*, sinema tarihindeki en özgün girişlerden birine sahip olmasıyla dikkat çekmektedir. (Anonim, 2019; Çoker , 2016)

Aelita, yapılış hikayesi ile diğer filmlerden çok farklıdır. Dahiyane bir gazete ilanı ile filmin altyapısı Sovyet gazetelerinde oluşturulmaya başlayacak ve 26 Şubat 1924 tarihinde start verilen reklam kampanyası 15 Nisan tarihine kadar hiçbir açıklama yapılmadan “‘Anta.... OdELI... Uta...” şifreli mesaj ile devam edecektir. Bu tarihten sonra, açıklamalı bir metin de eklenecek ve son halini alacaktır. Metinde “‘Dünya genelinde radyo istasyonları garip sinyaller almaya başladılar” yazacaktır. (Çoker , 2016,: 27)

Bilimkurgu sinemasının distopya teması ile tanışmasını sağlayan film ise 1927 tarihinde Alman Dışavurum akımının en önemli eserlerinden olan ve Fritz Lang tarafından yönetilen *Metropolis* filmidir. *Metropolis*, bir kent distopyası olarak sinemaya sunulur ve Birinci Dünya Savaşı’nın neden olduğu toplumsal hasarı, toplumdaki sınıf çelişkilerini ele alarak işlemektedir. (Çoker , 2016)

Metropolis’i seyreden Hitler’in en yakın arkadaşı ve yandaşı olan Joseph Goebbels, Fritz Lang’e Nazizm’in resmi sinema yönetmeni olmasını teklif edecek ve filmi Nasyonal Sosyalizme hizmet eden bir film olarak görecektir. Filmin ilk gösterimi Almanya’da 10 Ocak 1927 tarihinde yapılmıştır. *Metropolis*, 1927 Ekim’inde İstanbul’da gösterime girmek üzere iken hükümet tarafından komünizm ve ateizm propagandası yaptığı gerekçesi ile iptal edilmiştir. (Çoker , 2016). Fritz Lang, bilimkurgu türünde eser vermeye devam eder ve *Metropolis*’ten sonra 1929 tarihinde *Ay’daki Kadın* filmini, Harbou’nun aynı isimli kitabından beyazperdeye uyarlar. Film, teknolojik inandırıcılığı bakımından dikkat çekmektedir. Bunun en büyük nedeni ise filmin astronot mühendisliğinin öncüsü olan Hermann Oberth’in danışmanlığı altında çekilmiş olmasıdır. (Çoker , 2016)

Bilim kurgu denince akla gelen filmler arasında bu dönemden filmler olmasa da 1930-1950 arasında da önemli bilim kurgu filmlerinin yapıldığı söylenebilir. 1980'lerdeki New York'u anlatan *Just Imagine* (1930), insanların yerini alacak tehlikeli bir makinenin tasarlandığı Alman yapımı *Der Herr Der Welt* (1934), türün takipçileri arasında zamanla bir fenomene dönüşecek ve ülkemizde de *Baytekin Fezada Çarpışanlar* (1967) ismiyle uyarlanacak *Flash Gordon* (1936), Karel Capek'in romanından uyarlanan Çek yapımı *Krakatit* (1948) gibi filmler dönemin öne çıkan yapımlarından bazıları olarak belirtilebilir. (Anonim, 2019)

1950'den sonra ise bilimkurgu sineması yükselişe geçmektedir. Bilimin ve teknolojinin ilerlemesi, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra yaşanan toplumsal değişimler gibi olayların etkisi altında kalan sinema endüstrisi bu yönde filmler üretmektedir. Soğuk savaş dönemi ve tüm dünyada yaşanan toplumsal sıkıntılar bu döneme büyük etkenlerdendir. Dünyanın iki süper güce ayrıldığı bu dönemde Amerika Birleşik Devletleri ve Sovyetler Birliği arasında teknolojiye ve astronomiye dair bir rekabet ortamı oluşmaktadır. (Anonim, 2019;Yürür , 2017)

Berk Çoker, yirminci yüzyılın ilk elli yılındaki sinema gelişmelerini bilimkurgunun ortaya çıkması ve gelişimi, ikinci elli yıllık dönemi ise sinemanın kapitalizme hizmet eden bir silah olarak ABD tarafından kullanıldığını ifade etmektedir. (Anonim, 2019;Yürür , 2017)

1950'li yıllar bilimkurgu sinemasının yükselişe geçmesine neden olan en önemli filmlerden biri 1950 yılında yayınlanan *Destination Moon* filmidir. Ayrıca bu dönemde bilimkurgu türü korku türü ile harmanlanmış bir şekilde sunulmaktadır. Bu dönem ortaya çıkan filmler daha çok gençlere hitap etmektedir ve Soğuk Savaş ve buna bağlı olarak gelişen toplu yıkımlar ayrıca uzaylı istilalarını işlemektedir. (Anonim, 2019;Yürür , 2017)

1953 yılında çıkan *War of the Worlds* ve *Invaders From Mars*; 1956 yılında çıkan *Earth vs. Flying Saucers* filmleri uzaylı istilasını ve uzaylıların yıkım güçlerini konu alan filmlerdendir. Fakat 1958 yılında çıkan *Space Children* ve 1951 yılında çıkan *The Day the Earth Stood Still* gibi bazı filmlerde ise uzaylılar istila etme amacı ile değil insanları dünyayı kurtarmaya ikna etme yöntemleri ile sinemaya aktarılmışlardır. (Anonim, 2019;Yürür , 2017)

Ellilerde uzaydan gelen istilacılar bilim kurgu filmlerinin konusunu oluştururken, altmışlı yıllarda uzaya yapılan yolculuklar yeni gözde konu haline gelmiştir. Bir maymunla birlikte Mars'ta hayatta kalmaya çalışan bir adamın hikayesinin anlatıldığı *Robinson Crusoe on Mars* (1964), Stanley Kubrick'in birçokları tarafından başyapıt olarak görülen filmi *2001: A Space Odyssey* (1968) bu filmlerden bazılarıdır. Fransız yönetmen Chris Marker'in daha sonra *Twelve Monkeys* adıyla uzun metrajı da çekilecek filmi *La Jetée* (1962), Japon yönetmen Hiroshi Teshigahara'nın filmi *Tanin no kao* (1966), dönemin akılda kalan bilim kurgu filmlerine örnek olarak gösterilebilir.(Anonim, 2019)

Yetmişli yıllar ise dünyada büyük değişimlerin yaşandığı bir dönemdir. Bu dönemde özellikle de Vietnam Savaşı'nın etkisi sinema filmlerine aktarılmıştır. 1978 yapımı *Deer Hunter* ve 1979 yapımı *Apocalypse Now* filmleri Vietnam Savaşı'nı konu olan dönemin en ünlü filmlerinden olmuşlardır. Sinema sektörüne büyük katkılar sunan Georger Lucas, Steven Spielberg ve Martin Scorsese gibi yönetmenler bu dönemde büyük kitlelere hitap etmektedirler. 1970'lerde bilimkurgu sinemasının büyük ilerleyiş kaydetmesindeki en önemli neden görsel efektler olmaktadır. 1977 yılında George Lucas yönetmenliğinde başlayan *Star Wars* ile CGI (Computer-Generated Imaginery) teknikleri büyük önem kazanmıştır. Bu yeni teknikler sayesinde bilimkurgu sinemasının olanakları genişlemiş ve inandırıcılığı artmıştır. Andrei Tarkovski tarafından 1972'de çekilen *Solaris* ve 1979'da çekilen *Stalker* filmleri de dönemin en ünlü bilimkurgu filmlerinden olmuşlardır.(Anonim, 2019;Yürür , 2017)

Seksenli yıllara gelindiğinde daha büyük bütçeler türe dahil olmaya başladı. Filmlerin çekim bütçeleri arttı. 1989 yılında çekilen Batman filmi, 50 milyon dolarlık bir bütçe ile çekildi. Büyük bütçeler ile çekilen bilimkurgu filmleri gişede karşılığını da almıştır. Dönemin en ünlü bilimkurgu filmlerinden biri olan E.T gişede 228 milyon dolarlık bir hasılat yakalamıştır. Bilimkurgu türüne olan ilgi bu dönem önemli bir noktaya gelmiştir. 1970 yılında başlanan Star Wars üçlemesi bu dönemde bitmiş, Steven Spielberg türe ciddi katkılar sağlamış ve türün en önemli örneklerinden olan Terminator ve Back to the Future serileri bu dönem çekilmiştir. Distopya ana temalı bilimkurgu filmleri bu dönemde önem kazanmıştır. Bu dönemde çekilen bilimkurgu filmlerinde zaman yolculuğu, gezegenler arası yolculuklar ve teknolojik gelişimler ana konu olarak tercih edilmektedir. (Anonim, 2019;Yürür , 2017;Çoker , 2016)

Doksanlı yıllarda teknolojiye yaşanan ileri gelişimler türe de katkı sağlamış ve toplumun ilgisini artırmıştır. Önemli siyasi olayların da yaşandığı doksanlı yıllarda, televizyon kanalları çoğalması ile izleyiciler artmıştır. Filmlerin çekim süreleri ve bütçeleri artmıştır. Filmlerin kusursuz olması için büyük çabalar sarf edilmiştir. Filmler üzerinde oluşturulan bu özen, türün olgunlaşmasına da katkı sağlamıştır. (Anonim, 2019;Yürür , 2017;Çoker , 2016)

Doksanlarda internetin dünya çapında yaygınlaşması bilimkurgu türünde de bilgisayar, sanal gerçeklik ve yapay zeka gibi temaların işlenmesine neden olmuştur. 1992 yılında Phil Alden Robinson tarafından çekilen Sneakers, 1995 yılında Irwin Winkler tarafından yönetilen The Net internetin popülerleşmeye başlamasıyla çekilen filmlerdendir. Dönemin hem görsel efekt açısından hem de sinemaya katkı açısından en önemli filmler arasında gösterilen 1993 yapımı Jurassic Park ve 1999 yapımı Matrix filmleri de doksanlar bilimkurgu türünün en önemli filmlerindendir. Özellikle de Wachowski Kardeşler tarafından çekilen Matrix, CGI efektlerin çok yüksek oranda yer aldığı bir yapım olmuştur. (Anonim, 2019;Yürür , 2017;Çoker , 2016)

Milenyum yıllarından itibaren ise sinema sektörü büyük bir çeşitlilik kazanmaktadır. Teknolojinin tüm olanaklarından faydalanan sinema sektörü, dünya çapında büyük bir yükselişe geçmektedir. Hızla gelişen teknoloji ile beraber, sinema ekranlarında da artık her şey görülebilecek duruma gelmektedir. Teknolojinin bu şekilde hızlanması fantastik ve bilimkurgu sinemasına olan ilginin tüm dünyaya yayılmasında etkili olmaktadır. 2000’li yıllar bilimkurgu türünün en etkili, en başarılı ve en yüksek izlenme oranlı dönemi olmaktadır.

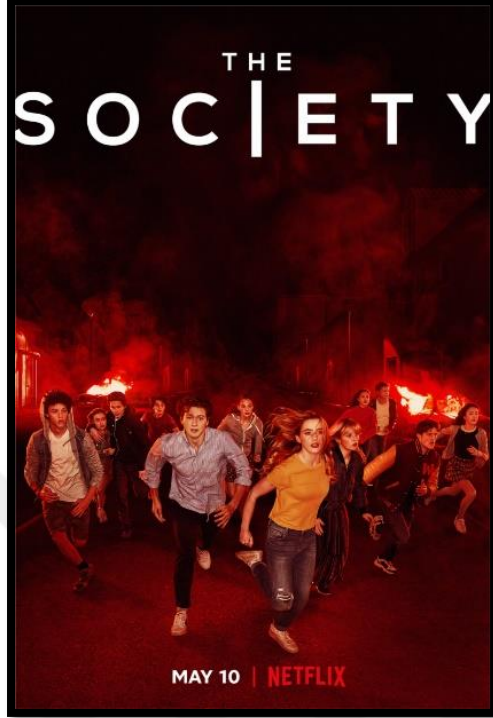
Doksanlı yıllarda başlayan yüksek bütçeli bilimkurgu filmlerinin yapımı iki binli yıllarda da artarak çoğalmaktadır. Yüksek bütçeli yapımlara ilave olarak *Eternal Sunshine of the Spotless Mind*, *Moon*, *Her* gibi küçük bütçeli ve bağımsız bilimkurgu filmleri de başarı kazanmaktadır.

Meksikalı yönetmen Alfonso Cuarón’un çektiği, görsel olarak titizlikle hazırlanmış *Children of Men* (2006) ve *Gravity* (2013), İspanyol Nacho Vigalondo’nun zamanda yolculuk temalı filmi *Los Cronocrimenes* (2007), 2092 yılında dünyada kalmış son ölümlü insanın anlatıldığı Jaco Van Dormael imzalı *Mr. Nobody* (2009), Christopher Nolan’ın dev bütçeli yapımları *Inception* (2010) ve *Interstellar* (2014), dönemin öne çıkan birçok bilim kurgu filminden bazılarıdır. (Anonim, 2019;Yürür , 2017;Çoker , 2016)

2000’li yıllarda yalnızca tekli filmler değil üçleme ve seri halinde çekilen bilimkurgu filmleri de büyük önem kazanmaktadır. 2012 yapımı *The Hunger Games*, 2014 yapımı *Divergent* ve *The Maze Runner* üçlemeleri dönemin en ünlü üçlemelerinden olmuşlardır. (Anonim, 2019;Yürür , 2017;Çoker , 2016)

5 DİZİ ANALİZLERİ VE BULGULAR

5.1 The Society Dizi Künyesi



5

Şekil 1- The Society Dizi Afışı

Dizinin ilk sezonu 10 bölüm olarak yayınlanmıştır. Künye oluşturulurken dizinin 3 ve üstü bölümlerinde yer alan oyuncular dikkate alınmıştır. Dizinin bölümleri ortalama 48-60 dakika arasında sürmektedir.

The Society dizisi kategori olarak bilimkurgu dizisi olarak yer almaktadır. Aynı zamanda bilimkurgu kategorisinin alt türlerinden biri olan ‘Apokaliptik ve Post Apokaliptik’ bilimkurgu türüne uygun olduğunu da söylenebilir. Dizide işlenen bu yeni post apokaliptik dünya tasviri distopya teması ile beslenerek işlenmektedir.

⁵ Şekil 1 Kaynak: <https://www.scifinow.co.uk/news/netflixs-the-society-new-poster-runs-for-cover/> (24.10.2020)

Tablo 3 - The Society Dizisinin Künyesi

Oyuncu	Karakter	Karakterin Bağı
Kahtryn Newton	Allie Pressman	Cassandra'nın kız kardeşi
Gideon Adlon	Becca Gelb	Sam'in en yakın arkadaşı
Sean Berdy	Sam Elliot	Allie ve Cassandra'nın kuzeni
Natasha Liu Bordizzo	Helena	Luke'un kız arkadaşı
Jacques Colimon	Will LeClair	Allie'nin en yakın arkadaşı
Olivia DeJonge	Elle Tomkins	Campbell'ın kız arkadaşı
Alex Fitzalan	Harry Bingham	Belediye başkanının oğlu
Kristine Froseth	Kelly Aldrich	Harry'nin eski kız arkadaşı
Jose Julian	Gordie	Cassandra'ya aşık çocuk
Alexander MacNicoll	Luke	Helena'nın erkek arkadaşı
Rachel Keller	Cassandra Pressman	Allie'nin ablası

Tablo 4- The Society Dizi Bölümleri

Bölüm	Bölüm Adı	Bölüm Yönetmeni
1	Ne Oldu?	Marc Webb
2	Bizim Kasaba	Marc Webb
3	Çocukluğun Sonu	Tara Nicole Weyr
4	Damla Damla	Stacie Passon
5	Kıyafetleri Giyiyorum	Haifaa Al-Mansour
6	Tanrı Gibi Bir Şey	Megan Griffiths
7	Allie Kuralları	Patricia Cardoso
8	Zehirli	Rich Lee
9	Yeni İsimler	Brett Simon
10	Nasıl Oldu?	Marc Webb

5.2 The Society Dizi İncelemesi

Netflix orijinal yapımı olarak yayına giren The Society, bir Amerikan yapımı bir gizem-gençlik dizisidir. Dizinin ilk sezonu 10 Mayıs 2019'da Netflix platformu üzerinden yayınlandı. İkinci sezon hazırlıkları devam ederken Covid-19 pandemisinin dünyayı etkisi altına almasıyla birlikte dizinin ikinci sezonu iptal edildi. Dizinin ilk sezonu 10 bölüm olarak yayınlandı ve her bölümün yönetmenliğini farklı bir yönetmen yaparken, dizinin bölüm senaryolarını da farklı senaristler yazdı.

Dizinin genel olarak konusu ise şu şekildedir: West Ham-Connecticut kasabasında kötü bir koku kasabayı uzun süredir etkisi altına almıştır. Kasabadaki lise öğrencileri için bir gezi düzenlenir ve 10 günlük bir gezi için lisedeki tüm öğrenciler servislere binerek yola çıkarlar. Gezi, öğrenciler yola çıktığında iptal olur ve okul servisleri tekrar kasabaya döner. Fakat kasaba, öğrencilerin bıraktıkları gibi değildir. Kasabada, geziye katılmayan hiç kimse ortada yoktur. Onları bırakan servislerin de ortadan kaybolması ile telefonun ve internetin dahi olmadığı kasabada öğrenciler kendi başlarına kalırlar ve dünyayla hiçbir iletişimleri yoktur. Sınırlı kaynaklar ile hayatta kalmaya çalışan gençler arasında ki güç kavgası ile bu zor şartlarda yaşamalarını daha da zorlaştırmaktadır.

Dizi her ne kadar distopya teması işliyor olsa da diğer distopya teması işleyen bilimkurgu dizilerine göre çok daha aydınlık sahneler çekilerek planlanmıştır. Dizide zaman yolculuğu kavramı içerisinde olmadıklarından kıyafet, kostüm ve dekor kullanımı günümüz dünyası ile paralel uygunlukta seçilmiştir.

5.3 The Society Dizi Özeti

Okulda tiyatro kulübünün etkinliği sırasında uzun süredir kasabaya hakim olan ve bir anda kaybolan koku yeniden geri döner. Kokunun geri dönüşünün üzerine kasabanın yetişkinleri koku hakkında belediye başkanının önderliğinde bir toplantı gerçekleştirirler. Kasabanın tüm lise öğrencileri, bir okul gezisine gidecektir. Yetişkinlerin amacı ise öğrenciler dönene kadar kokunun kaynağını ve çözümünü bulmaktır.

Gezi günü geldiğinde kasaba meydanından servisler öğrencileri alır. Servislerde herkes uykuya dalmışken bir anda servis durur ve şoför, gezinin iptal olduğu bilgisini vererek öğrencilerin hepsini servisten onları aldıkları yerde yani kasabanın meydanında indirir. Başka bir açıklama yapmadan tüm servisler kasabadan uzaklaşırlar. Fakat kasaba meydanında aileleri, onları beklememektedir ve herkes evlerine dağılmaya karar verir.

Evlerine giden öğrenciler, ailelerinin evlerinde de olmadıklarını görürler. Cep telefonları ve internet çekmemektedir. Sadece birbirlerine mesaj atabilmektedirler. En sonunda durumu kavrayabilmek için lisedeki okul başkanları Cassandra yeniden herkesi kasaba meydanında toplar. Bunun mutlaka bir açıklaması olduğunu ve sabah bu durumu çözebileceklerini söyleyerek herkesi yeniden evlerine yollar.

Ertesi gün keşif yapmak için kasabadan uzaklaşan bir ekip, kasabadan çıkış yollarının hepsinin kapandığını ve her yerin orman olduğu görürler. Tekrardan bir keşif ekibi oluşturulur ve bu ekip, ormanın içinden ilerleyerek bir yol bulmaya çalışır fakat bu keşif gezisi sırasında zehirli bir yılan keşif ekibinden Emily'i ısırarak öldürür. O sırada kilisede belediye başkanının oğlu Harry ve Cassandra arasında bir yazı-tura oyunu oynanır ve lider Cassandra olur.

Cassandra'nın kuzeni Campbell kiliseyi elinde silah ile basar tam kargaşa çıkacakken keşif ekibi kucaklarında taşıdıkları Emily ile kiliseye girerler.

Yaşanan olayların üzerinden 10 gün geçtikten sonra bir güneş tutulması yaşanır. Herkes bu tutulmanın bir işaret olduğunu zannederler fakat Gordie bunun basit bir doğa olayı olduğunu söyler. Suyu ve elektriği idareli kullanmak için önlemler almaya başlarlar. Harry, kendi evinde bir parti düzenler ve partiye Cassandra'yı davet etmez. Ayrıca öğrencilerden biri olan Becca da hamiledir. İlk kavga fitili ateşlenir ve bu durum kızları endişelendirmeye başlar.

Kilisede kızlar erkeklerin gücünden nasıl korunacaklarını tartışır. Cassandra bir moral balosu yapmaya karar verir. Liderlik ederek aynı zamanda kasabada yaşayabilmeleri için bir iş paylaşımı da yapar. Eve dönüş komitesi oluşturulur ve bu komite evlerine yeniden nasıl döneceklerini bulmak için çalışmalar yapar. Balonun sonunda Cassandra görünmeyen biri tarafından silahla vurularak öldürülür.

Kilisede, Cassandra için bir cenaze töreni düzenlenir. Cassandra'nın kardeşi Allie, ablasını kimin öldürdüğünü sorgulamaya başlar. Gordie ise Cassandra'nın cesedinden çıkardığı kurşunları eşleştirmeye çalışır. Cassandra ölür ölmez onun kurduğu bütün düzen yıkılır, kimse işe gitmez ve yeniden kaynak yağmalamaları başlar. Bir lidere ihtiyaçları olduklarını düşünen bir grup ise liderlik vasfını Cassandra'nın kardeşi olan Allie'ye yüklerler. Allie'nin yanında okul takımının oyuncularını olan ve kendilerine 'Gardiyanlar' diyen bir grup, Campbell'ın kardeşi ve Allie'nin kuzeni olan Sam, Gordie, Becca, Bean ve Will vardır. Allie ilk başta bu liderlik işini istemez fakat en sonunda mecburen kabullenir.

Allie kilisede bir toplantı yaparak herkese yeni liderin kendisi olduğunu açıklar ve koyduğu ilk 2 kuralı söyler. Bu kurallar; yeni iş listelerinin asılması ve herkesin bunlara uyması, ikincisi ise elinde silah olan herkesin silahlarına el konulmasıdır. Campbell, silahını teslim etmek için Allie'nin evine gelir. Allie ve diğerleri onun tek bir silahı olduğuna inanmazlar. Sam, Campbell'a psikopat teşhisi konulduğunu anlatır. Campbell, birlikte yaşadığı kız arkadaşı Elle'i küvette boğmaya çalışır.

Lisede aslında çok da dikkat çekmeyen ve popüler olmayan Greg Dewey, Harry'e Cassandra'yı kendi öldürdüğüne dair bir takım konuşmalar yapar. Harry bu durumu Gordie'ye anlatır. Gardiyanlar, Dewey'i tutuklamak için evini basarlar ve Dewey tutuklanır. Onu bir şarap mahzenine kapatırlar. Allie ve ekibi adil bir karar verebilmek için mahkeme kurulması fikrini ortaya atarlar. Mahkemede jüri, Dewey'i suçlu bulur fakat Dewey son anda onda bunu isteyen kişinin Campbell olduğunu ve Harry'nin de Cassandra'nın ölmesini istediğini söyler. Allie, Campbell'ı da tutuklar. Fakat ikisinin de cezasını düşünmek istediğini söyler.

Aradan geçen üç günden sonra Allie, Campbell'ı serbest bırakır ve Dewey'nin infazına karar verir. Dewey gardiyanlar tarafından infaz edilir. Becca'nın hamileliği ilerledikçe Sam onu destekler ve babasının kim olduğunu bilmediği bu bebeği en yakın arkadaşı olan Becca için sahiplenmek ister.

Allie'nin kurallarına uyularak 6 ay geçer. Bu süreçte artık kasaba hayatına daha çok alışılmıştır ve her şey yolunda gitmektedir. Gardiyanlar bir ordu gibi yeni gardiyanlar eğitmeye başlarlar. Kaynakları dikkatli kullanmak için herkes 4-5 kişilik odalarda kalmaktadır ama sadece çiftlerin kendilerine ait odaları vardır. Gerçek hayattaki bakanlıkları andıran farklı farklı komiteler kurulmuştur. Şükran günü yaklaşınca bir kutlama yapmaya karar verirler. Elle ve Campbell şükran gününü kendi evlerinde kutlamak isterler. Elle, yaptığı balkabaklı turtanın içine antifriz zehri koyarak Campbell'ı öldürmek ister fakat

Campbell balkabaklı turtayla beraber kilisedeki kutlamaya gider. Elle ne kadar engellese de zehirli turtadan birçok kişi yer ve gece herkes zehirlenerek kliniğe götürölür. Klinikte Gordie ve Kelly tıbbi eğitim almamalarına rağmen zehirlenenleri tedavi etmeye çalışırlar. Kelly sayesinde kimse ölmez.

Will bir seçim yapmayı önerir. Allie ise bunu ilk başta kabul etmez. Gordie, birinin zehir koyduğunu anlar ve kim olduğunu bulmaya çalışırlar. Herkes o gün doğaçlama yaptığı tiyatro oyununda Allie hakkında negatif düşüncelerini anlatan Lexie'nin bunu yapmış olmasından şüphelenir. Grizz ve eşcinsel olan Sam arasında bir şeyler yaşanır fakat Grizz, Becca'nın bebeğinin Sam'den olduğunu öğrendiğinde bir daha Sam'i görmek istemez.

Allie yeni kurallarını açıklar ve bir seçim yapılacağını bu seçimde 1 belediye başkanı ve 4 meclis üyesi seçileceğini söyleyerek kendi adaylığını açıklar. Seçimler 3 hafta sonra yapılacaktır. Allie'nin altında çalışmaktan artık sıkılmış olan Gardiyanlar da seçimde aday olurlar. Campbell seçim formuna Harry'nin adını yazar. Ayrıca Lexie de bu seçim için aday olur.

Will uzun zaman sonra Allie'ye hisleri olduğunu anlar fakat Allie artık Will'i kabul etmek istemez çünkü bu ilişkinin kararlarında onu etkileyeceğini düşünür. Allie, gardiyanlara onların bir ordu olduğunu ve ordunun siyasete katılamayacağını bu nedenle aday olamayacaklarını açıklar. Bu durum gardiyanları çok sinirlendirir.

Elle, Allie'yi ziyaret eder ve zehir olayını anlatır fakat bunu neden yaptığını öğrendiğinde Allie onu himayesi altına alır. Campbell'a ve kalan herkese ise Elle'i tutukladığını söyler.

Grizz'in önderliğinde olan ikinci keşif komitesi kasabadan uğurlanır. Aynı gün seçim münazarası yapılır. Münazarada Harry ve Allie konuşma yaparken Lexie bir anda içeri girerek Allie'nin bir diktatör olduğunu söyler. Lexie'ye olan güven ve saygınlık artar. Allie endişelenmeye başlar. Kelly ve Becca gezi günü çekilen fotoğraflara bakarken, Kelly servis şoförünü daha önce belediye başkanının odasında olduğunu ve tartıştıklarını gördüğünü anımsar. Bu durumu Allie'ye anlatır.

Campbell bir darbe planı yapar. Fakat ona kimsenin destek olmayacağını düşündüğünden plana önce Harry'i ekler daha sonra ise gardiyanlar ile konuşur. Gardiyanlar, Allie'nin onlara olan tavırlarına sinirlendikleri için Campbell ve Harry'e destek verirler. Lexie de onlara katılır. Gardiyanlar, Campbell önderliğinde Allie'nin evine giderek Allie ve Will'i tutuklarlar. Kasabada bunlar yaşanırken keşif ekibi ise sulak bir arazi ve yiyebilecekleri hayvanları bulurlar. Becca'nın doğumu başlar. Helena, Allie'yi destekleyen bir siyasi konuşma yaparken kiliseyi bir anda Lexie, Harry ve gardiyanlar basarak herkese Allie'nin seçime hile karıştırdığını söylerler. Lexie ve Harry kasabayı birlikte yöneteceklerini duyururlar.

Tutuklu olan Allie ve Will'i kasaba meydanına herkesin önüne getirirler. Kasaba halkı onları linç etmek isterken Lexie engel olur ve bu yapılanlar için pişmanlık duymaya başlar. Grizz ve ekibi ne olduğunu anlayamadan tam o sırada kasabaya geri döner. Allie ve Will tekrar arabaya bindirilerek hapsedilmeye götürülür.

Dizinin final sezonunun son sahnesinde, aslında ölmüş olan Elle'in köpeğini bir yetişkin severken görürüz. Bu gerçek dünyadır. Yetişkinlerin olduğu kasabada, bir anıt duvar vardır ve anıt duvarın üzerinde geziye giden gençlerin isimleri bulunmaktadır. İsimlerin en üstünde 'Onları Hatırlıyoruz' yazısı görünür ve sezon sona erer.

5.4 Bulgular

Bulgular bölümü dizinin gidişatına paralel olacak şekilde kronolojik sıralamayla incelenecektir. Bu bölümde yer alan bulgular, hegemonya kavramının dizide ne şekilde işlendiğine, yeni bir düzen içerisinde hegemonyanın nasıl inşa edildiğine, özellikle genç nüfus arasındaki egemen güç kavgasının nasıl oluştuğuna açıklama getirmek amacı ile bu kavramların öne çıktığı ve konunun sosyolojik açıdan bu kavramlar çevresinde kilitlendiği anahtar sahnelerden yola çıkılarak açıklanmıştır.

Dizi içerisinde karakterlerin arasında ki bağlantılar, olayların yaşanmasının neden-sonuç ilişkisi içerisinde incelenmesi ve distopik evrenlerde bir egemen güç ve buna bağlı olarak egemen gücün hegemonyasının incelenmesi amacı ile bu bulgulara ulaşılmıştır.

5.4.1 Lider Arayışı



Şekil 2- Liderlik Seçimi Yazı-Tura Oyunu

Dizinin ilk bölümünün son sahnesinde, kilisede toplanan kasaba gençleri kendi aralarında bir liderin onları yönetmesinin gerekli olduğuna karar verirler. Önceden okul başkanı olan Cassandra ise bu görev için çoğunluğun en uygun bulunduğu kişidir. Çünkü Cassandra’da ‘yönetme’ yeteneğinin hâlihazırda var olduğunu düşünürler.

Cassandra her ne kadar okul başkanı olsa da mevcut şartların bir okul başkanlığı yapıyor olmaktan daha farklı olduğunu düşünen ve Cassandra’ya düşman olan Harry, liderlik için Cassandra’nın karşısına çıkar. Cassandra işi şansa bırakmak ister ve yazı-tura oyunu ile Cassandra lider olarak seçilir.

Egemen güç hegemonyası altına girmeyi kendiliğinden kabul eden halklar, kendi kendilerine yaşam faaliyetlerini sürdüremeyeceklerini düşündüklerinden ve en önemlisi kendilerini, bir yetkilinin koruması altında tutmak istediklerinden bunu kabullenirler. Dizide de gerçekleşen liderlik seçiminin asıl nedeni öğrencilerin duruma bir çare bulmak ve mevcut şartlarda can güvenliklerini sağlayacak bir ‘güç’ varlığının bulunmasını istemeleridir.

Mevcut durumda Cassandra ve Harry’nin liderlik için karşı karşıya gelmelerinin nedeni ise, ikisinin de olay yaşanmadan önceki normal hayatlarında zaten bir kanaat önderi ⁶rolünde olmalarıdır. Cassandra, egemen güç olan okul yönetiminin kontrolündeki kanaat önderi iken; Harry ise, egemen güç olan belediye başkanının oğlu olması nedeni ile yaşlıları arasında bir kanaat önderi rolündeydi. Bu nedenle liderlik seçimi, var olan egemen güçlerin yok olmasından sonra onlardan bir sonra gelen yetkili kişiler arasında gerçekleştirildi. Liderliğin bir şekilde zaten sözü dinlenen ve yetki sahibi olan iki kişi arasında gerçekleşmesi egemen gücün devamlılığı konusunda önem arz

⁶ Kanaat Lideri kavramı, psikolojik bir kavram olup, fertlerin ve toplumların anlama ve kavrama farklılıklarından ötürü, bir gruba veya topluluğa sosyal mesajları veya sosyal olayları, onların anlayacağı ve kavrayacağı dilde anlatan liderdir. Kanaat lideri, kendi grubu gibi yaşar. Dolayısıyla grup üzerinde hayli etkindir. Onun yaptıkları grup tarafından çok çabuk benimsenir. (Anonim, Wikipedia, 2020)

etmektedir. Egemen güçler kendi hegemonyalarını her zaman zorbalıkla değil bazen de rızanın imalatı yolu ile kurarlar.

Dizide işlenen konuya göre de bir hegemonya sistemini kendiliğinden benimseyen öğrenciler, zorbalık yoluyla değil egemen gücün yöneticiliğine rızanın imalatı ⁷ yolu ile normal hayatlarında zaten ikna edilmişlerdir ve bu rıza, devletin ve egemen gücün ortadan kalktığı durumda da varlığını sürdürmüştür.

5.4.2 Egemen Güç⁸ Yokluğunda Kaos



Şekil 3- İlk Kaos 1

Dizinin ikinci bölümünde, olayın üzerinden on gün geçmiş ve yeni kasaba halkı bir şekilde içinde bulundukları duruma adapte olmaya

⁷ Totaliter yönetimlerin varlıklarını baskı ve şiddete dayalı bir anlayışla sürdürebilmeleri mümkündür. Rızanın imalatı, devlet ya da şirketlerin normal şartlarda insanları ikna edemeyecekleri davranışlara olumlu bakmalarını veya tepkisiz kalmalarını sağlayan bir olgudur. Demokratik toplumlarda baskıya karşı gösterilen direnç, yönetimin otorite kurma tarzını değiştirmektedir. “Demokrasi sanatındaki yeni devrim” olarak nitelenen rızanın imalatı kavramı bireysel özgürlüğün ön planda tutulduğu ve liberal demokrasiyle yönetilen toplumlarda geçerlidir. Rızanın imalatı kavramı, Noam Chomsky tarafından ortaya atılmıştır (Güler, 2018, 75).

⁸ Egemen güç: Azınlığın çoğunluğu yönettiği toplumlarda devletin ideolojik ve baskı aygıtlarını elinde tutarak toplumun geri kalanını yönlendiren ve sistemin en üstünde yer alan güçtür.

başlamışlardır. İçinde bulundukları durumdan nasıl kurtulacaklarını bilmeyen kasaba halkı, ellerinde ne kadar bulunduğunu bilmedikleri su ve elektrik kullanımları için ise tedbirler almaya başlarlar.

Devlet ve devletin baskı gücünü oluşturan kolluk kuvvetlerinin var olmayışı ise, kasaba halkını bir kaosa iter ve suç işlemekten çekinmezler. Bu açıdan bakıldığında toplumların suç işlemelerini kontrol altına alanın egemen güçlerin varlığı olduğunu görebiliriz. Çünkü egemen güç kavramının mevcut olmadığı toplumlarda, baskıcı güç olmadığından ve ceza sistemi işlemediğinden toplumlar suç işlemeye meyillidirler.

Dizideki ilk kaos, el feneri almak için kasaba nalburuna giden iki farklı grup arasında gerçekleşmektedir. Bir grup bütün fenerleri alır ve diğer grup ile paylaşmak istemez. Bir egemen güç hegemonyası altında yaşamaya alıştırılmış toplumlar, egemen gücün varlığı yok olduğunda kendilerini toplumun diğer fertlerinden korumak, yaşamsal faaliyetlerini sürdürebilmek gibi etkenlerle normal yaşantılarından daha farklı bir psikoloji ile davranışlar sergileyebilirler. Dizide de normalde aynı okulda okuyup, her gün birbirlerini gören insanların alıştıkları sistem ortadan yok olduğunda kendilerini korumak ve yaşamsal faaliyetlerini sürdürebilmek için ne kadar acımasız oldukları gösterilmektedir.



Şekil 4- İlk Kaos 2

Egemen güç hegemonyaları toplumları o kadar çok kontrol altına almış ve manipüle etmişlerdir ki, toplumlar artık egemen güç yokluğunda doğruyu ve yanlış, iyiyi ve kötüyü ayırt edemeyecek ve sadece dürtülerine göre davranacak hale gelmişlerdir. Kendi hegemonya sistemlerini toplumlar üzerinde kurmuş olan egemen güçler, topluma kendi iyilerini ve kendi kötülerini, kendi doğrularını ve kendi yanlışlarını empoze ederek aslında toplumsal kültürü çok büyük oranda kontrolleri altına almaktadırlar. Dizide de görüldüğü üzere egemen güç kaynaklarının yok olmasından sonra normal hayatlarında sergilemeyecekleri ve ‘kötü davranış’ olarak adlandıracakları davranışları gerçekleştirmektedirler. Bunun en büyük nedeni ise onlara bu davranışların kötü ve iyi olduğunu egemen güç hegemonyasında baskı yolu ile öğretmiş olmalarıdır.

5.4.3 Tek Kişi Hegemonyası



Şekil 5- Cassandra'nın Kurallarını Açıklama Sahnesi

Egemen güçlerin yokluğunda yaşamaya çalışan kasaba halkı, artık bir liderin yani bir egemen gücün sorumluluğu altında hareket etme ihtiyacı duyar. Dizide de ilk egemen güç kavramı ‘Cassandra’ karakterinde gerçekleştirilir.

Cassandra'nın egemen güç olmasının sebebi, zaten normal hayatlarında bir kanaat önderi konumunda olmasıdır.

Toplumların yönetilme ihtiyacı duymalarının altında yatan en büyük sebeplerin başında geçmiş hegemonya sistemlerinden kalan içgüdüsel ve psikolojik bilinç davranışları gelmektedir. Çünkü kendilerini yönetilmeye o kadar alıştırmışlardır ki, bir düzeni tamamen eşit bir yönetim biçiminde kuracaklarına inanmadıklarından kendilerini bir egemen güç hegemonyasına sığınarak güvende ve rahat hissetmektedirler. Bu durum aslında insanların kendi bilinçleri doğrultusunda yaptıkları bir şey değil, geçmişte yaşadıkları toplum normlarından ve içinde bulundukları hegemonyanın onların adına her şeyi zaten planlıyor ve yapıyor olmasından kaynaklanmaktadır.

Egemen güçlerin her şeyi detaylı şekilde planlamasına alışmış olan yeni kasaba halkı, Cassandra hegemonyasında ise aralarındaki birkaç kişi hariç (Campbell, Harry) bu durumu hemen kabullenmiş ve Cassandra'nın uygulamak istediği kurallara uyum göstermişlerdir.

Cassandra her ne kadar iş dağılımında 'eşitlik' ilkesini uyguluyor olsa da aslında aynı durumdaki lise öğrencilerden bir tanesinin – ya da kurul ile birlikte bir kaçının denilebilir- diğer tüm öğrencileri yönlendiriyor, ne yapacaklarını kararlaştırıyor ve her konuda müdahale hakkını kendinde tutuyor olması onun bir hegemonya sistemi kurmamış olduğu anlamına gelmemektedir.

İş paylaşımlarına göre herkes eşit derecede çalışarak ve işler dönüşümlü halde yapılarak, günlük rutinlerini devam ettirecekler, bu rutini devam ettirirken de ellerindeki kaynakları dikkatli kullanmayı hedeflemişlerdir. Bu hedefi ve bu fikri onlara aşıl原因 Cassandra ve ekibidir. İçinde bulundukları durumda kimsenin kendi mülkiyeti hakkına sahip olmadığını ve herkesin herşeyden eşit şekilde faydalanacağını aşilayarak aslında tüm gücü ve tüm mülkiyetleri aynı bir devlet hegemonyası gibi kendi eline almaktadır.

Cassandra her ne kadar halk tarafından seçilmiş bir lider olsa da o bir liderdir ve toplumu tamamen kendi doğru ve yanlışlarına uygun olacak bir biçimde yönlendirmektedir. En önemlisi ise toplum buna baş kaldırmamakta, kabullenerek verilen he işi yapmakta ve baş kaldıran, isyan eden ve bu düzeni kabullenemeyeceğini söyleyen, olaydan önce yaşadığı hayatta kendi sahip olduğu mülkiyetleri kullanırmak ya da paylaşmak istemeyen bireyleri ise toplumdan dışlar ve onları ‘kötü karakter’ olarak karşımıza çıkarır. – ki bu durumun dizideki en net örneği Harry karakteridir-

5.4.4 İsyen ve Yeniden Lider Arayışı



Şekil 6- Allie'ye Yapılan Baskı

Dizinin ilk üç bölümünde hegemonya sistemini kuran ve ilerletecek olan kişi Cassandra olarak görülse de, üçüncü bölümün sonunda Cassandra, kilisede düzenlenen partinin çıkışında yüzü görünmeyen biri tarafından suikaste kurban gider.

Dizide Cassandra'nın lider olmasındaki etken, önceden okul başkanlığı yapmış ve yöneticilik vasfını bünyesinde bulunduruyor olmasıydı. Fakat Cassandra öldükten sonra sadece kardeşi olduğu için ve normalde hiçbir yetkisi ve liderlik geçmişi bulunmuyor olmasına rağmen, Cassandra'nın yanında olan ve onu destekleyenler onun ölümünden sonra lider olarak Allie'nin görevi devralmasını istemişlerdir. Ve bu konu da Allie'ye baskı yapmışlardır. Şekil 6'da ki sahnede de görüldüğü üzere Allie ilk başta bu görevi kendi üzerine almayı kabul etmemekte ve yapamayacağını, kendisinin ablası gibi olmadığını söylemektedir.

Fakat her ne kadar Allie, lider olmayı istemiyor da olsa Will, Gordie ve gardiyan ekibi, Allie'ye konu hakkında baskı yapmaya devam ederler. Şekil 7'de de görüldüğü üzere Will, artı iş planına kimsenin uymadığını ve bu durumun böyle gitmesi halinde iş planına uymaları için insanları zorlamaları gerektiğini gardiyanlara anlatır. Fakat tam da bu noktada bu zorlama eğer gardiyanlar adıyla anılan okul futbol takımındaki öğrenci grubunun şiddet odaklı bir zorbalık yoluyla yapılırsa isyan çıkacağını ve durumun daha kötü yerlere gideceğini bildiklerinden Allie'yi lider olmaya ikna ederek yine bir hegemonya altında topluma istediklerini yaptırabilmeyi düşünmektedirler.



Şekil 7- Güç Kullanımının Başlaması

Zorbalık yoluyla yapılan tüm işlerde, toplumların buna bir noktadan sonra karşı çıkması ve isyan aşamasına gelmeleri daha kolay iken egemen güç hegemonyası altında manipüle edilerek bu işlere zorlanmaları yani aslında rızalarının inşa edilmeleri daha sağlam ve isyana yer olmayan –çünkü zaten topluma bu zorlanan durumu kendi istedikleri için böyle olduğu bilinci yansıtılmaktadır- toplumsal yapı oluşturulur.

Yanındakilerin ikna süreçleri sonucunda Allie yönetimi ele almaya karar verir ve bunu herkesi kiliseye toplayarak açıklar. Liderliği devraldığında açıklarken ise en çok vurgu yaptığı şey, ablasının da bir cinayete kurban gitmesinden ve kasabada hala yakalanamamış bir katil olmasından dolayı Şekil 8’de ki sahnede de görüldüğü üzere ‘can güvenlikleri’dir.



Şekil 8- Allie'nin Liderlik İlanı

Allie yeni kurallarını anlatırken, bu kurallara ve onun kendini lider olarak ilan etmesine itiraz eden çıkmaz. Çünkü Cassandra öldürüldükten sonra kasaba halkı zaten hem can güvenlikleri açısından endişelidir hem de ellerindeki sayılı stoktaki yiyeceklerin bitmesi açısından endişelidir. Bu nedenle yine bir yöneticinin yani egemen gücün varlığına ihtiyaç duyarlar ve bu egemen güç

onlara güven verir. Allie aynı bir lider tavrı ile kasaba halkına öncelikle güven aşılır sonrasında ise onların can güvenliklerini sağlamasının bir şartı niteliğinde olacak şekilde iş planını ve paylaşımcılığı dayatır.

Allie'nin liderliğini ilan etmesinden sonra koyduğu ilk iki kural ise iş paylaşımı listelerinin yeniden asılması ve kasabadaki tüm silahlara el konulmasıdır. İş listeleri konusunda ablacı Cassandra'nın izinden giderken, kasaba halkını koruduğunu gösteriyor olmak için de silahlara el koyuyor. Fakat aslında silahlara el koymasının en önemli nedeni ablasını öldüren kurşunun hangi silahtan çıktığını anlayabilmek. Bu niyetini söyleyerek silahlara el koyuyor olsaydı, kasaba halkı bu duruma karşı çıkacaktı ve bunu bildiği için onları güvenlik sağlama adı altında manipüle ederek silahlara bu şekilde el koydu.

Egemen güçlerin toplumu her zaman zorbalıkla değil çoğu zaman kendi hegemonyalarına uyum sağlamaları ve isyan etmemeleri için rıza yoluyla bir üstünlük kurdukları düşüncesinin yanı sıra bu yaşanan olayda görüldüğü üzere de bazen toplumun çıkarlarını gözettiklerini dile getirerek de aslında kendi çıkarlarına hizmet eden hareketleri sergilerler.

Allie'nin tüm silahlara el koyuyor olmasına karşı çıkan tek kişi ise dizide dini kişiliği ile ön plana çıkan ve gardiyanlar ekininden olan Luke'un kız arkadaşı olan Helena karakteridir. Helena, toplumun diğer fertlerine göre daha kaderci bir yaklaşım sergilediğinden kendi kendini korumak istemekte ve kasabadaki tüm cephanenin Allie'nin kontrolü altında bulunmasını reddetmektedir. Bu nedenle kendini korumak için sakladığı silahı Allie'ye teslim etmez.

Helena karakteri, dinsel motiflerin dizi içerisinde yer almasını sağlayan karakterdir. Bu nedenle sözü dinlenen ve kasaba halkı tarafından saygı duyulan bir karakter olduğundan Allie'de onu karşısına almak istemez. Aslında burada

verilen mesajla göre din ve devletin birlikte hareket etmelerinin iki tarafın da topluma karşı çıkarlarını daha kolay koruyabileceklerini göstermektedir.

5.4.5 Yeni Düzenin Polisleri: Gardiyanlar



Şekil 9- Gardiyanların Silahlara El Koyması

Dizi içerisinde önemli bir yere sahip olan gardiyanlar, gerçek dünya ile bağdaştırıldığında devletin baskı gücü olan polisleri ve orduyu tensil etmektedir. Dizide egemen güç yani devlet rolünü üstlenen Allie, gardiyanlar yani baskı güçleri ile hem kasaba halkına istediklerini yaptırmakta hem de bunu yaparken aslında gardiyanların, onları koruduğunu söyleyerek toplumun onlara karşı koymasını engellemektedir.

Gardiyanlar ilk zamanlarda Allie'yi koruyan ve destek olan masum okul futbol takımı öğrencileri olarak yer edinseler de dizi ilerledikçe ellerindeki gücün farkına vararak bu gücü toplum üzerinde kullanmaya ve zorbalık yapmaya başlamışlardır.

Egemen güçler; kurdukları hegemonya sistemini korumak, kendi güvenliklerini sağlamak, toplumu daha kolay manipüle etmek ve istediklerini topluma dayatabilmek için bir baskı gücüne gerek duyarlar. Bu baskı güçleri, hem egemen gücün daha güçlü olmasını sağlar hem de toplumla aralarındaki köprü görevini kurarlar. Çünkü dizide de gerçekleştiği üzere, gerçekleştirilecek kötü olayların hepsini baskı güçleri üstlenir. Böylece egemen güç, toplum gözünde acımasız durumuna düşmez.

Şekil 9’da da görüldüğü üzere gardiyanlar, Allie’nin emriyle herkesin evine tek tek giderek zorla silahlara el koymaktadırlar. Ve bunu yaparken bir izin ya da müsaade almaksızın yapmaktadırlar, çünkü bu yetkiyi onlara ‘egemen güç’ vermiştir. Bu nedenle devletin var olmadığı yerde dahi, herhangi bir egemen güç altında toplanan toplumların bu hegemonyayı nasıl kabullendiklerini ve kendilerini polis yerine koyan grupların egemen gücün isteklerini sorgulamadan nasıl yerine getirdiklerini görebilmekteyiz.



Şekil 10- Dewey'nin Tutuklanması

Cassandra’yı öldürdüğünü Harry’e söyleyen Dewey, Harry tarafından Allie ve gardiyanlara şikâyet edilir. Gardiyanlar, birçok insanın aynı anda yaşadığı eve baskın düzenleyerek, kasaba halkından topladıkları silahları da

kullanarak Dewey'i tutuklarlar. Şekil 10'da da görüldüğü üzere aslında toplumun geri kalanından hiçbir özel farklarının ya da bir üstünlüklerinin olmamasına rağmen sadece egemen gücün onlara vermiş olduğu yetki ile ellerine silah olarak ve baskı kullanarak toplumun bir ferdi tutuklamaktadırlar.

Gardiyanlar kendilerine verilen bu yetkiler karşısında Allie'ye karşı fazla anlayışlı ve onu korumak için fazla özenlilerdir. Çünkü onların bu şekilde bir baskı gücü oluşturmalarını sağlayan kişi Allie yani egemen güçtür.

Gardiyanlar, normal düzendeki polisler ile eşleştirildiğinde yalnızca fiziksel olarak daha iri yapılı ve çevik olmalarından dolayı bu göreve getirilmişlerdir. Fakat normal düzendeki polisler gibi herhangi bir eğitim vb. bir süreçten geçmemişlerdir. Sadece okul futbol takımı olmaları bu baskı gücünü ellerinde tutmalarına neden olmaktadır.

Dewey'i birden bire bir baskın yoluyla tutuklamaları her ne kadar toplumun geri kalanında şaşırtıcı bir etki yaratmış olsa da artık egemen gücün altındaki baskı gücü olduklarından toplumdaki diğer bireyler de bu duruma ses çıkarmamışlardır. Çünkü artık toplum, bu baskı gücünden korkar duruma gelmiştir.

Eski düzenlerinde polislere gücen duyan ve aynı zamanda da onlardan ve ellerinde tuttukları baskı ve şiddet gücünden korkan toplum, yeni düzenlerinde de aynı düşünceleri ve duyguları gardiyanlar ekibi için beslemektedirler. Bu nedenle hem can güvenliklerini temin altında hissetmekte hem de artık bir baskı gücünün varlığı olduğundan ve bir ceza sistemi uygulanabileceğinden suç işlemeye yönelik meyilleri giderek azalmaktadır.

Ayrıca Dewey tutuklandıktan sonra, evlerden birinin altında bulunan şarap mahzenine kapatılır ve gardiyanlar nöbet şeklinde başında beklerler. Fakat gardiyanlardan biri olan Clark, gece kendi nöbeti sırasında Dewey'e saldırır. Bu saldırı sonucunda Allie, Clark'ı görevinden azleder. Çünkü baskı gücünün yaptığı hatalar, toplumun egemen güce olan güvenini de sarsmaktadır.

5.4.6 Yeni Düzendeki Adalet ve Yargı Sistemi

Greg Dewey'nin yakalanmasının ve tutuklanmasının ardından, adaleti sağlamak amacıyla Allie bir mahkeme kurulmasını ister. Gerçekleşecek olan mahkemede taraflar ve görevliler şu şekilde belirlenmiştir;

- Jüri: Dersleri iyi olanlar arasından bir öğrenci grubu
- Yargıç: Allie
- Dewey'in avukatı: Helena
- Savcı: Gordie
- Şahit: Harry

Egemen güç konumunda bulunan Allie, her ne kadar mahkeme taraflarından biri olsa da yine de yargıç olarak yer almaktadır. Bu da egemen gücün yargı sistemini de elinde tuttuğunun bir göstergesidir.



Şekil 11- Mahkeme Sahnesi

Diğer bir yandan Allie, Dewey'in avukatı olması konusunda Helena'yı zorlar. Bu görevi Helena'nın üstlenmesini istemesinin nedeni ise Helena'nın toplum içerisindeki dini kimliğidir. Dini kimliğinden dolayı saygı duyulan biri olduğundan mahkemenin tarafsız yönde yürütüldüğü düşüncesini yeni kasaba halkına kabul ettirmek istemektedir. Yani egemen güç, dini zaatlardan faydalanarak kendi yargısını oluşturmaktadır.

Jüri üyelerinin, lise eğitimleri sırasında dersleri iyi olan öğrenciler arasından seçilmeleri de yine egemen güç tarafından aslında kendi menfaati için yapılmış bir durumdur. Jüri, sanığın suçlu ya da suçlu olmadığına karar veren birimdir ve dersleri iyi öğrenciler arasından jüri üyeleri seçmesi, geri kalan kasaba halkında sanık suçlu bulursa dahi kargaşaya engel olacaktır. Nitekim dersleri iyi olan öğrenciler de kasaba halkının gözünde 'adaletli' olarak karar verebilecek öğrencilerdir. Egemen güç ise kasaba halkının bu düşüncesini kendi menfaati adına kullanmaktadır.

Bir mahkemede en önemli konumlardan biri olan savcılık makamında ise Gordie karakteri bulunmaktadır. Savcı, soruşturmayı yürütmek ve delilleri toplayarak mahkemeye sunmakla görevlidir. Fakat bunu tarafsız olarak yapması gerekirken savcı rolünü Gordie'nin üstlenmesi bu makamın tarafsızlığını da zedelemektedir. Gordie, Cassandra öldürülmeden önce ona duygusal anlamda ilgi duyan bir karakterdir bu nedenle de Cassandra'nın öldürülmesine ilişkin bir mahkemede savcı rolünü üstlenmesi etik olmamaktadır. Fakat egemen güç olan Allie'ye olan yakınlığı ve ablasıyla olan duygusal bağı sonucunda onun öldürülmesinden sonra delilleri toplamadaki hevesi onu savcı konumuna getirmiştir.

Tüm bu görevlendirmelerin ve olayların ışığında bakıldığında aslında tek bir egemen gücün yargı sistemini de elinde tutuyor olduğu net şekilde görülebilmektedir. Allie karakteri davanın bir tarafı olmaktadır aynı zamanda davada cezaya karar veren ve davayı yönlendiren yargıç konumundadır. Ayrıca

mahkemede yer alan diğerk görevliler de kendi yakın çevresinden seçilen görevlilerdir. Bu nedenle kurulan bu mahkemede adalet arayışında bulunmak doğru değildir. Tarafsızlık içerisinde yürütölmeyen mahkemede, tarafsız olduğı izlenimi kalan kasaba halkına, onların saygı duyduğı kişilerin mahkemede görevli olması durumu ile verilmektedir. Yani egemen güç, yargı sisteminde de kendi hegemonyasını topluma dayatmaktadır.

5.4.7 İdam



Şekil 12- İdam Kararı

Mahkemenin ilk günü gerçekleştirildikten sonra ertesi gün Dewey, jüri üyeleri tarafından cinayetten suçlu bulunur. Cezaya karar vermesi gereken kişi yargıç konumundaki Allie karakteridir. Fakat Allie cezanın ne olacağına karar vermek için biraz düşünmek ister. Bu süreç içerisinde gardiyanlar, Dewey'in cezasının idam olması konusunda Allie'yi ikna etmeye çalışırlar. Allie idam kararı için ilk başta itiraz etse de birkaç gün sonra kararını açıkladığında idam kararı aldığını söyler.

Karara Dewey karşı çıkar ve bunun gerçek bir mahkeme olmadığı konusunda mahkemede bağırırmaya başlar. Karar açıklandıktan sonra yapılan geniş ve yakın plan çekimlerinde de mahkemeye katılan herkesin aslında bu karara şaşırdığı gözlemlenmektedir. Fakat egemen güç tarafından verilen bu karara, artık can güvenliklerini bu egemen gücün hegemonyasına emanet ediyor olduklarından dolayı itiraz etmezler. Şekil 12’de de görüldüğü üzere egemen güç olan Allie’nin kararı gözyaşları içinde açıklıyor olması da topluma, aslında bu kararı vermekten mutlu olmadığını ve ‘buna mecbur kalmış’ izlenimi vermektedir.

Dewey karara itiraz etmekte ve bunun gerçek bir mahkeme olmadığını söylemekte de aslında haklıdır. Çünkü her ne kadar bir insanı öldürmüş dahi olsa adil bir şekilde yargılanmamıştır. Dizide yargılamanın ve karar sürecinin adaletli ve tarafsız gibi sürdürüldüğü imajı veriliyor olsa da hukuk bilgisine sahip olmayan, yaşanan durumdan dolayı şuan farklı bir yaşam sürdüren ve yalnızca lise öğrencisi olan kasaba halkının kendi aralarında bu şekilde bir mahkeme kurarak kendi kurallarını uyguluyor olması Allie’nin kendi hegemonyasını toplum üzerinde ne kadar etkili oluşturduğunu göstermektedir.



Şekil 13- Mahkeme Sahnesi

Allie'nin mahkemeye ilk geldiği anda henüz kararı açıklamadan önce kürsüye çıkışında çekilen Şekil 13'de ki sahnede de görüldüğü üzere sahnede öyle bir açı yakalanmıştır ki çoğu zaman tarihteki liderlerin hayatlarını sinemaya aktarırken kullanılan bir yöntem kullanılmıştır. Herkesin gözü Allie'nin üzerindedir ve Allie herkesten biraz daha yukarıda ve büyük gözükecek şekilde konumlandırılmıştır. Bu kamera kullanımı aslında egemen gücün varlığını pekiştirmek ve bunu görüntü ile de seyirciye yansıtmak amacı ile kullanılmıştır.



Şekil 14- İdamda Silahların Kullanımı

Allie kilisede herkesin önünde kararını açıkladıktan sonra gardiyanlar ekibi, Allie, Gordie ve Helena idam kararını uygulamak için ormana giderler. Gordie, gardiyanlar ekibinden olan Luke, Clark ve Grizz'e birer silah vererek yalnızca bir tanesinin gerçek mermi ile dolu olduğunu böylece aynı anda ateş ettiklerinde Dewey'i kimin öldürdüğünün belli olmayacağını söyler.

İçinde bulundukları hegemonya sistemine her ne kadar alışmış olurlarsa olsunlar, yine de gerçekleştirecekleri bu idamdan sonra hiçbirisi kendi üzerinde suç aramak istememektedir. Bu noktada aslında bu kararları kendi öz rızaları ile değil, Allie'nin yani egemen gücün onlar üzerinde yaptığı rıza imalatı sonucunda ve istemsizce bilinçdışı bir davranış olarak kabullendikleri söylenebilmektedir.

Bu noktada egemen gücün bir toplum üzerinde baskı kurabilmek amacıyla o toplumun psikolojisini ele geçirmesinin ve kendi isteklerini aslında onların istekleriymiş gibi gösterebiliyor olmasının hegemonyanın ve kurallarının devamlılığı konusunda ne kadar önem arz ettiği görünmektedir. Bu noktada Allie, toplumun kalanında baskı gücü olarak gardiyanların hâkimiyetini kullanıyor olsa da gardiyanlar üzerinde bir baskı gücü olarak da psikolojiyi kullanmaktadır. Egemen güç kendi hegemonyasının devamlılığını sürdürebilmek için baskı gücünün psikolojisini manipüle etmek zorunda kalmaktadır.

Gardiyanlar ekibinden Clark, Luke ve Grizz karakterleri hangisinin gerçek mermi ile dolu olduğunu bilmedikleri silahlar ile arkası dönük ve gözleri elleri bağlı bir şekilde oturan Dewey'e ateş ederler fakat üçü de ıskalar ve Dewey ölmez. İkinci atışlarını yapacakları sırada Grizz, bunu tekrar yapamayacağını söyleyerek silahını bırakır. Allie kararlı bir şekilde gider silahı alır ve ateş etmek için Clark ve Luke'un yanında durur. Sahne Şekil 15'te gösterilmektedir.

Egemen güç yeri geldiğinde başkaları tarafından gerçekleştirilemeyen görevleri de kendi üzerine alabilmektedir. Bu durumun en büyük nedeni ise kendi gücünü koruyabilmektir. Böylece verdiği kararın arkasında durduğunu ve bu kararın ne olursa olsun uygulanması gerektiğini göstermektedir.

Allie karakterinin, karakter gelişimine bakacak olursak, ilk başlarda bu gücü ve sorumlulukları kabullenemeyen ve istemeyen karakter içinde bulunduğu ortamın koşulları çerçevesinde giderek elindeki gücün farkına varmış ve bunu toplum üzerinde kendi hegemonyasını kurmak için kullanmaya başlamıştır. Karakter bu koşullar altında giderek duygularını bir kenara bırakmıştır ve acımasız olarak sadece gücünü ve iktidarını koruyacak, kurduğu bu hegemonya yapısını her şeye rağmen ayakta tutacak bir psikoloji ve karakter yapısı içerisine girmiştir.



Şekil 15- Dewey'in İdamı

5.4.8 Geçen 6 ay

Dizinin 'Allie Kuralları olarak adlandırılan 7. Bölümünde, Dewey'in idamının üzerinden 6 ay geçmiş ve artık Allie'nin kuralları doğrultusunda yaşamlarını sürdüren bir kasaba halkı haline gelmişlerdir. 7. Bölüm bir dış sesin anlatımı ile başlar;

'6 ay önce çocuktuk. Şuanda bu haldeyiz.

Toplu olarak yiyip yaşıyor ve hatta toplu olarak terliyoruz.

Her şey Cassandra'nın kurallarına uygun. Artık bunlar Allie'nin de kuralları.

Gece sokağa çıkma yasakları, zorunlu haftalık kasaba toplantıları ve toplumsal doktrinler.

Çalışmayanlar yemek yiyemez.

Bizden beklenenleri yapmakla, yapabildiklerimizle mutlu olmak arasında bir denge kurduk. Aşkta, sekste ya da oyunda. Kurallara uyma ve onları çiğneme arasında gidip geliyoruz. Çok fazla çiğnersek bu cılız yapının devrilip kırılabileceğinden sürekli endişe duyuyoruz. Çünkü biliyoruz ki tek bir aptalca hareket mahvımıza sebep olabilir'.



Şekil 16- 7.Bölüm Giriş Sahnesi

Giriş konuşmasından da anlaşılacağı üzere Allie, ablası Cassandra'nın kurallarını devam ettirerek ve bir yandan da bu kuralların üzerine yenilerini ekleyerek kasaba halkı üzerinde tam bir hegemonya oluşturmuştur. Anlatımda bahsedildiği gibi artık iş bölümü kasabanın bir rutini haline gelmiştir ve işini aksatan bireylere yaptırımlar uygulanmaktadır.

İş yapılmaması karşılığında yaptırımların uygulanıyor olması, egemen gücün, kendi iradesini ve iktidarını herkese dayattığını anlatmaktadır. Çünkü yemek içmek gibi basit faaliyetler dahi egemen gücün kontrolü altındadır. Gardiyanlar daha da güçlenmiş bir haldedir. Allie artık çoğu problem ile birebir kendi uğraşmamakta ve gardiyanlar onun adına bu problemleri halletmektedir. Bu da hegemonyasını çok iyi uyguladığını ve artık her şeyin kendi düzeninde rahatça işlediğini açıkça göstermektedir.

Sayısı ilk başlarda az olan gardiyanlar ekibine, kasaba içindeki hiyerarşik düzen oturmaya başladıkça yeni gardiyanlar eğitmeye başlarlar. Gardiyanlar artık sadece Allie'yi korumakla değil, kasaba içerisindeki asayişin sağlamasıyla da görevlilerdir.

İşe gidemeyenler hakkında işlem yapmakla dahi gardiyanlar görevlidir ki bu bir polis devleti anlayışının ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Gardiyanların yetkileri genişledikçe, kasaba halkı üzerindeki baskıları da artmaktadır.

Bazı işlerin daha kolay yürüyebilmesi için kasaba halkının kendi ilgi alanlarına göre ihtiyaç duyulan komiteler kurulmuştur. Bu komisyonlar, günümüzdeki bakanlıklara benzetilebilir. Allie yönetici vasfı ile kasabaya hükmederken işini kolaylaştırmak ve işleyişin bir çark gibi dönmesini sağlamak için bu komitelerin kurulmasını sağlamıştır. Her ne kadar bir sosyal devlet anlayışı içindeler gibi gözüküyor olsa da –çünkü herkes eşit derecede yemek yiyor ve eşit imkânlara sahip- yine de sosyal devletten çok uzak bir anlayış içerisinde yönetilmektedirler.

5.4.9 Seçim



Allie, her zaman akıl aldığı en yakını olan Will ile dertleşirken, insanların aslında onun yöneticiliğini sadece kabullendiklerini fakat mutlu olmadıklarını ve bundan endişe duyduğunu anlatır. Will ise eğer yetkiyi haksız yere aldığını

düşünüyorsa, yetkiyi onlardan seçim yolu ile isteyebileceğini söyleyerek bir seçim yapılmasını önerir. Fakat Allie, Will'i bu önerisine şiddetle karşı çıkar çünkü taraflara ayrılmaktan ve gücünü kaybetmekten korkar.

Sosyal devlet görünüşünde olan fakat bir diktatörlük rejimi haline gelmiş kasaba için Allie'nin gücünü kaybetmekten korkması ve seçimi reddetmesi normal karşılanacak bir durumdur. Çünkü Allie, önceki hayatında pek fazla göze çarpmayan daha sessiz, sakın ve her zaman ablasının gölgesinde kalmış bir birey iken şuan koca bir kasaba halkını yöneten tek yetkilidir. Kendi gücüne sahiptir ve bu gücü kaybedeceğini hissettikçe endişelenmektedir.

7.bölüm içerisinde geçen bu sahneden sonra ise 8. Bölümde Allie seçim yapılmasını kabul eder ve kasaba halkını bir araya toplayarak bir seçim yapılacağını ve seçimin kurallarını anlatır.



Şekil 17-Seçim Açıklaması

Şükran günü için düzenlenen kutlama yemeği sırasında Elle'in Campbell'ı zehirllemek için yaptığı turtayı başkalarının da yemesi sonucu kasaba halkından çoğu kişi zehirlenerek hastaneye kaldırılır. Bu kaos durumlarından

sonra ise Allie artık bir seçim yapmayı kabul eder çünkü eline aldığı bu yetkiyi, resmi olarak bizzat halkın kendisinin ona vermesini ister. Seçimle ilgili açıklamayı ise her zaman açıklamaları yapmak için kullandıkları kilisede yapar. Bir belediye başkanı ve meclis üyeleri seçmeyi önerir. (Şekil 17)

Allie'nin seçim kararı almasının asıl nedeni demokratik bir toplum yaratmak değil, elinde tuttuğu gücü ve yetkilerin ileride halk tarafından sorgulanmasını önlemek. Çünkü 'seçilmiş' bir başkan olursa, halk bu gücü nereden aldığını ve gücün varlığını sorgulayamayacaktır. Kuralları koyarken bu kuralların sorgulanmasını istemediği için de seçim fikrini kabul eder. Allie ve ekibi aylardır onları yöneten kişi Allie olduğundan ve bir şekilde herkes rutin bir hayata adapte olduğundan dolayı Allie'nin seçimi mutlaka kazanacağından emindirler. Fakat politikada fazla özgüven, kaybetmeye sebep olan en büyük nedenlerden birisidir. Çünkü politikacılar, halkı kendilerinden daha aşağıda ve kendilerinden daha az farkındalık sahibi olarak görürler. Fakat halk, olan biten her şeyin farkındadır ve sadece harekete geçmek için bir kıvılcım bekler.



Şekil 18- Gardiyanların Seçim İsteği

Allie, başkanlık seçimi olacağını açıkladıktan sonra kendisinin de başkanlığa aday olduğunu söyleyerek konuşmasını bitirir. Başkanlığa aday olacak kişilerin, adını kilisenin kapısındaki kâğıda yazabileceklerini söyler.

Campbell, kendi seçilmeyeceğinden emin olduğu için başkan adayı olarak Harry'nin adını listeye ondan izinsiz şekilde yazar. Ayrıca gardiyanlar ekibinden Clark da, Luke'un haberi olmadan Luke'un adını başkanlık için ve gardiyanlar ekibini de meclis üyeliği için kâğıda yazar. Luke, bu durumu öğrendiğinde karşı çıkar çünkü Allie'nin onları en iyi şekilde yönettiğini düşünmektedir. Fakat diğer gardiyanlar Şekil 18'de de görüldüğü üzere, Luke'un bu fikrine karşı çıkarlar ve artık yönetimde söz sahibi olmaları gerektiğini söyleyerek onu da ikna ederler.

Gardiyanlar, bu yeni kasabanın polisleri konumunda olduğundan hem ceza verici hem de cezayı uygulayıcı konumunda olamayacaklardır. Bu açıklamayı Allie onlara yapar ve seçime katılamayacaklarını söyler. Gardiyanlar buna karşı çıkarlar fakat itiraz edemez ve kabullenirler çünkü egemen güç hala Allie'dir.

Allie'nin bu konudaki tutumu aslında yanlış denilebilecek bir tutum değildir. Çünkü demokratik devletlerde asker, polis gibi kuralları uygulayıcı konumunda bulunan birimler, aynı zamanda kuralları koyucu konumunda bulunamazlar çünkü bu demokrasi anlayışına ve sosyal devlet anlayışına ters düşmektedir. Şekil 19'da da görüldüğü üzere, Allie gardiyanlara bu şekilde bir açıklama yapmaktadır. Fakat Allie aslında bunu bir ileri demokrasi anlayışı ile değil, elindeki gücün farkında olduğu için yapmaktadır. Çünkü egemen güçler, baskı güçlerini kaybederlerse ellerindeki tüm gücü kaybetme korkusu içerisine girerler bu nedenle Allie de gardiyanların baskı gücünün farkında olduğundan ve bu gücü karşısına almak istemediğinden, gardiyanların seçime girmesini yasaklar.



Şekil 19- Allie ve Gardiyanlar

Gardiyanlar açısından bakılırsa, Allie lider olmak istemediğinde dahi onu koruyacaklarını söyleyerek kendileri ikna ettiklerinden ve bu gücü ona kendileri tanıdıklarından şuan Allie'den memnun olmayışları ve yönetimde söz sahibi olmak istemeleri en baştaki tutumlarına bakılırsa çok büyük bir değişikliğe uğramıştır. Bu baskı gücünü onlara veren kişinin Allie olduğunu unutarak, bu gücü Allie'ye karşı kullanmak istemişlerdir.

Belirtilen tarihe kadar adını yazan ve seçime katılması onaylanan iki aday olan Harry ve Allie, Helena moderatörlüğünde seçim konuşmalarını gerçekleştirmek üzere kilisede toplanırlar. İlk olarak konuşmasını Harry yapar.



Harry, bu olay yaşanmadan önce belediye başkanının oğlu olduğu ve kasabadaki herkesten daha zengin olduğu için saygı duyulan ve korkulan, aynı zamanda da şuan oy istediği insanları eski hayatında aşağılayan bir karakterdir. Bu olaylar gerçekleştikten sonra her şeyi kısıtla kullanma ve topluca yaşama, yeme, içme gibi faaliyetleri gerçekleştirdiklerinden dolayı da memnun değildir. Çünkü Harry, eski hayatında kendine ait ne var ise kimse ile paylaşmadan ev aynı hiyerarşik düzen içerisinde yaşamaya devam etmek istemektedir. Herkesin yaşamını eşit şartlarda sürdürmesi ve kendi maddi imkânlarını şuan kullanamıyor olmak Harry'e göre özgürlüklerinin ellerinden alınması anlamına gelmektedir. Seçim vaadinde ise bunların biteceğini ve herkesin kendi mülklerini, kendi paralarını ve kendi eşyalarını kullanabileceklerini ev paylaşmak zorunda kalmayacaklarını vadeder.

Harry'nin bu vaatleri sadece önceki hayatında zengin olan ve bir çok şeye sahip olan bireyler tarafından hoşlukla karşılanır fakat kalan bireyler bu fikre sıcak bakmamaktadırlar.

Harry aynı zamanda, 5 ay önce Cassandra öldükten sonra bunu yapabilecek tek kişinin Allie olduğunu ve bu sorumluluğu aldığını, fakat artık tek kişinin o olmadığını ve artık bir şeylerin değişmesi gerektiğini söyleyerek Allie'ye tüm yaptıkları için teşekkür eder.

Harry'nin bu davranışı politik olarak doğru ve yerindedir. Çünkü şuana kadar yapılan her şey için Allie'ye teşekkür etmesi, Allie'nin tarafında olanlara da uzatılmış bir el olmaktadır. Şuana kadar yapılanan yanlış olmadığını sadece artık daha farklı reform hareketler olması gerektiğini söyleyerek, aslında kasaba halkını 'yenilik' adı altında kendine çekmek istemektedir.

Harry'nin konuşmasından sonra ise Allie konuşma yapar ve şuana kadar yaptıklarının ve koyduğu kuralların hepsinin gerekli olduğuna, seçim aşamasına gelebildikleri ve bunu gerçekleştirebiliyor oldukları için çok mutlu olduğuna değinir. Mevcut egemen güç kendi olduğundan dolayı, insanların onu ev gücünü sorgulayamaması için; bu seçimi bizzat gönüllü bir şekilde kendi istediğini kasaba halkına belli etmektedir. Egemen güç kendi olsa dahi, aslında gücün halkın kendisinde olduğu mesajını onlara vermesi onun seçimi kazanması açısından önemli bir yere sahiptir.

Harry seçim konuşması sırasında egemen güç kendisi olmak için insanları eski hayatlarında sahip oldukları şeyleri yeniden kazanabileceklerini söyleyerek manipüle ederken Allie ise bu düzeni devam ettireceğini, şuana kadar yaptıklarının onların iyiliği için olduğunu ve karar aşamasında 'çoğunluğun iyiliği' anlayışını benimsediğini ve uyguladığını dile getirerek manipüle etmektedir. Harry ve Allie arasında geçen seçim konuşmasında bunlar yaşanırken, kiliseye gelen Lexie ise halktan biri olarak bir tavır sergiler ve Allie'ye olan kişisel öfkesine yenik düşerek bir konuşma gerçekleştirir.



Şekil 20- Lexie'nin Seçim Konuşması

Lexie, Harry ve Allie'ye göre halk tabanına daha yakın bir adaydır. Kendi adaylığını açıklar ve aslında seçim kurallarına aykırı olduğu halde diğer iki aday hakkında suçlayıcı ifadeler kullanır. Lexie'nin bu davranışı bizzat kasaba halkının öfkesinin ve düşüncelerinin bir göstergesidir.

Yöneten ve yönetilenler arasında hiyerarşik anlamda büyük farklar olan toplumlarda halk arasından çıkan ve 'isyancı' olarak adlandırılan bir temsilci – ki bu temsiliyeti halk kendisi vermemiş Lexie kendi kendini bir temsilci konumuna getirmiştir- yönetenlerin yanlışlarını dile getirerek, düzene karşı çıkar. Bunu yapmasının nedeni her ne kadar Lexie'nin Allie'ye karşı olan şahsi problemleri olarak düşünülse de politik bir devlet açısından bakıldığında Lexie tamamen halk konumundadır. Yani yönetilenin gücünün yönetenden daha çok olduğu çünkü egemen gücün geldiği konumu, halkın ona bahsettiği anlayışına sahiptir. Bu nedenle her toplumda görüldüğü üzere yönetene ve yönetim biçimine karşı çıkan yani egemen güç karşısında halkın gücünü temsil etme görevini üstlenen bireyler, egemen güç tarafından 'isyancı' ya da 'hain' olarak nitelendirilmektedir. Lexie'de de durum farklı olmamaktadır ve Allie taraftarları tarafından, kasabada oluşturulan devlete ve devletin aygıtlarına karşı gelen bir hain konumunda kabul edilmektedir.

5.4.10 İsyandar



Şekil 21- Lexie'nin Manipölasyonu

Lexie'nin kilisedeki seçim konuşmasından sonra halk tarafından oldukça haklı bulunması ve sevilmesi, zaten kazanmayı çok beklemeyen Harry cephesinde büyük bir etki göstermemiş olsa da Allie ve ekibinin büyük bir oranda etkilenmesine ve kaybedeceklerini düşünmelerine neden olmuştur.

Harry halkı yanına çekmek için mülkiyeti ve parayı, Allie ise var olan gücünün her şeyi yoluna soktuğu fikrini kullanmışken Lexie'nin halk tarafından bu kadar sevilmesinin ve haklı görülmesinin nedeni ise onun ikisinden de farklı olarak halkı yanına çekmek için bir şey yapmak yerine halka bizzat kendi içlerinden biri olduğunu göstermiş olmasıdır.

Kilisedeki konuşmalar bittikten sonra, Lexie kendi yandaşları ile oturmaya devam eder ve onları Allie'nin aslında bir diktatörlük rejimi uyguladığını, egemen gücün gücünü koruyan gardiyanların ise buranın bir polis devleti olmasına neden oldukları konusunda açıklamalar yapar. (Şekil 21)

Lexie'nin bu davranışı, bir devlet sistemine karşı yapılmış isyanların yalnızca ilki ve fili ateşleyeni konumundadır. Bu nedenle de egemen güç ve hegemonyasının devamlılığı konularında oldukça önemli bir konuma sahiptir. Lexie, hegemonya altında yaşamayı reddeden ve halkın kendi kararlarının alabilecek özgürlükte olduğunu söyleyen isyan taraftarıdır.

Allie, aylardır 'çoğunluğun iyiliği' anlayışını benimsediğini söyleyerek kasaba halkını kendi iktidarı altında toplayarak bir hegemonya inşa etmiş olsa da bu güçlü bir hegemonya değildir ve yıkılması için tek bir isyan yeterli olmaktadır. Çünkü halkın her kesimini memnun edememiş ve yeterince manipüle edememiştir. Elindeki baskı gücü olan gardiyanlara çok fazla yetki vererek kendini daha arka planda tutmuş olması halkla egemen güç arasında bir mesafeye neden olmuş ve egemen gücün halk tabanından uzaklaşmasını bu nedenle de halkın artık ona yabancılaşmasını sağlamıştır.

Halk yabancılaştığı lider karşısında kendine yakın ve direk kendi içerisinde çıkmış bir aday gördüğünde onunla kendini özdeşleştirmiş ve egemen gücün varlığını reddetme eğilimi göstermiştir. Bu da hangi şartlar altında yaşayan toplumlarda olursa olsun, egemen bir gücün halkın üzerinde bir hegemonya inşa etmek isterken halktan uzaklaşmasının bu insanın sağlam bir zeminde yapılamayacağını bir göstergesi olmaktadır.

Lexie'nin dizideki rolü ele alındığında halkı tek başına temsil eden bir simge olması ve halkla bizzat iç içe bir şekilde seçim propagandası yürütmesi halkın gözünde onu bir hegemonya inşacısı rolünden sıyrarak halkın kendini yönettiği bir yönetim anlayışı içerisine sokmaktadır.

Halk artık gücü başkasına vermek istememekte ve inşa edilen bu hegemonyayı yıkmak istemektedir. Bu nedenle Lexie'ye destekler artmaktadır.

5.4.11 Allie Yönetimine Darbe

Campbell, Allie'ye karşı var olan düşmanlığını ileri seviyeye taşımak için önce Harry'i daha sonra da gardiyanlar ekibini darbe yapma konusunda ikna eder. Luke, bu darbe fikrine karşı çıksa da gardiyanlar onu tehdit ederek kendi taraflarında olmasını sağlarlar.

Campbell, Harry'i tamamen kişisel bir şekilde ikna ederken, gardiyanları ise manipülasyon yolu ile ikna eder. Seçime katılamayacakları için kızgın olan gardiyanlar, Campbell'ın bu manipülasyonuna hemen inanma eğilimi gösterirler. Gardiyanlar, baskı gücünün de yönetimde söz sahibi olabileceği düşüncesindedirler. Böylece Allie yani egemen güç, yönetimi sağlamasında ve kurduğu hegemonya sisteminin devamlılığının sağlanmasında en önemli gücü olan baskı gücünü yani gardiyanları kaybetmiştir.



Şekil 22- Gardiyanlar ve Campbell

Darbe planını yapan kişi Campbell olsa dahi kendini belediye başkanı ya da meclis üyesi konumunda göstermemektedir. Böyle bir talebi olmamıştır.

Campbell zaten çocukluğunda psikiyatrik olarak tedavi görmüş ve ‘psikopat’ teşhisi konmuş bir bireydir. Bu nedenle sadece kaostan zevk aldığı için bunu yapmaktadır. Bir yandan da Allie’nin, Campbell’ın kız arkadaşı olan Elle’i korumak için tutuklaması –daha doğrusu Campbell’a onu tutukladığını söylemesi- Campbell’ın Allie’ye bu şekilde saldırı planlamasına neden olmuştur.

Bir devlet anlayışı olarak bakıldığında Allie egemen güç, gardiyanlar ordu/polis yani baskı gücü, Harry muhalefet ve Lexie halk yöneticisini, isyancıyı temsil ediyor ise Campbell’ın konumu bu durum şartlarda provokatör olmaktadır. Çünkü kendisine dair belirli bir çıkarı olmadan sadece kaos yaratmak için provokasyon yapmaktadır.



Şekil 23- Allie'nin Duyguları

Allie ve ekibi dışındaki durumlar bu şekilde ilerler iken Allie cephesinde ise Will ile olan tartışmalarında Allie’nin kullanmış olduğu cümleler önem arz etmektedir. Şekil 23’te görüldüğü üzere Allie seçimi Lexie’ye karşı kaybedeceğinden emindir ve bu durum onu endişelendirmektedir. İlk başlarda bu gücü istemeyen ve ekibi tarafından bu gücü eline alması konusunda zorla ikna

edilen Allie, giderek bu gücü istemeye başlamıştır. Çünkü elindeki gücün onu ne kadar önemli kıldığının farkına varmıştır.

Egemen güç, bazen yalnızca kişinin belirli bir grup üzerinde söz hakkına sahip olmak istemesi için değil, kendi kişisel geçmişindeki sorunlarını bir çözüme bağlamak amacı ile de istenmektedir. Allie her fırsatta küçükken ablasının gölgesinde kaldığını ve kendini hep önemsiz hissettiğini söylemektedir. Psikolojik açıdan bakılırsa Allie aslında bu gücü tamamen kendi şahsi duygularını beslemek ve tatmin etmek dürtüsü ile istemektedir. Fakat kazandığı bu gücün ne kadar önemli olduğunu ve karar verici taraf olmanın önemini gördükçe artık bu gücü bir yönetme içgüdüsü ile istemeye başlamıştır.



Şekil 24- Darbe

Allie seçimi nasıl kazanacağını düşünürken, bir anda gardiyanlar Campbell ile beraber evini basar ve Will'le Allie'yi tutuklarlar. Allie de Will de bu duruma karşı çok şaşırırlar. Luke bunu hiç istemedenden yapıyor olsa da diğer ekip arkadaşları onu tehdit ettikleri için yapmak zorunda bırakılmıştır. Campbell'ın manipüle çabalarına inanan gardiyanlar, olayların en başında Allie'yi yönetici olması konusunda ikna ederken, onu her zaman koruyacaklarını söylerken şuan bu gücün onlarda olmasını istediklerinden, her zaman

koruyacaklarını söyledikleri insana karşı bir darbe gerçekleştirmektedirler. Üstelik bu darbe, yalan bir suçlama üzerine kurulmaktadır. Halk ayaklanmasını önlemek için herkese Allie'nin seçime hile karıştırdığını öğrendiklerini söylerler.

Dizide anlatılan gibi daha küçük çaplı hegemonya sistemlerinde baskı gücü yani polis/ordu gibi kuvvetler çok büyük önem teşkil etmektedir. Çünkü kasaba halkının resmi hiçbir kuruma sahip olmaması onları kendilerini güvende hissedebilecekleri tek birim olan gardiyanlara kolayca inanmalarını sağlamaktadır. Bu nedenledir ki halk tarafından, Allie ve Will'in seçime hile karıştırdığı düşüncesi hemen kabullenilir. Çünkü kabullenmeseler onları asıl koruyan ve rahat yaşamalarını sağlayan gardiyanları karşılarına almış olacaktırlar. Bu da kasaba halkının tek güvencesini kaybetmesi demektir. Çünkü bu yeni kasaba sisteminde yani yeni hayatlarında her hangi bir suçta bir ceza sistemi, yargı sistemi ya da koruma sistemi bulunmamaktadır. Oluşturulan tek birim gardiyanlar olduğundan onlara, Allie'ye olan güvenlerinden daha fazla güvenmektedirler.



Şekil 25- Lexie ve Harry

Helena, kilisede Allie'yi desteklemek için bir konuşma yaparken bir anda gardiyanlar, Lexie ve Harry içeri girer ve Allie'nin ihanet ettiğini açıklayarak tutuklandığını söylerler. Bir seçim olmayacağını seçimden vazgeçtiklerini söyleyerek Şekil 25'te görüldüğü üzere belediye başkanlığı görevini Lexie ve Harry'nin birlikte yürüteceğini açıklarlar.

Campbell'ın planları tamamen uygulanmış ve Allie'ye karşı bir darbe gerçekleştirilerek Allie tarafından inşa edilen hegemonya tamamen yıkılmıştır. Fakat darbe ile yapılan bu yıkma işlemi elbette ki yine bir sosyal devlet anlayışı ortaya çıkarmak yerine yeni bir hegemonyanın inşa edilmesine fırsat tanımaktadır.



Şekil 26- Linç Girişimi

Kilisede gerçekleştirilen bu açıklamalardan sonra halk Allie'ye karşı sinirlidir ve halkın karşısına çıkarıldıklarında Allie ve Will'i linç etme girişimine girerler. (Şekil 26)

Hegemonya yapılarında halk her ne kadar içinde var olduğu hegemonya sistemini kabulleniyor ve buna karşı çıkmıyor olarak görünse de var olan sistem dizideki gibi bir planın parçası olarak en ufak bir zarar gördüğünde halk ayaklanma eğilimi göstermektedir. Çünkü halk, şikâyetçi olduğu şeyler konusunda dahi egemen güce karşı bir tepki göstermekten çekinirken bu tepkiyi başkaları gösterdiğinde hemen taraf değiştirebilirler. Bu nedenle hiçbir hegemonya sistemi kalıcı olamamaktadır.

5.4.12 The Society Dizisinde Din ve Siyaset Bağıntısı

Dizi içerisinde hegemonya sistemlerine dahil olan çeşitli bulgular bir önceki bölümde tanımlanmış ve detayları ile aktarılmıştır. Fakat dizinin genel olay örgüsü içerisinde bulunmayan fakat hegemonya sistemlerinde karşımıza çıkan ve oluşturulan sistemleri halka karşı destekleyici bir görev gören unsurlardan birisi de hegemonya sistemlerindeki ‘dini kimlik’ olgusudur.

Din ve siyaset bağlantısı içerisinde dizideki olaylar incelenirken öncelikle bütün önemli kararların alındığı ve toplantıların yapıldığı yerin kilise olmasına değinilmelidir. Bu noktada dini kimliklerin ve dini motiflerin, toplum üzerindeki etkilerinden ve dolaylı olarak siyasal sistemler üzerindeki etkilerinden yararlanılmaktadır. Dinin, özellikle devletler için önemini vurgulayan medya teorilerinden en önemlisi Althusser’in ‘Devletin İdeolojik Aygıtları’ teorisidir.

Althusser’in ‘Devletin İdeolojik Aygıtları’ teorisine göre; Devletin ideolojik aygıtları kendi içerisinde dinsel DİA⁹, öğretimsel DİA, ailesel DİA, hukuksal DİA, siyasal DİA, sendikal DİA, haberleşmeyi sağlayan DİA ve kültürel DİA olmak üzere alt bileşenlere ayrılır. Dinsel DİA, kiliseler sistemini oluşturur. Kiliseler kültürel ve öğretimsel işlevleri bir arada yürüten ideolojik

⁹ DİA: Devletin İdeolojik Aygıtları kısaltması olarak kullanılmaktadır.

aygıttır. Kilise bireyleri, var olan düzene uyumlu hale getirmeye ve egemen sınıfların çıkarına hizmet etmeye çalışan ideolojik aygıttır. (Karaoğlu, 2020)

The Society dizisinde oluşturulan hegemonya sistemini destekleyici olarak kullanılan dini motif bir karakter üzerinden aktarılmıştır. Bu karakter, gardiyanlar ekibinden Luke karakterinin kız arkadaşı konumunda olan Helena'dır.

Helena, dizi içerisinde oldukça önemli bir konuma sahiptir çünkü olaylar yaşanmadan önceki hayatlarında da dini kimliği ile kendi yaş grubu arasında ön plana çıkan bir karakterdir. Bu nedenle bu tarz bir doğaüstü olay başlarına geldiğinde de bu karaktere karşı halk tarafından daha çok saygı gösterilmeye başlanmıştır. Çünkü halklar bilinmezlik içerisinde var oldukları bir durumda onları koruyacağını düşünerek dini kimliklerine sığınır ve içinden çıkamadıkları durumları dinlerden yardım alarak cevaplamaya çalışırlar.

Helena ve Allie dizi boyunca birkaç konuda anlaşmazlığa düşmüş olsalar da – çünkü Helena dini bir motif olarak diziye konumlandırıldığından tarafsız gibi gösterilmesi gerekmektedir- yine de Allie, Helena'nın dini kimliğinden dolayı yanında olmasını istemiş ve önemli karar anlarında onun fikrini almıştır. Bunu uygulamasının en önemli nedeni elbette ki halkın Helena'ya olan güvenini kendi cephesine olan güven olarak çekmek istemesidir.

Helena'yı ilk olarak Cassandra'yı öldürdüğü gerekçesi ile tutuklanan Dewey karakterinin avukatı konumunda olması ile önem teşkil ettiği pozisyonda görürüz. Allie'nin bu görevi Helena'nın yapmasını istemesinin nedeni, oluşturduğu bu hegemonya sisteminde egemen güce karşı bir muhalefet oluşmaması ve yargı sisteminin tarafsız olduğunu halka empoze etmek için dinden ve halkın dini duygulara olan güveninden faydalanmak istemesidir. Helena, Dewey'in avukatlığını yapmış ve o suçlu bulunduğu zaman da halk ona

verilen idam cezası karşısında Helena'ya olan güvenlerinden ötürü itiraz etmemiş ya da isyan çıkartmamışlardır.

Din ve siyaset tarih boyunca iç içe geçmiş ve toplumlar yönetilirken onları yöneten ve yönlendiren egemen güçler, istediklerini yapma ve kendi hegemonya sistemlerini inşa etme sıralarında halkın galeyana gelmesini önlemek ve onları daha kolay yönlendirebilmek amacı ile dini motifleri kendi lehleri doğrultusunda kullanmışlardır. Dizide de bu durum açıkça Helena karakteri üzerinden uygulanmaktadır.



Şekil 27- Din ve Siyaset

Helena karakteri dizinin en başından itibaren tarafsız ve tamamen dürüst bir karakter olarak gösterilse de dizinin son bölümünde yaşanan tüm durumların sonucunda artık o da elindeki bu dini kimliğin insanları ne derecede etkileyebildiğinin farkında olduğundan elindeki bu dini gücü halkı Allie'yi seçimlerde desteklemeleri konusunda kullanmak istemektedir. Helena'nın zaman içerisinde karakter gelişimine bakıldığında ilk bölümlerde gerçekten tarafsız iken zamanla yine de çok hoşlanmamasına rağmen Allie tarafına bir yakınlık göstermeye başladığı gözlenebilir. Bunun nedeni siyasi ve ekonomik gücün, dini güç üzerindeki etkisidir. Çünkü siyasi gücü elinde bulunduran taraf,

dini gücü yücelttiğinden ötürü, aslında tarafsız olması gereken dini gücü de kendi tarafına çekmektedir.

Dini motiflerin ve dini kimliklerin var olan bir hegemonya sistemi üzerinde siyasetin gidişatını etkileme potansiyeli oldukça yüksektir. Çünkü günümüzde de çoğu toplum dini kimlikleri, siyasi kimliklerin üzerinde tutar ve dini kimliklere olan güvenlerinden ötürü onların tamamen tarafsız olduğuna inanarak doğruyu söylediklerini ve dini gücün desteklediği tarafın doğru taraf olduğu yanılgısına kapılırlar. Fakat bu aslında bir yanılsamadır. Çünkü dini kimlikler de aslında onları en iyi şekilde manipüle etmiş olan ve onların elindeki gücü aslında kendi güçlerini ortaya çıkarmak için kullanan ve bu gücü kullanırken dini kimlikleri yüceltme yoluna giren tarafları desteklemektedirler. Bu bazen bilinçli olarak yapılan bir durum olsa da bazen de bilinçsizce tamamen ilgi ve alaka gördüğü, değer gördüğü ve önemsendiği için o tarafa yakınlık göstermektedirler.

Din ve siyaset açısından yaşanan bu durum oldukça tehlikelidir. Çünkü dini kimliklere güvenerek yönlerini belirleyen vatandaşlar yanılgıya düşme eğilimindedirler. Hegemonyanın inşa edilmesinde dini kimliğin rolü bu nedenle büyük bir önem arz etmektedir.

6 KAYNAKÇA

- Anonim. (2018, Ekim 23). *Mamut: Medya Türleri*. ocak 31, 2021 tarihinde Mamut Web Sitesi: <https://mamut.ist/medya-turleri/> adresinden alındı
- Anonim. (2019, Ağustos 19). *Bilim-Kurgu Sinemasının Tarihsel Gelişimi*. Mart 6, 2020 tarihinde Kenan'da Bir Kuyu: <https://www.kenandabirkuyu.com/bilim-kurgu-sinemasinin-tarihsel-gelisimi> adresinden alındı
- Anonim. (2020, Eylül 12). *Wikipedia*. ocak 31, 2021 tarihinde Wikipedia Web Sitesi: https://tr.wikipedia.org/wiki/Kanaat_%C3%B6nderi adresinden alındı
- Aydede, B. (tarih yok). *Hegemonya ve Sivil Toplum İlişkisi: Antonio Gramsci*. Mersin. aralık 13, 2019 tarihinde alındı
- Bezel, N. (2001). *Yeryüzü Cennetlerinin Sonu*. Ankara : Güldiken Yayınları.
- Çoker , B. (2016). *Bilim Kurgu Sineması*. Ankara: Seyyah Kitap.
- Dünyası, Ö. (tarih yok). *Özgürlük Dünyası*. aralık 13, 2019 tarihinde Özgürlük Dünyası: <https://ozgurlukdunyasi.org/arsiv/402-sayi-065/1694-sivil-toplum-kavrami-ve-gramsci> adresinden alındı
- Gökten, Y. S. (2013). *Hegemonya İlişkilerinin Dünü, Bugünü ve Geleceği: Neo-Gramsci'ci Bir Bakış* . Ankara : Notabene Yayınları .
- Gramsci, A. (1971). *Selection From the Prison Notebooks*. (Q. Hoare, & G. N. Smith , Dü) New York : International Publishers.
- Gramsci, A. (2018). *Hapishane Defterleri*. Eskişehir: Dorlion Yayınları.
- Guido, L. (2009). *Common Sense in Gramsci*. (J. Francese, Dü.) London: Routledge.
- Güler, M. (2018). Bir Manipülasyon Aracı Olarak Rızanın İmalatı. *Abant Kültürel Araştırmalar Dergisi*, 3(5), 75-101.
- Güngör, N. (2013). *İletişim: Kuramlar ve Yaklaşımlar* . Ankara : Siyasal Kitabevi .
- Karaoğlu, U. (2020, Aralık 7). *İdeoloji ve Devletin İdeolojik Aygıtları (Kitap İncelemesi)*. ocak 31, 2021 tarihinde ResearchGate: https://www.researchgate.net/publication/346930880_IDEOLOJİ_VE_DEVLETİN_IDEOLOJİK_AYGITLARI_KITAP_INCELEMESİ adresinden alındı
- Karl, M., & Friedrich, E. (1976). *Alman İdeolojisi*. Sol Yayınları.
- Kul , A. (2019). Ütopya ve Distopyalarda Devlet Tahayyülü. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı* . Çorum.
- Kulaszewicz, K. (2015, Mayıs). *Racism and The Media: A Textual Analysis*. Sophia: https://sophia.stkate.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1478&context=msw_papers adresinden alındı
- Küpçü, K. K. (2014, haziran 24). *Makaleler: Bilimkurgunun Alt Türleri*. ocak 26, 2021 tarihinde Frpnet: <https://frpnet.net/makaleler/bilimkurgunun-alt-turleri> adresinden alındı

- Larrain, J. (1979). *The Concept of Ideology*. Londra: Hutchinson.
- Lenin , V. İ. (1947). *What is to be Done?* Moskova: Progress Publishers.
- Marx, K. (2000). *Early Writings*. (R. Livingstone , & G. Benton, Çev.) London: Penguin Books.
- Medyanın Toplum Üzerindeki Etkileri Nelerdir*. (2018, nisan 27). şubat 17, 2019 tarihinde sosyoloji: <https://www.sosyoloji.gen.tr/medyanin-toplum-uzerindeki-etkisi-nelerdir/> adresinden alındı
- Özgüden, M. (2015). *Hegemonya ve Politik Toplum*. (B. Sarıcı, Dü.) Ankara : Phoenix Yayınevi.
- Ransome, P. (2010). *Antonio Gramsci: Yeni bir Giriş*. (A. İ. Başgül, Çev.) Ankara: Dipnot Yayınları.
- Slack, J. D., & Allor , M. (1983). The Political and Epistemological Constituents of Critical Communication Research. *Journal of Communication*, 33(3), 208-218.
- Tekinalp , Ş., & Uzun , H. (2009). *İletişim Araştırmaları ve Kuramları* (3. b.). İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Thomas, P. D. (2013). Birleşik Cephenin Çatışkıları. *Gramsci Çağı: Felsefe Hegemonya Maksizm* (İ. Akçay, & E. Ekici, Çev., s. 123). içinde Ankara: Dipnot Yayınları.
- Wallerstein, I. (1991). The Theoretical Evulation of International Political Economy. G. Crane , & A. Amawi (Dü) içinde, *The Three Instances of Hegemony in the History of the Capitalist World-Economy* (s. 236-244). Oxford: Oxford Univ. Press.
- Westfahl , G. (Dü.). (2005). *The Greenwood Encyclopedia of Science Fiction and Fantasy*. Westport: Greenwood press.
- Wikipedia. (2020, Aralık 12). *Wikipedia: Paul Lazarsfeld*. Ocak 31, 2021 tarihinde Wikipedia Web Sitesi: https://en.wikipedia.org/wiki/Paul_Lazarsfeld adresinden alındı
- Williams, R. (2018, Temmuz 31). *Pasajlar: Hegemonya Nedir*. Aralık 15, 2019 tarihinde e-skop: <https://www.e-skop.com/skopbulten/pasajlar-hegemonya-nedir/3874> adresinden alındı
- Yaylagül, L. (2018). Gramsci ve Hegemonya. *Kitle İletişim Kuramları: Egemen ve Eleştirel Yaklaşımlar* (s. 111). içinde Ankara: Dipnot Yayınları.
- Yaylagül, L. (2018). *Kitle İletişim Kuramları-Egemen ve Eleştirel Yaklaşımları*. Ankara: Dipnot Yayınları.
- Yürür , F. (2017). *Kıyametin Sineması-Post Apokaliptik Filmler*. İstanbul: Cinius Yayınları.

7 SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu tez çalışması bulguları ve incelemeleri dâhilinde ‘Neden bir yöneticiye-egemen güce ihtiyaç duyarız ve bu egemen güç yokluğunda bireyler toplumsal hayatlarını nasıl devam ettirmektedirler?’ sorusunun cevabını seçilen örneklem dizi içerisinde genç nüfus gruplarının arasındaki güç dinamikleri çerçevesinde açıklamaktadır.

Gramsci’nin Marksist felsefedeki ideoloji tanımından etkilenerek hegemonya, egemen güç, rıza gibi kavramları literatüre kazandırmış ve çalışmalar yapmış olmasıyla beraber bu noktada bu egemen güç unsurunun var olması ve yok olması hususunda toplumun ne gibi bir etki alanı içerisine girebileceği incelenmiştir. Bu etki alanı incelenirken özellikle de devlet sistemleri ile resmi bir şekilde bağlılıkları bulunmayan, ebeveyn kontrollerinde yaşamlarını sürdüren genç-ergen nüfusun yer aldığı bir internet dizisi üzerinden bu kavramlar açıklanmaya çalışılmış ve çalışmaya konu olan ana sorun bu çerçevede çözümlenmiştir.

Özetle;

Hegemonya kavramı aslında toplumsal hayatın bütününe toplumdaki bireyler fark etmeden nüfuz etmiştir. Zaten hegemonya kavramının temel amacında da bu bulunmaktadır. İnsanların bilinçaltına işleyerek bir egemen güç ideolojisini ve düşüncesini benimseten hegemonik toplumlar hayatın her alanında bulunmaktadır.

Yönetilmek ve yönetmek konusunda bireylerin kendi istekleri doğrultusunda bu hegemonya sistemlerini kabullenmelerinin nedeni bilinçaltılarında yatan güven problemleridir. İnsanlar, toplum içerisinde iyi ve

kötü iç içe geçmiş bir anlayış ile yaşarken bir egemen güç tarafından ceza sistemi, yargı sistemi, adalet sistemi, temel ihtiyaçların giderilmesi sistemleri vb. diğer tüm bireysel ihtiyaçları için bir yöneticinin varlığını içsel olarak kabullenmektedirler.

Bahsedilen bu kabulleniş, egemen gücün kendi hegemonyasını kurduğu topluma karşı vaatleriyle de beslenmektedir. Çünkü bireyler, toplum içerisinde birinin onları koruduğunu, toplumun kötü olarak atfedilen kesimine karşı bir ceza sistemi uygulanacağını düşündüklerinde kendilerini daha güvende hissetmektedirler.

Ana sorunu açıklamak ve incelemek için seçilen örnekte, tüm egemen güçlerin yok olması durumunda bir lider yani yeni bir egemen güç ihtiyacını öncelikli olarak belirleyen topluluğun henüz temel ihtiyaçların nasıl karşılanacağını soruşturmak yerine ilk aşamada kendilerini kimin yöneteceğini soruşturmalarının ana sebebi ise ne yapacaklarını kendilerinin tam olarak bilememeleridir. Genç-ergen yaş grubu hem evde, hem okulda, hem toplum içerisinde daima bir egemen gücün ‘kanatları’ altındadırlar. Onlara hayatlarının her alanında yol gösteren ve kollayan, temel ihtiyaçlarını karşılayan bir üst güç bulunmaktaydı. Fakat bu üst güçlerin hepsinin bir anda ortadan kaybolması ‘yönetilme ve yönlendirilme’ ihtiyaçlarını onlar için öncelikli hale getirmektedir.

Egemen güç kendi hegemonya sistemlerini çark gibi işletmeye başlar ve toplum, güvende hissettiği müddetçe bu çarkın dönmesine ve çark dönsün diye fedakarlık yapmaya izin verir. Fakat bir noktadan sonra artık egemen güç hegemonyası içeriden çatlamaya başlayarak yok olma yolunda ilerler. Çünkü egemen güç sayesinde kalkınan toplum zamanla kendi gücünü fark etmektedir.

Tüm bu süreçler ilerlerken toplum içerisinde kendini daha iyi kaldırmış başka egemen güçler de elbet ortaya çıkacak ve mevcut hegemonyayı yıkarak yerine kendi sistemlerinin bulunduğu hegemonyalarını kurmayı amaç edineceklerdir. Bu noktada toplumun henüz kendini tam kaldıramamış yani manipüle edilmeye hala açık olan kesimi, bu birbirinden farklı egemen güçler tarafından ortaya atılan farklı hegemonya sistemlerinden daha önce görmediğini yani hali hazırda mevcut olmayı seçmeye daha yatkınlırlar. Bu yatkınlığın asıl nedeni ise bilinmeyene dair duydukları merakın bilinenin zayıf yönlerini daha belirgin hale getiriyor olmasıdır.

Distopya temasının işlendiği görsel medya ürünlerinde özellikle toplumlar, egemen güç yokluğunda oluşan kaos ortamları işlenerek korkutulurlar. Bu durumda aslında Althusser'in 'Devletin İdeolojik Aygıtları' kuramında açıkladığı medyanın da devletin bir ideolojik aygıt olarak görev edinmesi düşüncesi ile çözümlenebilir. Görsel medya ürünlerinde ki distopyalarda yani kötü gelecek tasvirlerinde medyacıların bu egemen güç ve hegemonya kavramlarını yoğun bir şekilde ele almalarının hatta neredeyse tüm distopya eserlerinin dayanağının bu olay örgüleri içerisinde gerçekleştirmelerinin ana nedeni toplumlara; hegemonya sistemlerinin yokluğunda ya da mevcut bulunan hegemonyadan farklı bir hegemonya olgusunun ortaya çıkışında distopyan bir hayat standardına sahip olacaklarını medya aracılığı ile göstermek istemeleridir. Bu gösteriş elbette izleyiciye, izledikleri karşısında ki o karanlık atmosferden mevcut hegemonyasını koruyarak korunabileceği fikrini benimsetmektedir.

Tüm bu çerçevede görsel medya distopya anlatılarında hegemonyalar, egemen gücün varlığı ile temel bulur ve bu gücün elinde tuttuğu tüm baskı ve ideolojik aygıtlar sayesinde ise inşa edilir. Toplum bu inşayı kendi bilinçaltında da benimser dahilinde yeniden ve yeniden üretimine izin verir. Çünkü toplumsal bir çevrede yaşayan her birey kendini güvende hissetmek ister bu güveni manipüle edilerek kendi elleri ile bir egemen güce teslim eder.